DUELUL, EXCLUSIVITATE MASCULINĂ?

«Se știe de ce este în stare o femeie furioasă»...

Virgiliu, ENEIDA

La sfîrșitul secolului trecut, Parisul găzduia întrunirea Ligii pentru emanciparea femeilor. Cu acest prilej s-a făcut propunerea ca femeile să aibă dreptul de a-și apăra singure onoarea, la nevoie chiar pe cîmpul de luptă, fără a mai apela la ajutorul bărbaților. Cele care ar fi continuat s-o facă urmau să fie socotite ca avînd «o comportare rușinoasă». Întrunirea amintită nu făcea însă decît să «legifereze» un drept pe care femeile și-l arogaseră mai de mult. Sînt consemnate de istorici, încă din secolul al XVIII-lea, cazuri ca cel al contesei de Saint-Belmont, care a învins în duel un tînăr ofițer, cruțîndu-i apoi viața, sau cel al domnișoarei Levrière, care și-a provocat la duel logodnicul necredincios și, la prima împușcătură, a căzut leșinată în... brațele acestuia.

Se pare însă că în secolul al XIX-lea femeile au devenit mai puțin miloase. La Mexico, soția unui cizmar a descărcat ambele pistoale în soțul său, pe care-l provocase la duel, după ce acesta, în dorința de a-i cruța viața, trăsese în aer. Un exemplu și mai concludent este acela al cîntăreței de operă Maupin, care pe parcursul a mai mulți ani a suprimat un număr de bărbați ce se făcuseră vinovați de lipsă de politețe față de ea.

S-ar părea că femeile au avut dintotdeauna de împărțit ceva cu... bărbații. Însă lucrurile nu stau tocmai așa. Multe cazuri stau mărturie faptului că au avut ceva de împărțit chiar între ele însele. Cel mai adesea motivul pentru care femeile se băteau în duel erau... bărbații. Este celebru cazul ducesei de Richelieu și al marchizei de Nesle, care au încercat să tranșeze, pe cîmpul de luptă, dreptul de întîietate la... favorurile ducelui de Richelieu. Uneori «obiectul» disputei participa în calitate de martor, avînd totuși obligația de a se căsători cu învingătoarea. Astfel, în 1817, în statul Georgia (S.U.A.), o asemenea dispută s-a încheiat cu rănirea gravă a uneia dintre combatante și cu... căsătoria celeilalte. Nu se menționează care dintre cele două femei a avut mai mult de suferit după aceea...

Dar, spre cinstea lor, femeile au găsit și alte pretexte, în afară de dragoste, pentru a se bate în duel. Astfel, la sfîrșitul secolului trecut, în Anglia a avut loc un duel din cauze... gramaticale. Cu ocazia unei recepții, o doamnă s-a exprimat despre calitățile fizice ale gazdei folosind un timp verbal nepotrivit, din care se putea înțelege că gazda ar fi fost «pe vremuri» o femeie frumoasă. Teatrul duelului a fost reprezentat de cunoscutul Hyde Park și lupta s-a încheiat cu rănirea celei care s-a exprimat «irevențios»... Se spune că ambele combatante au părăsit cu mare satisfacție cîmpul de luptă.

Odată cu accentuarea participării femeii la viața societății, s-au înmulțit și motivele pentru... declanșarea duelurilor. În secolul nostru, de pildă, drept motiv pentru desfășurarea unui duel au servit unele deosebiri de păreri în problemele organizării... expozițiilor muzicale. Duelul a avut loc între președinta Expoziției muzicale din Viena și președinta comitetului de femei al expoziției. Ca secundanți și medici au luat parte personalități de seamă ale timpului.

Tot la sfîrșitul secolului trecut, Liga de emancipare a femeilor, despre care am mai amintit, a adoptat în unanimitate o hotărîre prin care o ziaristă a primit dreptul de a se bate în duel cu un cititor care declarase că nu-i plăcuse.. un articol scris de aceasta.

Un motiv în plus pentru a încheia aici, în speranța că autorul nu va fi provocat la duel de vreo cititoare căreia nu i-ar fi pe plac articolul de față...

MIHAI FABIAN

AL NOSTRU E CEL MAI FRUMOS

1. Antoaneta IANOS-Comănești-Bacău; 2. Cristina SEGĂRCEANU-București; 3. Daniela TELEAGĂ-Galați; 4. Simona Grațiela CROITORU-Timișoara;5. Anda Mariana PLEȘESCU-București; 6. Mădălina VLAICU-Otopeni; 7. Lăcrămioara Elena CEUCA-Iași; 8. Cristina POPESCU-București; 9. Mirela Silvia OLTEANU-București; 10. Monica Doina CORICI-Ploiești; 11. Daria Mihaela TETIȘAN-com. Băiuți, jud. Maramureș; 12. Ana Maria DEIAC-com. 30 Decembrie, Ilfov; 13. Daniela CHENDREA-București; 14. Julieta Cristina POPA- Galați; 15. Oana TRANDAFIR-Craiova; 16. Codruța Manuela GOTA-Petroșani; 17. Mirela CONSTANTINESCU-Ploiești; 18. Gabriela TUDOR-București; 19. Daniela DESPA-Petroșani; 20. Nicoleta Mihaela MANDRESCU-Focșani; 21. Georgeta CRISTEA-Iași; 22. Georgeta Constanța COMAN-Ploiești; 23. Alina MARINESCU-București; 24. Roxana CONSTANTINESCU-București; 25. Alina Aurica BORDEI-Timișoara; 26. Magdalena BOERU-Galați; 27. Maria SZILAGYI-Arad; 28. Cameluța DUME-București; 29. Elena Camelia BURCEA-Bucșani-Ilfov; 30. Luli SĂNDULESCU-București.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24
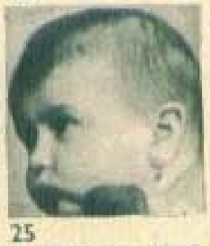
25

26

27

28

29

30

ACEST NECUNOSCUT

Intrebarea poate să vă pară surprinzătoare: il cunoașteți cu adevărat pe omul cu care v-ați căsătorit? Sau cunoașteți numai omul care s-a schimbat, ca să vă fie pe plac, sau care a știut să renunțe la ambițiile lui sincere sau la modul de viață spre care era înclinat? Probabil că gîndiți: «Il cunosc — cine l-ar putea cunoaște mai bine decît mine?» Sînteți chiar atît de sigură? Puneți-l să răspundă la acest joc-test și veți putea constata că trăiți, poate, cu un leu deghizat în miel, ceea ce ar fi admirabil și emoționant; sau cu un miel deghizat în leu, ceea ce n-ar fi lipsit de interes; sau cu un leu corcit cu un miel, ceea ce ar fi practic, dar banal!

Pentru ca jocul să fie edificativ, convingeți-vă soțul să dea numai răspunsuri absolut sincere. Altfel, s-ar putea ca ele să se întoarcă împotriva lui. Fiecare întrebare luată separat nu indică nici o tendință de caracter, analiza făcîndu-se pe întreg ansamblul. (Cel în cauză va sublinia doar pe DA sau NU, după cum îi place, la cele 20 de întrebări, chiar și la cele care nu-l privesc)

A Considerați că buna dispoziție e o calitate mare la soție? DA NU

B Cînd soția lipsește, profitați de ocazie ca să dormiți cît puteți mai mult? (Deși și cînd e ea acasă puteți dormi oricît) DA NU

C Socotiți că e firesc sa-i vorbiți de munca dv., dar vă enervează cînd și ea vă vorbește de ale ei? DA NU

D Cînd sînteți acasă vă este în permanență groază de soneria telefonului? DA NU

E V-ar face plăcere să conduceți o mașină? DA NU

F Căutați sa înțelegeți mobilurile intime care o fac pe soția dv. să reacționeze într-un fel sau altul? DA NU

G Sau o judecați numai după aparență? DA NU

H Cînd citiți o carte, faceți adnotări pe ea? DA NU

I Faptul de a fi fericit în dragoste vă face să suportați mai ușor șicanele vieții? DA NU

J Dacă faceți o excursie, preferați drumurile cunoscute drumurilor mai puțin cunoscute? DA NU

K Considerați că dragostea își păstrează prospețimea dacă femeia încearcă să-și păstreze gingășia din primele luni ale căsătoriei? DA NU

L Credeți că face parte din disciplina vieții dacă-i cereți soției sa țină un caiet de cheltuieli la zi? DA NU

M Femeilor le plac «micile bucurii foarte simple ale vieții». Știți cu adevărat să contribuiți la ele? (Chiar dacă pentru dv. ele nu reprezintă mare lucru.) DA NU

N Recunoașteți (și o mărturisiți) că meseria de soție și mamă reprezintă o muncă tot atît de grea și istovitoare ca și a dv.? DA NU

O Aveți nevoie pentru întreprinderea sau reușita oricărui act important din viața dv. de aprobarea soției? DA NU

P Nu resimțiți din cînd în cînd dorința de a trăi ca celibatar? (Pentru un timp limitat, firește.) DA NU

Q Considerați că este necesar ca soția să fie consultată în toate hotăririle care privesc familia dv.? DA NU

R Vă place să aveți lungi discuții cu soția dv. despre tot felul de subiecte? DA NU

S Aveți prieteni vechi, prieteni adevărați, numai ai d-voastră? DA NU

T Considerați că femeia apreciază cel mai mult bărbatul care își îndeplinește din plin rolul de protector? DA NU

SUBLINIAȚI MAI JOS RĂSPUNSURILE D-VOASTRĂ

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
da	da								
nu	nu								

K	L	M	N	O	P	R	S	T	U
da	da								
nu	nu								

Și acum, dragi cititoare, să analizăm împreună răspunsurile date de soțul d-voastră.

Sînt două litere pe care le scoatem din joc și le ștergem din oficiu: literele K și P.

Aceste litere răspund dorințelor comune oricărui reprezentant al sexului puternic:

Litera K: într-adevăr, care bărbat nu dorește să-și vadă tovarășa de viață dîndu-și silința să-i placă?

Litera P: orice bărbat simte nevoia să se regăsească pe sine din cînd în cînd, să-și revadă vechii amici, să bea cu ei un pahar de vin, să depene amintiri... Celibatul «ocazional» e o necesitate masculină.

Priviți tabloul și vedeți **dacă soțul d-voastră a răspuns:**

DA la literele A-C-D-E-G-J-L-T
NU la literele B-F-I-L-M-N-O-Q-R-S
Atunci el reprezintă un caz:

CAZUL I

Este portretul unui om ieșit din comun. Un om dornic de a reuși — dominator, curajos, foarte activ și destul de intransigent. Acest om nu poate suferi lipsa de precizie și nu suportă nici o slăbiciune din partea celor care formează «clanul» lui, care îi datoresc ascultare și față de care el e loial și drept. Fericit dacă e în armonie cu sine însuși, acest tip de om ar trebui să fie un cap de familie respectat... și un soț cîtuși de puțin temut.

Dacă soțul d-voastră a spus:
DA la literele B-F-H-I-M-O-Q-R-S
NU la literele A-C-D-E-G-J-L-N-T
Și el reprezintă un caz:

CAZUL II

Acesta e un bărbat subtil... care caută în soție o soră și o prietenă. E un om cu care e plăcut să trăiești, nu are ambiții nemăsurate, știe să prețuiască frumusețea, liniștea, delicatețea. Are nevoie de înțelegere, de afecțiune, îi place să facă bucurie (dar la un mod foarte discret). Nu crede prea mult în el și cîteodată

îi lipsește optimismul, dar crizele la el sînt trecătoare, fiindcă posedă un mare potențial de fericire. O femeie înțeleaptă și-ar încredința viața unui astfel de om (cu condiția să nu fie prea ambițioasă...)

Aceste două cazuri arată două tipuri de bărbați complet diferite. Între acești doi poli, există firește o mare varietate de caractere. Iată două temperamente, tot diferite, dar mai puțin contrastante.

Soțul d-voastră a spus:
DA la literele D-G-H-J-L-N-O-Q-S-T
NU la literele A-B-C-E-F-I-M-R
În acest caz el reprezintă:

CAZUL III

Acesta e portretul unui om obișnuit. Bun soț, bun prieten, conștiincios și muncitor. Este destul de indiferent din fire, fiind foarte concentrat asupra lui însuși. Dă prea puțină importanță detaliilor «minore» ale vieții de toate zilele, dar în cazurile importante, unde personalitatea sa e angajată, el reacționează repede și în mod inteligent. Un om cu care orice femeie rezonabilă se poate înțelege.

Dacă soțul d-voastră a zis:
DA la literele A-D-F-M-N-O-Q-R-S
NU la literele B-C-E-H-G-I-J-L-T
El reprezintă un caz:

CAZUL IV

Acesta e omul care place la femei (nu neapărat ca soț). Se arată foarte atent cu femeile, dornic să înțeleagă și să dezbată problemele lor, își exprimă admirația pentru eleganța și grația lor. Cunoaște cuvintele care plac tuturor femeilor și ține la rîndul lui să placă. Iubitor de artă, îi place să discute îndelung mai ales în fața unei mese cu bucate alese. El va reuși într-un anumit domeniu fiindcă e «mlădios» și inteligent. Va fi un tată pe care copiii îl vor găsi «adorabil» și un soț încîntător, cu condiția să nu i se ceară ceea ce el consideră ca «imposibil de făcut!»

V-am prezentat patru cazuri-tip. Răspunsurile date de soțul dv. prin trăsăturile dominante pot să-l apropie de unul din aceste patru cazuri. Vedeți mai întîi de care caz se apropie mai mult: primul, al 2-lea, al 3-lea sau al 4-lea.

De exemplu: a spus DA la 5 sau 6 litere din cazul I
NU la 5 sau 6 litere din cazul I

El aparține deci prin aceste 11 sau 12 litere (dominantele) la acest caz. Înlocuiți literele care nu concordă prin cele care le-a ales; iar literele de «înlocuire» îi vor modifica caracterul într-un sens sau altul (în toate cazurile procedeul e același)

IATĂ SENSUL LITERELOR DE ÎNLOCUIRE

DA la literele A-C-D-E-G-J
e o dovadă de curaj și dorință de a învinge. E o tendință spre dominația inteligentă.
DA la literele B-F-H-L-O-R-S
dovedește un spirit înzestrat, dar neliniștit, o mare sensibilitate.
DA la literele I-M-N-T
fire pasionată și exclusivistă, dar la care delicatețea și înțelegerea se impun de îndată ce e vorba de probleme feminine.
NU la literele F-H-I-M-N-O-Q-R-S-T
dovedește că voind să fie totdeauna în avangardă, acest tip de bărbat ambițios, inteligent și sigur de el, n-are timp să se dedea la jocurile introspecțiunii nici pentru el, nici pentru alții: «cine îl iubește îl urmează».
NU la literele B-C-G-L
ar putea să ne facă să ne gîndim la un complex de inferioritate, avînd la bază anxietatea (complexul de inferioritate e adeseori o dovadă de inteligență... să nu uităm)
NU la literele A-D-E-J
poate fi o dovadă de echilibru, răbdare și o concepție de viață senină și filozofică.

AI NOȘTRI SÎNT CEI MAI FRUMOȘI

1. Teodora, Iulia și Bogdan BRATOSIN—București
2. Florin și Romeo VIRNAV—Brăila
3. Săndica și Marcel CLOPOȚEL—București
4. Silvia și Monica Daniela IONESCU—Brașov
5. Marinela și Ovidiu CHISALIȚA—Arad
6. Sorina și Horea VLAICU—Cluj
7. Marius, Adrian și Robert DRATH—Turda
8. Cristinel și Adișor DRAGOMIRESCU—Boldești
9. Silvia Tereza și Zoltan KOSZTA—Cluj
10. Laura Estella și Laurențiu Emilian RADU—Tulcea
11. Camelia Florina și Radu Cezar MIRON—București
12. Angelica și Nicoleta PREDESCU—Sibiu
13. Roxana și Aurelian NIȚU—Ploiești
14. Mihaela și Bogdan DIRLAU—Orașul Gheorghe Gheorghiu-Dej
15. Daniela, Cristina și Liliana BUZOIANU—Simeria
16. Teodora și Georgeta Camelia VANCU—Dej
17. Angela și Romeo RUSĂNESCU-TOPLICEANU—Cluj
18. Camelia și Titi ONEA—Piatra Neamț

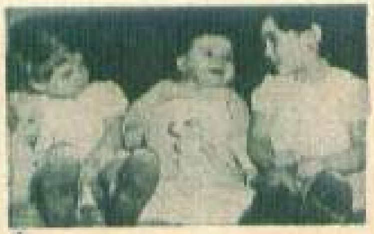
1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

TRAIAN FILIP

gelozia sau durerile imaginare ale lui Dardu

pag. 98

VIOLETA ZAMFIRESCU
VICTORIA ANA TĂUŞAN
CAMIL BALTAZAR
ILIE CONSTANTIN

prima iubire

pag. 106

versuri

EDITH SÖDERGRAN
EMILY DICKINSON
MAGDA ISANOS
FERNANDA DE CASTRO
MARINA ŢVETAEVA
GEORGE CĂLINESCU
ANNA DE NOAILLES
RAINER MARIA RILKE
ELENA VĂCĂRESCU
GABRIELA MISTRAL

pag. 105

SIMONA GUZZARDI

requiem pentru un fotoliu

pag. 109

A N A R

eu, tu, el... şi telefonul

pag. 118

FLORESTA ELIAN

cine-i dînsa?

pag. 121

TRAIAN FILIP

GELOZIA SAU DURERILE IMAGINARE ALE LUI DARDU

Ulpia încerca să-mi risipească părerile urîte pe care le aveam despre colegul ei de birou. Îmi spunea: Nu, nu! Să știi că nu-i chiar așa. E caraghios, demodat cu papionul lui, e scos ca dintr-o vitrină și parfumat ca un ofițer de cavalerie, dar are suflet bun și e foarte priceput în meserie. Păcat că e cam bîrfitor. De cîteva ori a avut conflicte cu șefii din pricina asta. Cam mincinos, minte de plăcere, minte cu voluptate. Îi place să inventeze situații neobișnuite. Curte nu face decît din obișnuință, dar, cum bine știi, cînele care latră nu mușcă. Nu-i merge cu femeile și mi se pare că de două ori a încercat să se sinucidă, dar se sinucidea în așa fel încît să nu reușească, să fie salvat, să facă zgomot mult și să atragă compasiunea oamenilor. Îi plac spectacolele. Ar vrea să ducă o viață de vedetă. După aceea își revine, muncește serios o vreme. Noi însă știm că ne rezervă alte și alte surprize... Dacă nu mi l-ar fi descris, ar fi fost foarte bine. De cîte ori nu puteam să adorm noaptea, de cîte ori o vedeam izbucnind într-un rîs fără motiv, un rîs pe care mi-l explica foarte amănunțit, mințind probabil de cele mai multe ori, cădeam pe gînduri. Mă gîndeam la acest coleg al ei, la acest amant de ocazie, la acest om prea disponibil pentru aventuri, prea ușuratic ca să-și dea seama cîtă nenorocire ar produce în viața mea și a Ulpiei dacă ar fi ademenit-o. Încercam să-mi închipui cum ar putea să iubească acest om. Era ușor să mi-l închipui curtenitor, deschizînd larg ușa pentru a-ți face loc, alergînd înaintea ta pentru a-ți deschide ușa următoare, sărind să-ți dea un pahar de apă, să deschidă fereastra dacă în încăpere se face fum. Îl vedeam alunecînd, ca din greșeală, cu mîna de-a lungul spatelui Ulpiei, spunîndu-i o anecdotă și certînd-o pentru cine știe ce glumă reușită făcută pe seama lui și pe care se prefăcea că o refuză, dar, în fond, o accepta cu mare plăcere, socotind-o un pas de apropiere. Îl vedeam întîmpinînd-o pe scările de serviciu, acolo unde se întîlnesc funcționarii cînd se întorc de la oficiu, așezîndu-se în calea ei, barîndu-i drumul, prinzînd-o de umeri și răsucindu-se în jurul ei ca să-i facă loc, sau căzîndu-i în genunchi pentru a o ruga să nu-l ignoreze, să-i dea o oră de întîlnire. Îi vedeam pe amîndoi gonind cu un taxi spre Băneasa și căutînd acolo o pajiște verde, pe care să se așeze, departe de lume, în decorul imens, cu avioane ce străbăteau cerul și veneau la aterizare. Asemenea imagini mă scoteau din minți. Știam că Ulpia tînjește după petreceri, după excursii, după întîmplări mărunte, care mă oboseau și pe care le găseam ridicole. Odinioară îmi îngăduiam să plec, mai ales cînd aveam mașina instituției, spre Sinaia. Plecam în interes de serviciu și ne petreceam o după-amiază pe Cumpătul sau la Pelișor. Aici, la Pelișor, am acceptat să vin, deși ne aflam în luna de miere, am acceptat numai pentru că Ulpia stăruise foarte mult, explicîndu-mi că are un prieten din facultate cu care nu s-a mai văzut, dar care a fost foarte bolnav și acum e la palat, în convalescență. Nu-l iubise, dar se sprijiniseră unul pe altul, învățaseră împreună, se plimbaseră amîndoi. Ulpia considera că este un drept firesc și că nu se întîmplă nici o catastrofă dacă îmi pretinde un asemenea lucru. Nici eu n-aș fi crezut că se poate întîmpla o catastrofă, dar ea s-a întîmplat totuși. Am simțit dintr-o dată cum se năruie ceva. Se năruia credința mea în absolutul iubirii, în exclusivitatea iubirii Ulpiei pentru mine. A început un zbucium surd. Am simțit că mi se răcește pielea. Că paralizez. Îmi mișcam brațele și picioarele cu anevoință. Simțeam că mă sufoc. Îmi vîjîia capul. Am coborît din mașină și ne-am dus să-l căutăm pe prietenul Ulpiei. Portarul ne-a arătat camera și a telefonat să fie anunțat. L-am văzut cum coboară de pe terasă, cum vine încheindu-se la cămașă. Probabil că se pregătea să doarmă după-amiază. Avea gesturi sigure, tinerești, era subțire, puțin palid după boală, dar vesel, foarte bucuros de revederea cu Ulpia. Ca și cum m-aș fi aruncat într-o cascadă, am sărit înaintea lui, am vrut să alerg înaintea lui și, subit, m-am oprit. El m-a privit cu bunăvoință și m-a felicitat. Știa că ne căsătorisem, dar în felicitarea lui am simțit un ton convențional, un ton ușuratic. Apoi bunăvoința lui am simțit-o ca pe o ofensă. Adică, îmi spuneam, el consideră că trebuie

Fragment din romanul „Larve", în pregătire.

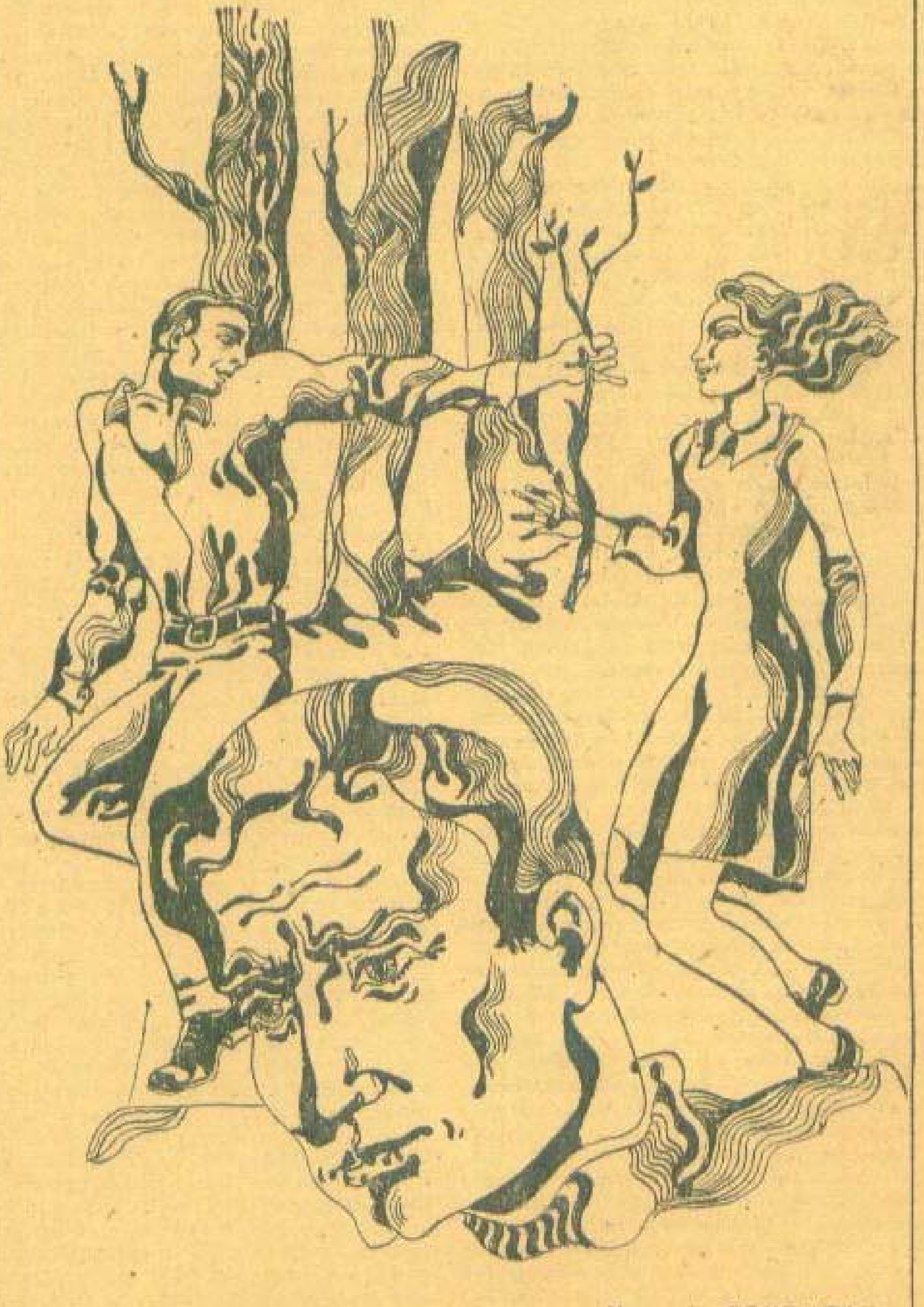

Ilustrație: DONE STAN

să fiu tratat cu amabilitate. De ce? Pentru că admiteam ca Ulpia să-l vadă? Era limpede că Ulpia își exprimase această dorință și eu am acceptat, neavînd încotro. N-ar fi trebuit să accept. Dar n-am știut că prietenul ei va fi atît de impertinent, atît de lipsit de delicatete. El ar fi trebuit să se întrețină în primul rînd cu mine. Pe mine trebuia să mă întrebe de căsătorie. De la mine trebuia să afle, dacă ar fi vrut să fie cuviincios, cînd ne-am mutat în apartamentul nou, ce fel de radio ne-am luat, ce fel de mobilă, cum ne-am îmbogățit garderoba. Dar Ulpia s-a așezat între noi și toți trei am pornit spre pădure. Răspunzînd cu mare abundență de amănunte și cuvinte la întrebările lui, Ulpia spunea lucruri pentru care mi-a venit s-o pălmuiesc pur și simplu. Destăinuia micile noastre necazuri și neplăceri ca pe niște lucruri firești. Nu se făcea. Trebuia mai multă decență. În definitiv nu mai erau colegi, nu mai erau prieteni. Am ajuns astfel lîngă o buturugă. Ne-am așezat pe buturugă și el, simțind că sînt indispus și prea tăcut, s-a gîndit să-mi dea o compensație. Deci simțise că m-a nedreptățit, că am motive să fiu nemulțumit. Simțise că sînt într-o situație de inferioritate. Sau poate se simțea vinovat față de mine și încerca o reparație. Probabil că nu fusese între el și Ulpia doar o simplă prietenie, poate fusese o iubire. Femeile rezumă totul la „prietenie". Ele nu spun: m-am sărutat cu dînsul, am trăit cu dînsul. Aceasta ar însemna să-și recunoască ușurătatea de caracter și febra temperamentului. Un tînăr ca acesta, optimist, vesel chiar după boală, vorbind despre boală ca despre o bagatelă, un asemenea tînăr îi făcea mare plăcere Ulpiei. Am văzut-o cu ochii sclipitori. Devenise dintr-o dată cochetă. Rîdea fără motiv de dînsul, dar rîdea cu simpatie. Căuta să-l pună în situații comice, ca să nu se cunoască, să nu se trădeze originea adevăratelor ei sentimente. Amîndoi se fereau de mine, iar eu eram tot mai sumbru, tot mai abătut. Crezusem că tînărul convalescent va apărea altfel, că îmi va fi milă de dînsul, că va trebui să-l consolăm. Dar iată că el se simțea dator să mă consoleze pe mine. De ce? Considera că sînt demn de milă? Milă pentru ce? Pentru prostia, pentru coarnele mele? Pentru docilitatea cu care o urmam pe Ulpia aducînd-o pînă aici, la poalele pădurii, alături de un fost amant? Poate pentru toate acestea. Simțeam că îl urăsc amarnic. El era primul mare repros pe care mi-l aducea Ulpia. Era un repros viu, în carne și oase: iată, așa ar trebui să fii și tu, așa mi-ar plăcea să fii și tu, nu abătut, nu să-ți plouă și să-ți ningă de dimineață pînă-n seară. Trăiește-ți viața și în bine și în rău, nu da drept de existență doar mîhnirii și nenorocirilor. Nenorocirea vine pînă la urmă dacă numai pe ea o cauți și o cultivi. Șoferul ne-a ajuns din urmă. Era în plină vară și el luase un pepene verde. Un pepene verde enorm. Abia îl ținuse în brațe. Aplecîndu-se să-l așeze în iarbă, s-a răsturnat în genunchi și Ulpia a rîs fericită, ca de o glumă. Am mîncat pepene verde. Eu abia am putut să gust o felie. Am spus că mă simt rău la stomac. Mă simțeam foarte rău. Gura îmi era amară. Prietenul Ulpiei însă mînca fără să spună nimic. Îi plăcea. Totul îi făcea plăcere. Scosese o exclamație exuberantă cînd a auzit cum trosnește coaja pepenelui și am simțit că îi lasă gura apă. L-am îmbiat să mai ia o felie și el a luat. Ulpia simțise ceva. Rîdea și acum, dar parcă rîdea de noi amîndoi. Ne vedea cap la cap. Ne vedea așezați pe aceeași bîrnă, pe același buștean, mîncînd harbuz. Ceea ce nu-mi convenea. Ce i se păruse comic în situația aceasta nu știu. Am privit-o pe sub sprîncene, urît. Ea s-a făcut că nu vede privirea mea. S-a dus cîntînd printre arbori și pe urmă a intrat cu picioarele în apa rece a pîrîului. Dacă am fi fost singuri, aș fi asemuit-o cu Diana. Dar așa, gestul ei grațios mi s-a părut un gest aproape obscen, o invitație la destrăbălare. Umbre și lumini se filtrau printre frunze. Pîrîul murmura liniștitor. Mă simțeam ca într-un cimitir. Ea, Ulpia, cînta încetișor, se uita la noi și rîdea. La un moment dat a călcat probabil pe o piatră ascuțită, că a scos un sunet trist, a dat să sară și, într-un gest necontrolat, și-a ridicat rochia pînă peste genunchi. Am sărit în picioare. Am sărit și am rămas țeapăn. Ceilalți mîncau mai departe pepenele. Mi-a venit să strig. Îmi tremurau genunchii. Limba mi se umflase în gură. Nu mai puteam să rostesc nici un cuvînt limpede. M-am așezat îndărăt, în timp ce Ulpia, înțelegînd subit starea mea sufletească, a ieșit pe mal, s-a șters pe picioare cu un batic, și-a pus sandalele și a venit spre noi, atentă și mirată. Se aștepta să-i fac o scenă. Nu i-am făcut-o. Dar după aceea mi s-a părut că sîntem niște spini care, oricum s-ar fi orientat, nu puteau decît să se străpungă unul pe altul. Prietenul Ulpiei a încercat să împingă convorbirea pe un teren neutru. M-a întrebat: — Ce face Banu? — Bine. — Ce face doctorul? — Bine și el. — Dar profesorul? — La pensie. — Atît de curînd? — Da. — Mai știi ceva despre Miron? — Nimic... Răspundeam acestui interogatoriu ca un inculpat. Nimic nu mi se părea mai groaznic, mai odios. Era unul din supliciile fără precedent, dar mă supuneam acestui supliciu și înduram totul cu stoicism, fiindcă n-aș fi vrut să devin ridicol față de șofer și față de prietenul Ulpiei. N-aș fi vrut ca ei să priceapă ce se petrece în sufletul meu. Tot n-ar fi înțeles, tot nu mi-ar fi fost de nici un folos. Pe urmă am plecat. Nu știu ce mi-a venit să spun la despărțire: Mi-a părut bine. El spusese, de asemenea, că se bucură foarte mult și că se gîndea uneori să ne facă o vizită la București. N-aș fi crezut să aibă atîta impertinență. Am încercat să-i surprind și mi s-a părut că surprind un semn pe chipul lor, o mică tresărire interogativă, un fel de: ce ne facem? ce-i cu ăsta? Eram un om

de prisos. I-am spus după aceea Ulpiei: Ai fi putut să mă scutești de toată tevatura asta! Totul a fost penibil! Este o lecție sau un avertisment? Spune-mi măcar să știu la ce să mă aștept! Dacă vrei să mă pui într-un complex de inferioritate, dacă vrei să mă încerci pentru a-mi cunoaște sentimentele, află că te-ai înșelat. Nu mă trădez! Nu sînt gelos pe nimeni! Dar vreau să duc o viață morală, fără compromisuri și fără minciună. Îi spuneam acestea și ea privea prin parbriz liniștită. Nici nu-i păsa. Eram o cantitate neglijabilă. Întîlnirea cu celălalt i-a relevat o altă față a vieții. Cu celălalt ar fi trăit poate mai liniștită, ar fi fost lipsită de complicații. Poate și eu aș fi trăit altfel dacă aș fi fost căsătorit cu o femeie pe potriva mea. Ulpia nu se potrivea cu mine. Contrastul era prea mare. Sînt oameni care înfloresc unul lîngă altul. Sînt oameni care se pîrjolesc unul lîngă altul. Noi făceam parte din ultima categorie. Mașina gonea pe asfalt, lua virajele cu ușurință și ne balansa. Eram ca două clopote care se legănau fără să sune. Coboram pe o spirală alunecoasă și neagră. Coboram Carpații ca într-un slalom uriaș. Viața noastră era ca aceste spirale scoase parcă dintr-un turn al Babilonului. Limbile ni se amestecară. Nu ne mai înțelegeam din cuvinte. Cuvintele ne produceau usturimi, ne produceau dureri. Cînd tăceam era mai bine. Atunci, din greșeală, ni se întîlneau mîinile. Dacă ea își retrăgea mîna, era ca și cum m-ar fi respins. Se ascundea. Se ferea. Se păzea de mine. Dacă mîna ei rămînea leneșă, atunci înțelegeam că se abandonează, că obosise, că renunțase la împotriviri. Era bine așa. Dacă mîna ei se strîngea de mîna mea, uneori se strîngea ca un scîncet, alteori se strîngea ca o gheară, uneori se strîngea furioasă, ofensată, agresivă, răzbunătoare. De multe ori mîna ei căuta o linie pură, alunecoasă, o linie blîndă. Apoi se retrăgea dezamăgită, văzînd că din partea mea nu s-a produs nici o aderență. Rar de tot, rar și de demult se întîmplase ca mîna ei să mă prindă de obraji și să-mi tragă capul spre umărul ei, să mă țină așa, pe umărul ei, să mă strîngă la piept, să-mi așeze obrazul pe pulpele ei și așa, ea veghind, eu visînd adormit, să stăm multe clipe frumoase. Dar nu s-au mai întîmplat asemenea gesturi și mîna ei a început să uite. Dacă uneori mă mîngîia pe cap, mă mîngîia ca pe un cîine. Mă mîngîia cu milă, milă pentru ea, milă pentru mine. Mîna ei învățase să se strîngă, iar pumnii ei să mă amenințe. Erau ușori, încercau să se prefacă în ghioagă, mă loveau în spate, în piept și eu rîdeam. Rîdeam sau rînjeam? Rîdeam urît, rău, și nu o dată se întîmpla să răspund la fel și să o fac să sufere fizic, pentru a-i plăti suferințele sufletești pe care se făcea că nu mi le observa, pe care nu voia să le mai intuiască și care — poate — de multe ori erau o recompensă și o răzbunare subtilă. Treceau pe lîngă noi munții, vilele răzlețe, treceau trenuri rapide, treceau alte mașini și noi alunecam pe o spirală nesfîrșită și fiecare se gîndea în termenii lui că n-ar fi rău să zburăm de pe un pod în ape, să ne înecăm în valuri, să ne rostogolim de pe un munte în prăpastie, să ne tamponăm de o locomotivă tocmai în clipa cînd aceasta năvălea la barieră, să sfîrșim odată această viață fără orizont și fără bucurie. Eram încrîncenați și nu vorbeam nimic. Îmi era rușine de șofer. Ce-avea să creadă despre noi? Supărați. Da. Dar atît de tare? Și pentru ce? Pentru că Ulpia s-a bucurat revăzîndu-și un fost prieten. Am privit-o. Se întuneca și nu-i vedeam bine chipul. I-am văzut însă lacrimile scăpărînd în lumina unor faruri ce veneau bezmetice de undeva din față, veneau parcă anume să-i găsească chipul. I-am văzut ochii încărcați de lacrimi, fața udă. Plîngea, dar plînsul ei era un act de mulțumire, nu de căință și nu de părere de rău. Ce motive ar fi avut să fie mulțumită? Mulțumită pentru că prietenul ei de demult arăta bine? Poate de aceea. Poate pentru că, în frîntura unei clipe, izbutiseră să-și spună ceva misterios, magic. Un cuvînt încărcat de semnificații grele și frumoase. Desigur că între ei puteau să se stabilească alte acorduri. Fiecare om este un instrument diferit. Sună mai amplu, mai dulce, mai strident, mai seducător, mai blînd, mai profund. Sînt atîtea valențe în fiecare dintre noi! În definitiv, de ce să acuzi pe cineva pentru că are alte feluri de preferințe? Nu-l acuzi, dar nici nu poți să-l îngădui. Nu poți trăi pentru mai mulți dintr-o dată. Fericirea are un caracter singular. Numai fidelitatea îi poate extrage toate resursele. De aceea trebuia să apăr această fidelitate. Prieteniile vechi, rătăcitoare nu sînt bune. Ulpia putea să strice existența acelui om. Am avut dintr-o dată revelația acestui dezastru. Putea să strice nu numai existența acelui om, dar și existența mea, și existența copilului nostru, și existența părinților ei. Eram atîția oameni care am fi suferit de pe urma unui pas frivol. Trebuia să iau măsuri, să preîntîmpin acest pericol. De aceea i-am vorbit mult. I-am vorbit sever și ea dădea din cap cu tristețe și resemnare. N-aș fi vrut să fie resemnată. Resemnarea are în ea o doză de dorință neanulată. Are un amestec de speranță și neputință. Cînd însă neputința dispare, crește speranța. Voiam să-i strecor îndoiala în suflet. S-o înveninez împotriva acelui prieten, vorbindu-l însă de bine. Îl vorbeam de bine, și Ulpia privea înainte, ascultînd absentă, ascultînd cu interes. Știa că dacă vom mai vorbi din cînd în cînd despre prietenul ei nu vom putea vorbi decît astfel: cu indulgență, cu compasiune, cu sarcasm, cu dispreț. Acceptase aceasta. Mă considera, desigur, un tiran subtil. Începuse să mă cunoască și, cunoscîndu-mă, să mă joace. Era foarte vicleană. Era o vulpe frumoasă, care se putea strecura peste tot, dar a cărei coadă mereu putea fi văzută, mereu o dădea de gol. Îmi plăcea această vulpiță șireată.

Șiretenia ei nu se îndrepta întotdeauna împotriva mea. Uneori îmi dădea prilejuri de duioșii. Un roi de lanterne roșii alergau înainte. Zburau, se ondulau, se întretăiau. Unele o apucau mereu în spre stînga. Altele se suiau subit și apoi dispăreau, ca să fie regăsite după cîteva minute într-o nouă formație. Era ca o cerrere. Ca un viscol care le bîntuia. Uneori, cînd ne apropiam de ele, lanternele roșii se aprindeau mai tare. Erau ca niște ochi holbați. Uneori apăreau și lanterne portocalii sau galbene, amestecîndu-se printre cele roșii. Noi alergam după ele așa cum ai alerga după fluturi să-i prinzi. Noi voiam să-i prindem în plasa parbrizului, dar abia îi ajungeam, că ei o zbugheau din nou dincolo de barieră, dincolo de un punct de control. Capetele noastre se luminau dintr-o dată din urmă. Umbrele noastre apăreau pe ecranul parbrizului, mișcîndu-se. Eram într-un leagăn al nopții, într-un hamac. Săltam ușor și ritmic. În cîte o dîră de lumină albă, ne vedeam capetele retezate, obrazul surprins într-o expresie neașteptată. Culori verzui, culori roșietice, culori violacee treceau pe chipurile noastre. Ne vedeam iluminați din ceafă ca la un fotograf care își potrivește proiectoarele. Luminile din urmă veneau nebune. Erau ca niște guri de tun care trăgeau continuu. Două cîte două. Paralele. Lumina lichidă se întindea sub roțile mașinii noastre, care apărea cu umbra în față, umbre înalte, cu roți înalte, cu detalii de sub caroserie. Lumina din urmă venea ca o apă fluorescentă și în această apă vie roțile alunecau parcă mai bezmetice. Apoi totul dispărea și în spatele nostru continuau să gonească doar lumini potolite, faruri de ceață cu iod, măști sclipitoare ca niște armuri ciudate. Roțile șuierau, duruiau, fîșîiau, gemeau pe asfalt, mai ales la cotituri. O urmărire care căpăta caracter fantastic și care ne pasiona, deoarece ni se părea că mergem prea încet și-i invidiam pe cei care ne-o luau înainte, după ce pulsau în oglinda retrovizoare lumini de semnalizare, după ce ne avertizau, ca, dintr-o dată, ștergîndu-se parcă de luciul portierelor, să ne depășească și să ne arate lanternele roșii. Apoi veneau alte mașini, palpitînd din lanternele laterale, alte mașini care încercau depășiri și care ieșeau din raftul lor ca niște dispozitive suple. Așa trecuse momentul de la Sinaia. N-am mai vorbit despre pepenele verde și totul părea să se fi șters din memoria noastră. Dar din cînd în cînd simțeam o usturime în suflet și mă gîndeam: n-o să-mi treacă niciodată. Iar dacă îmi trece aceasta, va veni altceva. Voiam să vină altceva. Voiam să înfrunt cu curaj scene mult mai grozave. Să o văd pe Ulpia îmbrățișîndu-se cu unul din amanții ei, să o surprind într-o mașină cu fîlfizonul, să o găsesc pe o pajiște rîzînd și alergînd cu picioarele goale, prin iarbă, prin apă, voiam să o găsesc la cinematograf alături cu un bitnic cu pletele atîrnînd pe umeri, un bitnic lasciv, desculț, murdar, prostovan, pe care ea să-l dădăcească și să-l ia peste picior, fără a se aștepta de la acesta la vreo ripostă vehementă. Nu mai puteam să îndur atîta așteptare. Trecuseră ani și gîndul că n-am prins-o cu nimeni era o adevărată cazna. O întrebam în glumă, în serios, cu nevinovăție, pe neașteptate, o întrebam cu tristețe, o imploram să-mi spună cine este acela, și ea nu-mi spunea. Dădeam buzna în birou, doar-doar o voi zări tête-à-tête cu cineva, îmbujorîndu-se, fîstîcindu-se, dînd un țipăt de spaimă. O pîndeam seara după cîte un arbore, crezînd că o voi zări luîndu-și rămas bun de la cineva care i-ar săruta mîna cu galanterie și degeaba. Ascultam convorbirile ei telefonice și încercam să disting un cod, un cifru al înțelegerilor misterioase. Cînd făcea numărul de telefon, ascultam încordat să pot distinge din rotațiile sonore ale discului ce număr a format. Dădeam în lipsa ei telefon la casa respectivă și întrebam dacă nu cumva o pot găsi acolo pe doamna Ulpia. Primeam răspunsuri de nedumerire. Nici un indiciu. Am scris anonime pe propria mea adresă. I-am cerut apoi explicații. Se arăta mai mult dezgustată decît revoltată. O vedeam totuși că se zbuciumă, că participă la toată neliniștea mea, pe care nu știa cum să o spulbere. Îmi pierdusem toată încrederea în ea și totuși îi declaram că numai în ea am încredere și că nici o altă femeie nu-i va lua locul vreodată. Știu! îmi spunea, și în convingerea ei era o nespusă durere. O durere care mă sfîșia și pe mine. O pîndeam nu ca un licean, ci ca un asasin. Nu știu cum aș fi îndurat chinul unei verificări, dar, de fiecare dată cînd speram într-o confirmare, mă gîndeam că totul se va destinde dintr-o dată, că totul va reveni la făgașul normal, că voi scăpa de această obsesie, de această tortură a imaginației. O durere imaginară este întotdeauna mai mare decît o durere reală. Cum aș fi vrut să devin altfel, să mă potolesc și să uit, să nu observ, dar toate eforturile mele nu făceau decît să întărîte un monstru care creștea înăuntrul meu și care nu mă lăsa nici să-l părăsesc, nici să-l uit. Monstrul acesta pe care nu știam cum să-l ucid a crescut, a luat treptat formele mele și de atunci n-am fost eu stăpînul lui, ci el a devenit stăpînul meu. Mă gîndeam: oare mai poate fi ceva ca înainte? Și un glas al deznădejdii mele spunea: nimic nu mai poate fi ca înainte. Ești lucid, știi tot ce s-a întîmplat și ce se poate întîmpla. N-ai să îngădui să fii mințit, să fii înșelat. Ai să admiți, dar ai să admiți conștient. Adevăratul mediu în care mai poți trăi este numai acest mediu toxic, sufocant. Extras din acest mediu toxic, te vei purta ca un om drogat căruia nu i se mai dau droguri, ca un om bolnav căruia nu i se mai dau medicamente. Sentimentele rele erau sentimente mature, erau sentimente necesare care circulau în sîngele și în inima mea. Golindu-mă de ele, m-aș fi golit de viață.

PRIMA IUBIRE

Violeta Zamfirescu

Un urît dulce întîi. Din nimic știut vine. O devastare, muțenie, strofă. Boală cosmică, parcă mai presus de tine, mai presus de rău, de adevăr și neadevăr. Materia se nuanțează. Contururile se sting. Întreg universul e în sublimare. Și se confundă lumile. Și păsări, păsări, păsări cîntă în orizontul tău lăuntric. Crapă a ziuă. Somnul te fură. Și stai, întîrziatule, sus, stai sus pe fereastră cu genunchii adunați și lacrimile stelelor în păr, pe mîini, abur pe buze. Din vis, din peisaj, din nevăzut, din frunză crești. Un legănat imaterial, o amețeală, muzică a spațiilor îngînă zorii. Aerul rece miroase a miez de lubeniță, a nucă verde. În tine neorînduiala și zborul cetelor cerești trag după ele alt văzduh, o altă ordine și timpul din albia somnolenței lui irumpe brusc iradiant și colorat ca un havuz. E singura trezire cînd ai părăsit copilăria și nu-i regreți pîraiele șerpuitoare, zgomotoase. Pe pietre, umbrele de copil. Nu-l vezi. E taină, alta-n tine. Fior spontan, gestul stîngaci de puritate și uimire. Ți-ai spăla fața în izvorul unde se-adapă curcubeul. Să fie frumos, frumos, curat beat din nimic, pentru o minune. Ochii nu știu să se mai închidă. Dezvelesc sufletul, un duh nemaiimaginat în teamă.

Împodobit pe dinăuntru, plutind între euforie și dulce jale din nimic. Și emanația, puterea, setea naivă fără scop aprind în văzduh un fulger blînd, o lumină din lumină. Cine răspunde? Tu ești? Cine? Sau păsările dimineții își zvîrle cîntecul prin frunză una spre alta amețind. Ce greu afli cuvintele cînd ele flăcări au fost poate, sau aripi străvezii albastre de libelule aurite. Spui te iubesc. Nu spui, îngîni. Nu îndrăznești. Și pe caiete scrii doar un nume obsedant, pe cărți îl scrii, și coborîndu-l, din neștiut văzduh, săgeți îl caligrafiezi pe-o floare îngînîndu-l: te iubesc, iubesc! Copilăria fuge mută. N-o vezi. Te-ai rușina de ea. Și minți că ești c-un an mai mare. Sau doi, așa, să fii mai mare. Și dincolo? Pe vraiștea timpului mai bolnav, plutind naiv o călătoare floare în alb. Dansul unic stîngaci și pur, dans pe răscruce, joc de zori cînd nu ai plîns copilăria.

Victoria Ana Tăușan

A vorbi despre întîia iubire nu e greu atunci cînd am păstrat-o pentru toată viața. Greu este atunci cînd nu am deosebit-o de la început sau atunci cînd n-o mai avem. Ea este primul nostru impuls de a ne descoperi propria noastră ființă și este, de cele mai multe ori, o confruntare dureroasă între idealitate și ceea ce sîntem de fapt.

L-am iubit mult, cu toate gîndurile mele pe acel adolescent mereu neîmpăcat, zbuciumat totdeauna între ceea ce ar fi dorit să fie și ceea ce putea realiza. La vîrsta adolescenței, cum era și el un adolescent, l-am urmărit în toate sinuoasele drumuri și-mi plăcea să-mi aleg, asemenea lui, zigzagul în locul liniei drepte care nu cerea nici un efort.

La vîrsta maturizărilor, l-am iubit și mai mult pentru că era singurul care-mi destăinuia că maturizarea presupune nu numai căutarea bucuriilor, ci și a durerilor, a înfrîngerilor și, în orice caz, neabdicarea de la propria mea existență.

Mi-a rămas singura iubire, nealterată, ne întîlnim uneori zi de zi, rămînem ceasuri întregi în cel mai sublim dialog. El, un adolescent. Pentru el, vremea n-are nici o putere. Pentru mine, anii trec, dar dacă gîndesc, trec așa cum se trece printr-o legendă: mă lasă uneori să regîndesc, poate a mia oară, de ce, în ce vis genial și-a colorat vocalele: A negru, E alb, I roșu, O albastru, U verde...

Acest adolescent pe care-l cunosc așa de bine, dar care nu mă cunoaște, nu mă va cunoaște niciodată, este Arthur Rimbaud...

Camil Baltazar

Greu de spus cînd s-a ivit prima iubire și cînd anume s-a petrecut. Primul sentiment față de semenele mele fu de prietenie și am cîntat-o-n volumele „Vecernii" și „Flaute de mătasă", dînd expresie acestei „amitié amoureuse" — adică simțămîntului cald de prietenie. În „Reculegeri în nemurirea ta", am dat glas unei altfel de iubiri, transcendentă. Atunci cînd am simțit prietenie, o exprimai în vers și proză; cînd s-a transformat în iubire, și-a aflat rezonanță și am proslăvit-o în nenumărate poeme. Abia în „Întoarcerea poetului la uneltele sale", în ciclul „Stema iubirii", am glorificat din plin iubirea, prima iubire.

Dacă stau să cuget bine, avusei și-n prima adolescență una, care de bună seamă că n-a fost iubire cu majusculă de vreme ce nu i-am dăruit nici un stih. Prima iubire — aceea în care te descoperi pe tine și te regăsești plenar în ființa iubită, într-o întrepătrundere pe toate planurile, în toate sensurile. Și atunci termenii trebuie schimbați — din prima iubire-n iubirea cea mare, cea adevărată. Fiecare am simțit în viață focul mistuitoarei porniri, al unui impuls nestăvilit, unii spun că e o pornire oarbă. La mine s-a nimerit că atunci cînd îmi fu dragă o femeie mi-am dat seama că nu doar înfățișarea ei mi-a plăcut, ci și sufletul ei m-a captivat. Ceea ce m-a atras față de făpturile cărora le-am nutrit sentimente de amor era mai întîi stima față de om, față de personalitatea ei, adică încredințarea de a mă fi alăturat de o ființă superioară mie și superioară îndeobște.

Iubirea plenară am aflat-o în sînul familiei. Și aici ajung la termenii prin care voi să definesc categoria iubirii adevărate: în ea intră și spiritul de devotament și abnegație. Dacă o iubire împărtășită e o iubire adevărată, o dragoste-n care fiecare dintre parteneri e-n stare a uita de sine pentru celălalt — în unele cazuri pînă a-și pune în joc viața — e dragostea majoră.

Iubirea pentru soția mea și dragostea ei față de mine mă îndeamnă a mărturisi că dînsa ar fi putut fi modelul femeii care îngemănează sentimentul iubirii cu cel al abnegației. Ea mi-a fost și-mi este sfetnic înțelept și colaborator. Iată de ce declaram că adevărata dragoste am cunoscut-o în sînul familiei.

● ●

Ilie Constantin

Treceam pe Calea Șerban Vodă, printr-o fostă stație, cînd m-am oprit în loc, cu ochii asupra unor pietre din pavaj ce-mi păreau familiare. Aici o vedeam, mi-a înviat în minte, mai în fiecare dimineață, pe vremea cînd abia intrasem la liceu, pe o fată căreia îi dedicam acele cîteva minute de așteptare.

Eu coboram din 21 și-l luam pe 12 spre Cișmigiu, ea cobora din 12 și lua nu mai țin minte ce tramvai și în ce direcție.

Era așa cum o vedeam eu, portret ideal pe care cititorul și-l poate făuri singur. Trăsăturile ei fermecătoare și ochii puțin umflați de somn îmi fericeau și chinuiau clipele de așteptare. O, la vîrsta aceea fiecare zbatere de geană însemna ceva și o privire în treacăt a necunoscutei provoca fie un randament școlar surprinzător, fie contrariul.

Și, totuși, cu toate planurile savante, cu toate consultațiile colegilor, în a căror experiență credeam, n-am avut niciodată curajul să mă apropii de această fată. Uneori mi se părea că ea însăși, înduioșată de muta mea admirație, mă invita să mă apropii. Dar tălpile îmi intrau în pavaj și piedici de netrecut se înălțau între noi.

M-am vindecat parțial de această iubire prin martie. Leac mi-a fost o frază pe care am auzit-o pe strada noastră, într-o seară. A rostit-o Nina, care era cu un an mai mare decît mine, și-i era adresată unui băiat ce urma să-și dea bacalaureatul. Cu glasul răgușit de emoție, Nina îi spunea, răspunzînd la cine știe ce reproșuri:

— Nicule, eu te iubesc pe tine, dar dacă învăț după masă!

Fermecătoare piedică în calea iubirii. De fapt, mi-a trecut prin minte mai tîrziu, obstacolul era la vîrsta aceea iubirea însăși.

Ilustrații: M. SÂNZIANU

EDITH SÖDERGRAN

Ce va fi mîine

Ce va fi mîine? Poate că nu tu.
Poate brațele altcuiva, altă apropiere și-o suferință ce seamănă...
Voi pleca de la tine cu-o hotărîre de nezdruncinat.
Mă voi întoarce ca o frîntură din propria ta suferință.
Voi veni la tine din alt cer, cu altă hotărîre.
Voi veni la tine din altă stea, cu aceeași privire.
Voi veni la tine cu vechiul meu dor, într-o haină nouă.
Mă voi întoarce la tine rar, credincioasă și rea,
cu pasul unei sălbăticiuni din îndepărtata țară pustie a inimii tale.
Vei lupta împotriva mea din greu și neputincios,
cum lupți împotriva soartei, împotriva norocului, împotriva zodiei tale.
Eu voi zîmbi, voi depăna un fir de mătase pe degetul meu,
iar ghemul mic al soartei tale îl voi ascunde-n faldurile rochiei.

Tălmăcire de PETRE BANUȘ

EMILY DICKINSON

M-am dăruit ca plată

M-am dăruit ca plată —
În schimb, pe el l-am luat,
Un pact solemn al unei Vieți
Astfel ratificat.

Dar, vai, cumpărătorul
Credea că-s mai bogată —
Iubirea se tocește cînd
Zi după zi e dată.

Dar pîn'la cumpărare —
în insula de spice,
Subtila-Neărcătură
Așteaptă s-o ridice.

Risc și cîștig mutual —
E dulce — Noapte, Zi
S-o datorezi Vieții,
Să nu le poți plăti.

Tălmăcire de VERONICA PORUMBACU

MAGDA ISANOS

Bărbatul

Umplînd încăperea și inima toată,
bărbatul veni de-afară, din zloată;
glasul lui mare făcu să se sperie focul.
Suduia lepădîndu-și cojocul.

Parc-ar fi un stejar stufos,
gîndii în taină, dar era frumos.
Se supăra și-odată rîdea.
Acum-am să-l fac să nu mai poată pleca.

„Tu ești subțire și ageră ca o nuia,
îmi spunea uneori,
ești plină de ghimpi și flori;
teme-te de mîna mea, c-ai să mori..."

Puterea izvora potolit
din brațele și pieptul lui dezgolit...

Doamne, fă-mă ca Dalila vicleană,
cînd o da geană prin geană,
să-i aflu taina și să-l robesc
visului meu pămîntesc.

FERNANDA DE CASTRO

Voioşie (fragment)

Din trecute tristeţi şi din dezamăgiri,
din amărăciuni adunate vreo treizeci de ani,
din iluzii mai vechi, din mărunte trădări
întîlnite în drum,
din fiece rău, nedreptate şi spin
ce-n piept mi-a lăsat un strop de venin
şi-o umbră de amărăciune...
din fiece grea cicatrice-mi făcui
nu cămaşă nostalgică;
din toate mi-am tras
voioşia eroică.
Voioşie fără motiv, a naturii din mine,
ce nici o săgeată n-are s-o poată
bate! Bucurie de-a respira,
voluptate de-a regăsi
pămîntul cinstit sub piciorul desculţ,
plăcere de-a părăsi o gestică falsă,
de-a redeveni curată şi fără capricii
ca iarba, ca vieţuitoarele toate.
Voioşie voluptoasă
de-a sparge poamele-n dinţi,
de-a mirosi trandafirul...
Bucurie brutală şi primitivă
de-a trăi
fericită sau nefericită,
dar cu rădăcini în pămînt.
Voluptate de-a simţi în palmă
crusta bălaie a pîinii muncite...
Plăcere de-a renega plictisul amar,
ciudatul cilicu al zilelor
şi de-a mă dărui vieţii cu patimă...
Voluptate de-a mă simţi în fiece zi
mai ostenită, mai tristă, mai îndurerată,
dar tot mai legată de viaţă!

Tălmăcire de VERONICA PORUMBACU

MARINA ŢVETAEVA

Agonizînd, iubire

Agonizînd, iubire, şi-n mormînt,
M-oi minuna, m-oi zbate, da-voi glas.
O, draga mea! Sub valuri de pămînt
Ori de zăpezi, eu nu-ţi zic bun rămas.

Doar nu am aste aripi minunate
Să port în suflet tonele de lut!
Eu mahalaua n-am s-o umplu, poate,
Cu alt orb, alt bubos, alt surd, alt mut.

Nu! Mîinile şi trupu-mi scot, deodată,
Din vălul tău—şi-s iar în viaţă-ntoarsă...
Fugi, moarte!... Şi pe mii de verste, iată,
Topită-i neaua şi-i pădurea arsă.

Iar dac-o fi aripa să-mi adune
Genunchii, umerii în cimitir,
E ca — rîzînd peste putreziciune —
În versuri să renasc şi-n trandafir.

Tălmăcire de AUREL COVACI

GEORGE CĂLINESCU

Paşii

Pe poarta-ncet deschisă cînd te strecori tiptil,
Hoţeşte de-ai călca, sînt paşii tăi, o, Til.

Din miile de timbre ce sună-n univers,
Îndată-ţi recunosc precipitatul mers.

Aşa, de frică, sare prin crăpături şopîrla,
Şi-ascunsă pe sub pietre din fluier cîntă gîrla

Sau roade veveriţa alunele-n dinţi sparte
Şi-n lampă se izbeşte un fluture de noapte.

E-un foşnet inefabil, un strop în geamul ud,
Un zbor suav pe care eu singur îl aud.

Furtuna dacă te-ar îmbrăţişa pe drum,
Desfăşurîndu-ţi părul în aer ca un fum,

Pămîntul de-ar urla de grindină şi ploaie
Şi piedică ţi-ar pune copacii ce se-ndoaie,

Dac-ar trăsni prelung prin norii uriaşi,
Te-aş recunoaşte totuşi îndată după paşi.

În cale ţi-aş ieşi, să-ţi şterg obrazul ud,
Căci mersul tău suav eu singur îl aud...

ANNA DE NOAILLES

Noaptea

Noapte preasfîntă, amanții nu ți-i știi,
Cum știi căsătoriții. E mistica speranță,
iată,
A celor ce trist se iubesc de dimineață
pînă seara,
De a rămîne-mbrățișați sub zarea ta întunecată.

Ca foarte nepătrunsa sfințenie adîncă,
Ei vor această oră de neîngăduire,
În care se-ntărită ardoarea și apoi
Recade-n îndelungă potolire.

Sărmani părtași, au o dorință din cele mai
curate,
Ei, ce unirea sfîntă nu pot să și-o mai
spună,
De-a înșela prea severa dreptate cîteodată,
De-a-și adormi, sub scutul umbrei voastre,
Iubirea somptuoasă, umilă și ne-ncuviințată...

Tălmăcire de VICTORIA ANA TĂUȘAN

RAINER MARIA RILKE

O, cînd un suflet strîns, să se dezvețe

O, cînd un suflet strîns, să se dezvețe,
de viitor, speranță, despărțit,
aude brusc, și treaz, cum e numit:
voi, revărsări, prea plin de frumusețe!

Și-acum? Să-mpace fericirea sfîntă
ce-obrazul lui și mîna i-a atins?
Să sufere-n tăcere-a fost deprins.
A dragostei uimire-i cere: cîntă!

Tălmăcire de MARIA BANUȘ

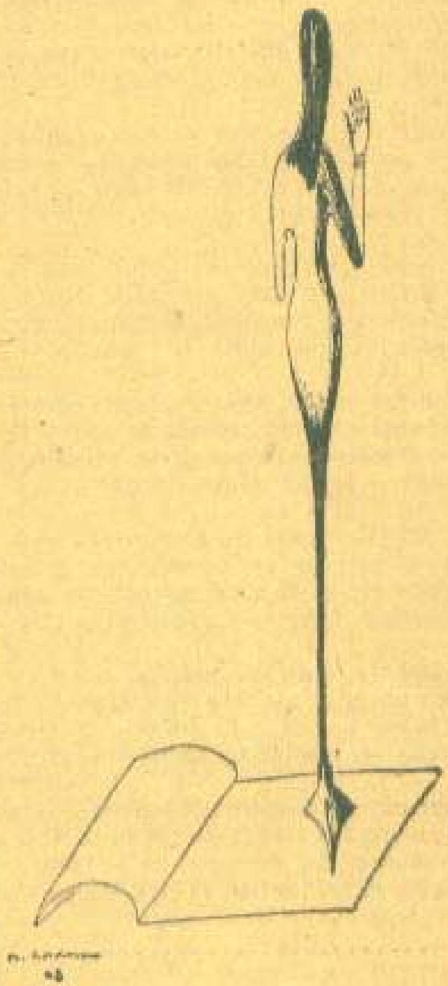

Ilustrație: MARCELA CORDESCU

ELENA VĂCĂRESCU

Sub sălcii

Ah, anii mei cei optsprezece, cum mai plîngeați sub sălcii, voi,
Înveșmîntați în alb și-albastru și cu medalioane prinse.
Cu-mbobocire' liliecii vă sărutau pe umeri goi
Și pentru voi, în dimineață, cînta o pasăre de vise,
Și cerul prins în febra sa — avea fierbinți culori și pale,
Și nuferii pe eleștele pătau oglinzi în rozul rece
Și adierea, la tulpina de pomi, își desfăcea sandale,
Și voi de dragoste plîngeați, o, voi frumoși ani, optsprezece.

Tălmăcire din limba franceză de VICTORIA ANA TĂUȘAN

GABRIELA MISTRAL

Poemul fiului (fragmente)

Un copil! Un prunc! Mi-am dorit un fiu de la tine,
copilul nostru — odinioară, în zilele ce iradiau, în extaz,
cînd și oasele-mi tremurau auzindu-ți vocea de foșnet
și-un nimb de raze, greu, purtam pe frunte.

„Un fiu" — repetam mereu, ca arborele
ce-n primăvară izbucnește spre cer mugurii cruzi;
un copil, cu ochii măriți ca ai lui Christ,
cu candoarea pe frunte, cu setea de viață pe buze!

Brațele-i ghirlandă pe gîtul meu le voiam,
iar fluviul de viață din mine curgînd către el — roditor,
și sînul meu risipit în boare de zarzăr
— balsam pe colinele lumii, purtat de pașii micuți.

Cînd dragostea ne-o purtam printre oameni,
un copil cu ochii blînzi ne oprea, ca vrăjiți;
pe o trecătoare cu sîn greu o fixam implorînd,
cu buzele strînse și ochi rugători...

În nopțile lungi de bucurie și vis
pînă-n zori de veghe stăteam, buna-vestire-așteptînd.
Pentru cel ce se va fi născut, de cîntece învăluit,
întindeam brațele-n gol și pieptu-mi în beznă zgîriam...

Și soarele, spre a-l îmbăia, n-avea raze-ndeajuns
și-mi uram genunchii prea aspri ce nu-l vor putea legăna,
iar inima se oprea la gîndul fericirii ascunse;
plînsul de umilință amuțea — din uimire — pe buze.

Și nu mai mi-era frică de moarte — rozătoarea cea tristă;
căci ochii lui i-ar fi salvat pe ai tăi, din neant,
și-n dimineața de vară, ca și prin ceața cea deasă,
fericită și mîndră-aș fi fost de privirile lui.

....

Pacea cerească n-a pogorît peste mine; nici darul vieții
în carne-mi pe care mi-ar fi lovit-o cei răi,
dar sîngele meu ar fi curs pe vecie în venele
fiului meu, cu frunte înaltă și ochi de lumină.

De-o sută de ori înverzi-va pădurea!
Și tot de atîtea ori, nărnită, se va stinge sub lovitură.
Cădea-voi și eu în ceasul din urmă.
Cu mine, strămoșii mei vor intra-n noaptea cea lungă.

Durerea, aidoma unui sfredel, mi-a decimat inima, calm.
Și ispășesc blestemul ce apasă pe umerii neamului meu
din vechime. Și fiece clipă ce vine o viață întreagă
de chinuri îmi pare; și vinele-mi sînt amare.

Strămoșii mei morți privesc zile și apusuri cu sete,
căci ochii lor cu mine se vor închide;
iar buzele mele, în cîntul de ipri înălțat, exală ardoarea
rugii din urmă, ce-anunță marea tăcere.

N-am semănat pentru propriu-mi hambar
și nici nu crescut-am cu grijă un braț pe care
în ceasul acesta din urmă grumazul să-mi reazăm.
Doar degetele-mi tremură-n gol pe așternutul boțit...

Tălmăcire de LIANA DUMBRAVĂ

SIMONA GUZZARDI

REQUIEM PENTRU UN FOTOLIU

Un fotoliu. Un fotoliu mare, ce pare și mai mare din cauza brațelor sale răsfrinte în afară (i se rupseseră probabil citeva arcuri). Un fotoliu cu spătar înalt și cu îmbrăcămintea lustruită în locul unde-și sprijinea de obicei Camilla capul. Un fotoliu peste care s-au perindat ani de-a rîndul huse și tapiserii de tot felul, una peste alta; actuala îmbrăcăminte, portocalie, i-a fost pusă după ultima mutare; mai de mult avusese o husă în carouri verzi și galbene, iar înaintea acesteia o îmbrăcăminte cu dungi albastre, care înlocuise de fapt pe cea înflorată, de care-și mai amintea încă Camilla. Așa era cînd îl cumpărase, în timpul studenției; dar cine putea ști dacă aceea era într-adevăr prima sau dacă nu cumva erau ascunse într-însul alte țesături și alte culori; îl cumpărase doar prin a doua mînă.

Un fotoliu care împreună cu posesoarea lui parcurseseră o bună bucată de drum: iată modestele și liniștitele personaje ale povestirii noastre. Liniștite? Nu prea! Liniștite poate pînă acum citeva minute. În clipa aceasta, însă, Camilla se foiește, se agită, întoarce spre perete raza de lumină a lămpii (un smoc de zegras ieșit de la locul lui o înțepase), mai întoarce o pagină a cărții pe care o citește (copiii nu sosiseră încă acasă și soțul era plecat și el cu treburi), se sprijină pe brațul drept al fotoliului care stă să se rupă de-a binelea. Închide cartea, se ridică, încearcă să-și pună o pernă între spătar și brațul vătămat, pînă la urmă se înfurie și izbucnește: „Gata, s-a isprăvit! Fotoliul ăsta nu mai e bun de nimic! Trebuie să mă hotărăsc odată să cumpăr unul nou!"

Și-a spus-o de atîtea ori sieși ca și celorlalți că trebuie cumpărat un fotoliu nou, ba chiar și alte cîteva mobile: un divan, o măsuță joasă pentru servit băuturi, un bufet. Dar anii au trecut unul cîte unul și în locul salonului visat a rămas tot vechiul fotoliu, care devenise tot mai vechi, tot mai uzat. Căsătoria cu Maurizio, făcută în grabă și tumultul unei perioade cînd nu avea slujbă, apoi grija pentru pături, saltele, așternuturi care au trebuit cumpărate mai înainte de toate. A venit apoi primul copil, după el al doilea, bolile, moartea mamei, cumpărarea unei mașini, ultima mutare în noua casă de lîngă gară... Atîtea întîmplări vesele sau triste... În tot acest răstimp salonul său modern a rămas un vis amînat mereu pentru anul viitor sau pentru un alt prilej mai fericit.

Și iat-o acum singură, răstindu-se de zor la un fotoliu vechi: „Gata, m-am săturat de această ruină. Mîine intru în prima prăvălie și cumpăr fotoliul care mi-o plăcea cel mai mult. Am și eu dreptul, după cincisprezece ani de muncă, la un fotoliu ca lumea". După ce se mai liniști puțin, îi trecu prin minte ca o străfulgerare gîndul dacă nu cumva va renunța și de astă dată la visul său: „Nu, nici în ruptul capului nu voi renunța. Dacă mai renunț încă o dată, înseamnă să renunț într-adevăr pentru totdeauna; hotărît, ori mîine, ori niciodată!"

După această răbufnire, Camilla se simți mai ușurată, mai liniștită. Odată condamnat în gînd vechiul fotoliu, se mai așeză pentru cîteva clipe într-însul. Reluă cartea, își apropie un scaun pentru a-și putea întinde picioarele, se tolăni pe arcurile și smocurile de zegras răvășite și-și continuă cititul. Copiii o găsiră tot acolo, citind, deși era trecut de ora unu.

Iat-o acum pe Camilla la drum, prin oraș, în căutarea noului său fotoliu. A ieșit de la birou la orele 6 după-amiază și afară nu se întunecase încă. Avea la dispoziție două ore pentru a cutreiera cele mai importante magazine. Nu voia să intre și să întrebe; voia să-și facă mai întîi o părere uitîndu-se la vitrine. Văzu un fotoliu roșu ca focul, rotund ca o scoică, cu spătarul și brațele unite, formînd un fel de cerc; un fotoliu cu brațe geometrice, pătrate, îmbrăcat în catifea cafenie deschis; un fotoliu din piele neagră și cu scheletul din metal lucios, cromat; un fotoliu cu brațe curbate din lemn incrustat (ca pe vremea bunicii); un fotoliu cochet în stilul „Vechii Americi"; balansoare, îmbrăcate în tot felul de stofe sau cu perne din spumă de plastic.

„Mai întîi de toate, să nu cumva să suflu vreo vorbă despre asta lui Maurizio și copiilor" — își spuse Camilla. Voia ca această achiziție să fie o surpriză pentru toți și mai presus de orice voia să evite discuțiile și obiecțiile. Fiindcă se la-

cuse tîrziu se întoarse acasă; chiar numai cu un ceas furat din programul obișnuit nu scăpă controlului inocent, dar avid al copiilor.

— Ce-ai făcut, mamă? Îmi lipsește un nasture la cămașa albastră (Ferruccio — primul născut).

— Mamă, ai puțin timp să mă asculți la lecția de istorie? Mîine vreau să răspund (Maurizio junior — mezinul).

În timp ce cosea nasturele, Ferruccio începu din nou:

— Am scris un articol pentru ultimul număr al gazetei școlii. Citește-l și spune-mi ce părere ai?

— Apropo, interveni Maurizio junior, ridicînd ochii de pe cartea de istorie, a telefonat tata. Astă-seară vine pe la 11. Are poftă de legume la cuptor.

Și în tot acest răstimp în care coase, ascultă, gătește, Camilla perindă în gînd fotoliile văzute. Fotoliul roșu e prea „pop"; ar plăcea copiilor, dar ea nu ar avea curajul să se așeze într-însul. Cel cafeniu deschis e foarte elegant, dar are spătarul prea scund. Cel din piele și fier pare un fotoliu de dentist. Cel din lemn incrustat e prea de lux. Cel în stilul „Vechii Americi" e grațios și cochet, dar te duce cu gîndul la o ființă bolnavă — nu, nu i se potrivește!

— Cît costă acest fotoliu de stofă albastră ca cerul?

Sîntem în actul II. Ora 19 a zilei următoare. Camilla a intrat într-o prăvălie.

— Care? întrebă vînzătoarea.

— Acela. Era un fotoliu practic, frumos și atrăgător, din lemn lustruit și avea patru perne îmbrăcate în pînză albastră ca cerul. Părea comod și ușor de curățat.

— Numai fotoliul sau întreg salonul? întrebă fata.

— Hmm, fotoliul deocamdată, răspunde Camilla cu o ușoară nuanță de șovăire în glas. Îmi puteți spune, de fapt, și prețul salonului complet (două fotolii, o canapea, o măsuță joasă, cu dispozitiv pentru sticle și reviste), doar așa, cu titlu informativ.

— Fotoliul 110. Întreg salonul 400. Este unul dintre cele mai bune saloane pe care le avem. Este mobilă norvegiană. De fapt, Camillei atît de tare îi bătea inima încît nici n-a înțeles prea bine. 400 000 de lire? O avere! Și totuși, ce frumos ar fi!

— Încercați-l, vă rog, încercați-l cel puțin — o invită vînzătoarea. Și Camilla, emoționată, stînjenită, se așeză.

— Da, e comod. E un fotoliu frumos, șopti ea mai mult pentru sine.

— Doamnă, cumpărați întreg salonul, sugeră insinuant fata, vă asigur că faceți o afacere!

— Se poate, surîse Camilla cu capul ușor plecat într-o parte, dar ceea ce lipsește sînt banii!

— Banii? Nu vă bateți capul pentru asta, o liniști fata, ca și cum banii ar fi fost de fapt lucrul cel mai puțin important. Salonul vă place? Atunci luați-l. Vă vom face toate înlesnirile posibile și veți fi foarte mulțumită.

Plasa se tot strîngea în jurul Camillei și printr-un efort disperat se sculă din fotoliu pentru a se retrage. Vînzătoarea se și așezase la un birou și zornăia de zor mașina de calculat. Îi întinse cît ai clipi o foaie de hîrtie: aconț 100 000, restul, în rate lunare de 25 000. Cu livrarea, bineînțeles, imediată a mărfii.

— Am să mă mai gîndesc, o asigură Camilla. Puse apoi cu grijă hîrtia în geantă și ieși din magazin cu ochii în jos.

Și în această seară a ajuns acasă mult mai tîrziu ca de obicei. Maurizio-junior, simțind-o că intră pe ușă, strigă: „Mamă, ți-a sosit revista. Ți-am pus-o pe fotoliu".

Pe fotoliu... „Adio, frumosul meu, adio" — murmură Camilla, uitîndu-se la vechiul ei prieten. Luă revista, la care era de atîția ani abonată, și aruncă o privire pe copertă și la sumar, fără să se mai așeze. Nici azi nu mai avea timp să se așeze și să citească. O aștepta bucătăria. Venise tocmai la timp pentru a începe să pregătească cina. „100 000 aconto" — repetă ea în gînd, în timp ce prepara tocătura. Are 200 000 depuși pe un carnet de economii, pe care-i ținea, de fapt, pentru cine știe ce cheltuială neprevăzută.

Avea nevoie de mult curaj pentru a cheltui jumătate din ei pe un salon. Și de unde să mai ia cei 25 000 pentru ratele lunare? De făcut economii la coșniță nici vorbă! Copiii erau în creștere și nu putea să-i lipsească de bucățica de carne zilnică. Ratele va trebui să le cîștige cumva în plus. Dar cum? Vărsă uleiul în tigaie gîndindu-se: 25 000 de lire nu sînt, de fapt, o sumă atît de mare! Vor trebui scoase de undeva, într-un fel oarecare! Turnă tocătura în uleiul încins. „Să iau ceva de lucru pentru acasă, bunăoară. Să mă adresez unui birou de copiat acte!..." Tot mestecînd în tigaie, auzi deschizîndu-se ușa. Venea, desigur, Ferruccio. „Mama-i acasă?" — strigă dînsul din vestiar. Cît ai clipi fu în spatele său și-l simți cum o strînge în brațe și o sărută.

— Articolul meu a fost un mic succes, mamă. Il vor publica în prima pagină!

— Bravo, Ferruccio! Dar, hai, fii drăguț și ajută-mă, pune masa împreună cu fratele tău! Am cam întîrziat azi. Și-și mușcă buzele, deschizînd cutia de conserve, dar nu din cauza eforturilor, ci a gîndurilor: „Cum voi reuși să cîștig în plus 25 000 de lire pe lună?"

Roșiile căzură cu un zgomot puternic în castron, odată cu revelația eliberatoare: cartotecile! Da, a găsit! Îl va ajuta pe funcționarul de la expediție, care se ocupă cu buletinele de publicitate! Chiar auzise la birou că Rossana a plecat în concediu și nu știau cu cine s-o înlocuiască, mai ales că după aceea urma să intre în concediu de naștere. Era nevoie de cineva care s-o înlocuiască. Apoi va găsi altceva de lucru, se gîndea Camilla și artă macaroanele pe furculiță. Camilla se mulțumi să zîmbească cu nasul în farfurie. Fotoliile pe care le alesese dînsa erau asemănătoare cu cele apărute pe ecran. În curînd casa lor va fi mobilată la fel.

Chiar a doua zi începu noua activitate. Nu-i displăcea să lucreze în birou după plecarea tuturor celorlalți. Era mai multă liniște și o atmosferă aproape de taină, misterioasă, plutea în jurul său. Zgomotul mașinii de scris răsuna alert și limpede de-a lungul coridoarelor. Fișele se adunau vraf una peste alta pe măsuța de lîngă dînsa. Iată! N-a trecut mai mult de un ceas și fișele fuseseră bătute toate. Acum trebuiau făcute sortarea și completarea cartotecilor din fișier: ștergerea adreselor anulate și înlocuirea cu cele noi. Începu jocul cu alfabetul: Arnini... Arena...

Ilustrație: M. SÂNZIANU

la. Era vorba de un sacrificiu care nu va dura mai mult de un an, dar în acest răstimp salonul va fi aici în casă și această elegantă înnoire o va ajuta să înghită mai ușor amara pilulă a orelor suplimentare. „La masă" — strigă triumfătoare de astă dată Camilla; în fața familiei sale, adunată cu drag în jurul mesei (toți rîdeau, vorbeau, căutînd să-i fie pe plac), începu să născocească o poveste încîlcită a cărei concluzie era de fapt aceasta: începînd de mîine va veni acasă mult mai tîrziu! Era vorba despre o muncă suplimentară la birou; o colegă se îmbolnăvise și nu putea să spună nu... Chiar în acea clipă începea la televizor „Caruselul". O femeie elegantă se mișca cu grație într-un interior rafinat, cu mobilier prețios și parchet strălucitor ca o oglindă... „Unde mai există oare astfel de case?" — bombăni soțul înfășurînd cu îndemînare Arfè... Ce ciudat! Această ultimă parte a lucrului, care i se păruse că nu-i va lua mai mult de 10 minute, i-a luat mai mult timp decît copiatul la mașină. Poate fiindcă se simțea puțin cam obosită, încurcă în cîteva rînduri ordinea alfabetică. Pentru ziua de azi nu-i mai rămase timp să treacă pe la magazin pentru a încheia contractul de cumpărare. Nici o pagubă; un salon de 400 000 de lire nu se cumpără cît ai bate din palme.

Sosi acasă pe la opt și jumătate. Copiii sosiseră de o bună bucată de vreme și stăteau uitîndu-se unul la altul, cu ochii mirați și împietriți, ca niște păpuși cu arcul rupt. Dar cînd au simțit-o că intră, arcul fiecăruia începu din nou să funcționeze; iată-i din nou mișcîndu-se, alergîndu-i înainte, vorbindu-i, care mai de care.

— De-acum înainte va trebui să vă resemnați să mîncați la nouă, și nu la

opt, anunță Camilla, strecurîndu-se în bucătărie.

— În felul acesta vom privi mai în liniște telejurnalul, răspunse soțul.

Dar ea nu mai putea privi telejurnalul, care de bine de rău o ținea la curent cu evenimentele politice. Căuli urechile pentru a auzi cel puțin știrile: „A fost convocată Adunarea Generală a O.N.U... A sosit la Roma ministrul..." Renunță însă pînă la urmă, deoarece cuvintele ajungeau la ea disparate și nu putea risca să ardă mîncarea.

După cină (era aproape ora 22), Ferruccio ieși puțin, Maurizio-junior își reluă lecțiile, iar soțul își aprinse o țigară și se instală comod să vadă sfîrșitul filmului la televizor. În mod mașinal, Camilla se așeză în fotoliul pe care toți, în mod tacit, i-l lăsau ei; găsi în suportul de papură de lîngă dînsul revista preferată, pe care nu apucase încă s-o citească. Încercă să citească, dar ochii i se închideau de somn. „Mîine o să lucrez ceva mai repede" — își spuse în gînd.

A doua zi, lucrurile au mers și mai rău. Fișele de bătut erau puține, dar trebuiau controlate ultimele expediții, pentru prezentarea la casierie. Mașina de calculat rămăsese închisă la Administrație, așa încît Camilla fu nevoită să calculeze de mînă sumele și procentele și să le verifice toate de cîte două ori.

A treia zi, a patra zi, a cincea zi — la fel. Dacă nu-i una, e alta! Nu mai reușea nicidecum să sosească acasă înainte de opt și jumătate. Unsprezece, douăsprezece ore de lucru se soldară cu o stare de somnolență permanentă: seară de seară, de frică ca nu cumva să se lipsească de tot și de toate, își repeta mereu: cel puțin am cîștigat 1 000 de lire în plus și la sfîrșitul săptămînii vor fi 6 000; la sfîrșitul lunii 24; îmi vor prinde bine la plata salariului. Căuta să-și imagineze bancnotele de o mie, așezate în vraf unele peste altele, ca o compensație a ceasurilor pe care le-a pierdut: a acelor ceasuri plăcute în care, singură acasă, putea să se ocupe de ea însăși (făcea pe îndelete o baie, citea o carte sau scria vreo scrisoare unei prietene); ceasuri în care stătea de vorbă cu copiii, care-i povesteau întîmplările lor de la școală, făcînd-o prin risetele lor să se simtă din nou tînără; ceasuri care constituiau, după munca de la birou și după treburile gospodărești, însăși viața sa de femeie, de ființă liberă. Aceste ceasuri însă, acum, nu le mai are; are în schimb bancnote de o mie, care se vor transforma nu peste multă vreme în două fotolii, într-un divan sau într-o frumoasă măsuță pătrată pentru servit băuturi și ținut reviste.

Vineri seara... Camilla sosește acasă, urcînd în fugă scările. Deschide ușa; peste tot era întuneric! Aprinde lumina și vede înfipt într-un tablou un bilet al lui Maurizio: „M-am dus cu copiii la cinematograf, aici aproape, lîngă noi. Vom fi acasă pe la zece și jumătate. În felul acesta ai răgaz să pregătești totul în liniște". Camilla scoate un oftat de ușurare! Cel puțin azi va putea ședea o clipă înainte de a se duce la bucătărie. Agăță jacheta în cuier, își scoase pantofii și desculță intră în odaie și căzu ca un plumb în fotoliu. Are în sfîrșit și ea puțină pace, puțină liniște pentru sufletul său. Întinde picioarele, își odihnește spatele; și încetul cu încetul, pe nesimțite, își regăsește gesturile de altădată. Aprinde lampa, întinde mîna înspre suportul de reviste. Alături de revista încă necitită se afla și noul număr, sosit chiar în acea zi. O desface cu aceeași satisfacție intimă dintotdeauna: este revista „sa" preferată, trimisă „ei", printr-un abonament, săptămînal. O răsfoiește agale, citește textele de la fotografii. Pune revista la loc și la cartea în care nu se mai uitase de atîtea seri... începe să citească, aciuindu-se comod, cu picioarele ghemuite sub dînsa. Ah, timpul, timpul... Acest mare și prețios bun al nostru pe care n-ar trebui să-l punem la cheremul primului venit, primei dorințe, primului capriciu...

Salonul? Da, fără îndoială. E un lucru frumos! Dar în definitiv la ce bun? Cel puțin în acest fotoliu uzat Camilla a învățat, a citit, și-a ascultat copiii. La ce bun frumoasele fotolii noi dacă dînsa nu va avea niciodată timp să stea într-însele?

Camilla se sprijini de spătar: era ca și cum i-ar fi dăruit o mîngîiere. Dragă, bătrîn fotoliu! Da, desigur că da, mă mulțumesc numai cu tine, chiar dacă locuința mea nu va mai semăna cu cea din „Carusel". Însă, începînd de mîine, la ora 18 voi fi acasă! Expediționarul va găsi un alt voluntar, iar duduia de la magazinul de mobilă va aștepta în zadar pe doamna aceea timidă să-i semneze contractul pentru ratele lunare. „Voi chema însă — se gîndi Camilla — tapițerul: voi repara arcurile și-i voi pune o husă nouă". O altă husă, care va continua șirul celorlalte: de data aceasta ea va fi poate dintr-o pînză albastră ca cerul... și-i va aduce aminte Camillei de o dorință a inimii sale pe care a reușit să și-o înfrîneze...

Traducere
de ILEANA VASILESCU-SOMEȘAN

ANAR

EU, TU, EL ȘI TELEFONUL

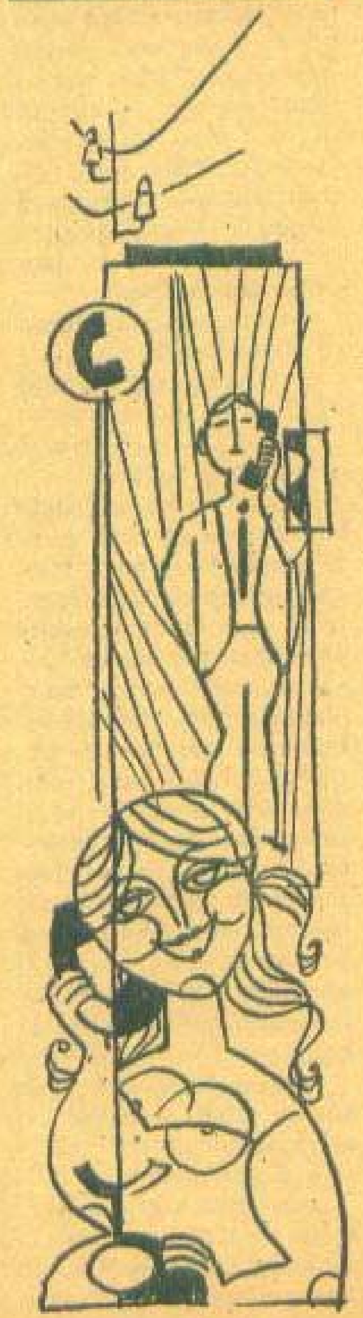

Telefonul meu a murit ieri. Pentru că, trebuie s-o știți, nu numai oamenii mor. E o nenorocire care se poate întîmpla și numerelor de telefon. Dar, dacă uităm multe numere în viață, unul cu cifre care alcătuiesc o combinație ce ne este nespus de dragă, cifre care ne fac cel mai frumos dar, glasul ei și parfum de violete în receptor, nu-l uităm niciodată.

De multe ori mi se întîmpla să pun mîna pe receptor cu simțămîntul cu care ridicăm un capac de pian și să-l pun în furcă așa cum închidem un capac de sicriu...

Așadar, numărul meu nu mai este. Ba, la drept vorbind, există, dar pentru mine a devenit un teritoriu inaccesibil: o ușă neagră, închisă, căreia, pe deasupra, i-am pierdut și cheia. Ți-am telefonat, ți-am auzit glasul și ți-am spus, fără să te văd: ce degete reci ai, iubita mea! Dece? Și tu mi-ai spus de ce.

Fără să te văd, te ghiceam la distanță așa cum locuitorii de pe litoral ghicesc marea, chiar dacă n-o văd.

Și deodată nu mai există mare. E o poveste cît se poate de banală: eu, tu și... evident, el. Dar totul a început cu însurătoarea lui Rasim.

— Eram cinci, a spus în ziua aceea Firuz, ridicînd paharul: Eu, Kiamal, Murad, Rasim și Seimur. Am căzut, pe rînd, ca niște cetăți. Ia priviți, nevestele noastre se prăpădesc de rîs și, pe deasupra, acasă ne mai așteaptă și plozi. Azi îl pierdem pe Rasim. Ei, o spun și eu așa, în glumă. Le doresc din toată inima numai bine lui Rasim și Faridei, fericire, bucurie și mulți feciori și fete. Și acum ridic paharul în sănătatea ultimului mohican, a scumpului nostru Seimur. E tînăr, celibatar, ultima noastră consolare și simbolul paradisului nostru pierdut.

Și-au întors cu toții privirile spre mine și, printre rîsete și clinchete de pahare, vedeam numai fețe zîmbitoare și mirate.

Cînd invitații au început să se risipească și cînd Firuz, Kiamal, Murad, cu nevestele lor, și cu mine ne-am pierdut, la rînduri, în noaptea neagră care se lăsase peste oraș, am simțit deodată cum nevasta lui Firuz mă apucă de mînă.

— Ei, Seimur, tu cînd te însori?

— În orice caz, nu așa curînd.

— De ce?

— Nu izbutește să găsească o fată vrednică de el, a observat ironic Firuz.

— Ce-ați zice, fraților, dacă i-am găsi noi o logodnică. Dacă ți-am găsi-o pe cea mai frumoasă fată din Baku, te-ai însura, Seimur?

— Imediat, am încuviințat eu, dar cu o condiție. S-o găsiți chiar acum, în clipa asta, pentru că mîine s-ar putea să mă răzgîndesc.

— Ei, măi băiete, a încercat să mă îmbuneze Kiamal. Unde s-o găsim la ora asta?

— Păi, vezi, asta-i problema.

— Stați, am o propunere. Să-i găsim o logodnică prin telefon. Uite acolo, vizavi, e o cabină telefonică.

— Grozavă idee, le-am spus, numai că n-am mo-

Autorul schiței este un tînăr scriitor azerbaidjan care și-a făcut studiile la Moscova, la Institutul de literatură universală „Maxim Gorki". În momentul de față locuiește și lucrează la Baku.

nede de două kopeici. Numaidecît mi s-au întins vreo zece. Am intrat în cabină.

— Spuneți-i un număr.

— Fă și tu un număr la întîmplare, m-a îndemnat Firuz, dar imediat a dat înapoi.

— Nu, stai, mă frățicare, n-am chef să dai vina pe mine dacă n-ai să te înțelegi cu soacră-ta.

— Fricos mai ești! i-am răspuns.

— Am și eu o propunere, a sărit nevasta lui Firuz. Spunem cu toții cîte o cifră.

— Perfect, a consimțit Firuz. Doi.

Am compus cifra.

— Nouă, mi-a șoptit nevasta lui Firuz.

— Zero, a rostit Kiamal și s-a întors către nevastă-sa. E rîndul tău.

— Nu știu ce să spun, a făcut nevasta rîzînd. Ei, fie ce-o fi, patru.

— Cinci, a rostit Murad.

Nevasta lui Murad n-a mai avut timp să propună o cifră, căci în receptor s-a și auzit sunînd soneria. Au început cu toții să rîdă, iar eu am pus receptorul în furcă.

— Logodnica mea doarme.

Și ne-am continuat drumul.

Apoi perechile s-au dus pe la casele lor, iar eu am rămas singur-singurel. Am început să hoinăresc pe bulevardul pustiu, privind marea întunecată și malurile înspumate. Deodată mi-am adus aminte de numărul pe care-l formasem cu o oră înainte. M-am uitat la ceas, era două. Am intrat în prima cabină telefonică. N-a trebuit să aștept prea mult, la celălalt capăt al firului s-a auzit un glas de femeie. Un glas care părea cam obosit și, fără îndoială, mirat.

— Alo, ascult.

— Bună seara, dar cine-i?

— Eu. Să facem cunoștință.

Fără să vreau am făcut o mișcare ca spre a mă feri de o palmă. Mi se părea că aud zgomotul unei uși care mi se trîntește în nas. Dar nu s-a întîmplat nimic din toate acestea. Foarte calm, glasul m-a întrebat:

— Nu credeți că ora nu-i prea potrivită pentru un telefon?

— De loc. Vin tocmai de la nunta celui mai bun prieten al meu. Era ultimul meu prieten celibatar. Mi se pare că m-am despărțit de el.

— Nu luați lucrurile în tragic. Dumneavoastră nu sînteți căsătorit?

— Nu. Dar dumneavoastră?

Dînsa a izbucnit în rîs.

— Nu sînteți cumva prea curios?

— Vă rog să mă iertați. Nu sînt prost crescut. Probabil că singurătatea e de vină. De asta am telefonat, ca să vorbesc cu cineva.

— Și cine v-a dat numărul meu de telefon?

— Nimeni. Am făcut primul număr care mi-a trecut prin minte.

— Drăguț.

— N-ați vrea să ne vedem?

— Nu, nu se poate. Dar îngăduiți-mi să vă dau un sfat: duceți-vă acasă, încercați să dormiți și mîine o să uitați totul.

— Aș vrea mult să vă văd. Sau măcar să vă vorbesc.

— Acum cunoașteți numărul meu de telefon. Sau l-ați și uitat? Dacă mîine o să mai simțiți nevoia, puteți să-mi telefonați.

— Chiar îmi dați voie?

— Da, sigur. Și acum, noapte bună!

— Vă telefonez mîine, neapărat.

Poate că-i o prostie ce spun acum. Dar cînd, după aceea, am reînceput să umblu pe străzile pustii ale orașului, nu m-am mai simțit singur.

A doua zi nu i-am telefonat. Cîteva zile mai tîrziu, în cursul analizei planului de lucrări, n-am putut să mă opresc să nu-i spun ce cred șefului de laborator, care, pe deasupra, este și conducătorul meu științific.

După analiză, Firuz, care lucrează la același institut cu mine, m-a invitat la el acasă. Pe drum mi-a făcut morală. Mi-a spus că nu-i bine să dau cu barda în Dumnezeu, că, chiar dacă aveam dreptate, existau o mie și una de mijloace fără a-mi face peste tot dușmani.

— Te rog să mă slăbești cu sfaturile tale.

— Bine, treaba ta. Văd că acum nu se poate vorbi cu tine. Să mergem să bem o ceașcă cu ceai.

— Știi, mi-a spus nevasta lui Firuz în timp ce el se dusese să-și pună pijamaua și papucii, e extraordinar cum spune niște cuvinte pe care nimeni nu l-a învățat: mamă, tată. Vorbea de băiețelul ei, care împlinise tocmai un an.

Cît despre mine, mă chinuiam ca să-mi aduc aminte de numărul de telefon din noaptea aceea. Îmi aminteam de partea de la urmă, de prima cifră — doi și de a treia — zero. Dar nu izbuteam de loc să-mi amintesc de a doua cifră.

— Ia ascultă, Senaia, mai știi ce cifră mi-ai dat în seara aceea?

— Cînd?

A trebuit să-i explic totul de la capăt și să rabd un potop de glume. Dar pînă la urmă nu mi-a părut totuși rău că, tocmai cînd dădeam să plec

— îmi puneam paltonul —, Senaia mi-a spus:

— Acum mi-aduc aminte. Nouă a fost. Numărul troleibuzului meu.

* * *

— Alo, bună ziua. Eu sînt.

— Bună ziua. Dar cine-i?

— Ați și uitat. Cel care v-a telefonat acum trei zile cam la aceeași oră.

— Dar aveați alt glas sau există un întreg detașament de prieteni ai unui tînăr căsătorit.

— Nu, jur că eu sînt. Atunci am fost, poate, puțin răgușit.

Și mi s-a părut că la capătul firului am auzit ceva ca un suspin de ușurare.

— Ați făcut foarte bine că mi-ați telefonat; eram tristă azi. Mi s-a stricat aparatul de radio.

— Totdeauna vă culcați așa tîrziu?

— De obicei îmi place să ascult radio pînă la ore tîrzii. Dar azi s-a ars o lampă.

— Și ce vă place să ascultați la radio?

— Oh, cunosc lungimile de undă ca pe propria-mi odaie. Într-un loc e un concert de noapte, într-altă parte melodii din țări exotice, aici auzi o limbă străină, colo e o seară de music-hall cu un prezentator care face furori; nu înțeleg o boabă din ce spune, dar toată lumea rîde, fluieră și aplaudă. Cîteodată ascult o emisiune cu un caracter intim, un bărbat și o femeie vorbesc calm, potolit, aproape că murmură, și le aud respirația în microfon, încît mi se pare că întreaga lume își dă întîlnire în odaia mea, cerul nopții e plin de melodii, de drame, de avioane...

— De avioane? am întrebat eu.

— Ascultați, și am înțeles că dînsa tăcuse ca să poată auzi. După cîteva clipe am auzit și eu duduitul îndepărtat al unui motor de avion. „Parcă ar fi deasupra casei. Dar unde o fi casa ei, în ce cartier?"

— Radioul și avioanele au ceva comun între ele, nu găsiți?

— Poate cerul.

— Poate, mi-a răspuns ea și a tăcut iar. Dar n-am mai auzit în receptor zgomotul avionului.

— A, dar eu vorbesc mereu și dumneavoastră nu spuneți nimic. Povestiți-mi ceva.

Deși înțelegeam tot absurdul situației, dar, incapabil să-mi stăpînesc dorința, am început să-i vorbesc despre necazurile mele la serviciu, despre faptul că-mi era tot mai greu să mă înțeleg cu prietenul meu Firuz și de ce nu-mi apreciam de loc conducătorul meu științific.

Apoi m-am răzgîndit și i-am spus grăbit noapte bună, poate puțin prea grăbit.

În drum spre casă îmi spuneam că nimeni nu ar crede o asemenea poveste. Și, într-adevăr, e cam neobișnuit să-ți destăinui gîndurile cele mai ascunse unei ființe pe care nu o cunoști sau despre care, în cel mai bun caz, știi că-i place să asculte radio.

Niciodată nu mi-a părut așa de rău că n-aveam telefon acasă. Colecționam ca un avar monedele de două kopeici, le confiscam

prietenilor, schimbam bani mai mari la toate chioșcurile pe care le întîlneam.

Căci acum îi telefonam aproape în fiecare noapte ca pentru a respecta o tradiție. Convorbirile întretăiate de pauze, de zgomotul unui avion și slaba răsuflare a aparatului ei de radio, glasul ei puțin obosit și ironic îmi deveniseră a doua natură.

Am aflat că o chema Medina, că era singură, că avea ochi căprui și că... purta la picior numărul 35.

Într-o seară am întrebat-o:

— Ce vîrstă aveți?

— Oh, sînt foarte bătrînă. Am nepoți și nepoate. Dar glasu-i tineresc îmi spunea că rîde de mine. În același timp am înțeles că nu voia să vorbească nici despre vîrsta, nici despre munca, nici despre situația ei familială. Nu mă întreba nici ea pe mine nimic despre toate astea, de altfel știa că am 29 de ani, că sînt celibatar, că locuiesc cu mama și că lucrez într-o instituție științifică. Singurul lucru pe care nu-l știa era adevăratu-mi nume, pentru că atunci cînd începusem jocul îi spusesem că mă cheamă Rustam. Dar poate că nici pe ea n-o chema Medina.

— Cînd o să ne vedem?

— De ce să ne vedem? Nu-i bine așa? Nu știu nimic despre dumneavoastră, dar telefoanele pe care mi le dați au adus ceva important în viața mea. Dacă ne-am vedea ar putea să intervină — cine știe? — deziluzii și totul s-ar sfîrși. Și, chiar dacă n-ar interveni deziluzii, s-ar schimba ceva, am cădea în banalitate. Să păstrăm mai bine relațiile așa cum sînt. Vorbiți-mi mai bine despre munca dumneavoastră. Mai e ceva nou?

— Am de gînd să plec.

— Unde?

— Nu știu. Ce părere aveți?

Nu mi-a răspuns însă. În locul glasului ei am auzit zgomotul avionului.

* * *

Anul nou l-am sărbătorit la Firuz. La miezul nopții ne-am sărutat cu toții și ne-am făcut urări de bine. Firuz a glumit spunînd că anul care începea o să fie un an istoric, întrucît o să aducă căsătoria lui Seimur. Apoi am ciocnit paharele, după care Firuz, puțin amețit, m-a luat deoparte și a toastat numai pentru mine:

— Beau în sănătatea ta, ca să fii întotdeauna la fel de intransigent și realist. Știu că în străfundul sufletului tău începi să mă cam disprețuiești. Pentru că eu m-am vîndut pentru cloațele astea — și cu ochii scînteietori mi-a arătat mobila nouă, lucitoare, într-un stil foarte la modă, și vizonul Senaiei. Nu, n-am să spun niciodată un cuvînt în care nu cred, poți să fii sigur de asta. Dar trebuie să cunoști măsura, să știi cînd să insiști și cînd să cedezi.

— Poate că ai dreptate, dar pentru mine contabilitatea asta e prea complicată.

Apoi Firuz s-a așezat la pian, iar eu am ieșit în hol și am făcut numărul de telefon. Am așteptat, am așteptat mult, dar nu mi-a răspuns nimeni. Am mai telefonat de cîteva ori și abia la șase dimineața, cînd telefonam dintr-o cabină, i-am auzit glasul:

— A, dumneavoastră sînteți. Chiar acum am venit.

— Știu, v-am telefonat toată noaptea.

— Am fost la o prietenă.

— Ei, asta n-are importanță. Aș vrea însă ca acum, de Anul nou, să vă fac o mărturisire. Vă iubesc la nebunie.

— O, mi-a răspuns ea rîzînd, ce surpriză plăcută la început de an.

— Sînteți comoara mea; nu știu ce se spune în asemenea împrejurări, dar vă iubesc cum n-am iubit niciodată. Știu că-i prostesc, că-i absurd, că nu v-am văzut niciodată, dar e purul adevăr. Nu mai pot să concep viața fără dumneavoastră.

— Fără telefonul meu. Dar știți, chiar cînd ești sigur că vorbele nu sînt decît vorbe, tot e plăcut să le auzi.

— Cînd o să vă pot vedea? Sau, poate că aveți dreptate, acest contact telefonic este o magnifică legătură de dragoste.

— Unilaterală, mi-a răspuns ea, în sensul că dumneavoastră îmi puteți telefona, pe cînd eu nu.

— Da, și tocmai de asta trebuie neapărat să vă văd. Spuneți-mi unde stați. Vin imediat.

— Vă rog. Dacă-mi mai faceți asemenea propuneri, pe care le-am auzit de atîtea ori, nu vă mai răspund. Dar, după o clipă de tăcere, a adăugat:

— Să știți că țin mult la dumneavoastră. Sînteți primul om căruia îi spun așa ceva de la moartea soțului meu.

* * *

La 3 ianuarie m-am prezentat la noua mea muncă. Am lucrat toată ziua la un articol pe care l-am dat unei dactilografe, rugînd-o să-l bată la mașină pentru dimineața următoare. Aproape de ușa biroului ei am văzut o listă cu numerele de telefon ale membrilor redacției.

Am aruncat o privire fugară asupră-i, dar deodată am înghețat, desci-

frînd un număr, de parcă într-o mare mulțime aș fi întîlnit o figură cunoscută.

— Cine-i Velizade? i-am întrebat pe secretarul de redacție.

— O dactilografă.

Mi se părea că visez. Întîmplarea ne adusese sub același acoperiș, iar dînsa nu știa încă nimic. Îmi bătea articolul la mașina ei, fără să știe că eu, eu eram...

Noaptea i-am telefonat.

— Bună seara, acum două ore v-am mai telefonat.

— Nimic deosebit. Nu-mi place.

Am rămas cu gura căscată.

— Dar de ce?

— De multe ori, prima impresie e înșelătoare. Poate că e un om cumsecade. În orice caz, are o ținută demnă, o figură agreabilă, dar e arogant. Cu ce glas mi-a spus : „Pînă mîine dimineața să fie gata!"

A doua zi dimineața am măsurat-o pe Medina din toate unghiurile posibile.

Însă să aștept ora randevu-ului nostru telefonic nocturn.

— Ce am spus: prima impresie e de multe ori înșelătoare. E un om foarte, foarte drăguț.

— Ei, nu vă grăbiți să-l judecați după a doua impresie, și ea poate să înșele.

— Nu, nu, ieri n-am putut să-l privesc în ochi, dar azi am făcut-o. „Cînd a avut timp s-o facă — îmi spuneam în gînd — nici nu s-a uitat la mine". Are ochi inteligenți, adînci.

— De ce așa devreme? Eram la prietena mea. Am de bătut un articol mare și lucram la dînsa.

— Ce fel de articol? am întrebat-o cu glasul cel mai nevinovat cu putință.

— Un articol al noului nostru șef.

— Aveți un șef nou?

— Da, de astăzi avem un nou șef de secție.

— Și cum arată? am întrebat-o abia stăpînindu-mi rîsul.

O văzusem și în ajun, dar înainte cu o zi fața ei fusese una printre multe altele, atrăgătoare în felul ei, dar un obraz ca toate celelalte, poate ceva mai frumos, însă de o frumusețe fără strălucire.

Mi-am dat toată silința să fiu prevenitor, atent și politicos. Eram curios: o să răspundă la această schimbare de atitudine? Pentru a o ști, trebuia

— Încep să fiu gelos, i-am replicat.

Așa a început ciudatul nostru joc cu destule complicații.

Trebuia să-mi schimb vocabularul, expresiile, accentul, comportarea, psihologia, felul de a gîndi. Încercam astfel ca la birou să fiu alt om. Binevoitor, dar de nepătruns. Dar dînsa îmi vorbea la telefon despre mine, mă diseca

bucată cu bucată, orice pas, orice gest, orice expresie a feței. E adevărat că, de cele mai multe ori, eu eram cel care o îndemnam. Dar de la o vreme am început să bag de seamă că nici nu mai era nevoie s-o îndemn, începea de la sine să vorbească de Seimur. Vorbea cu plăcere și pe îndelete. În schimb, lui Seimur nu-i pomenea despre Rustam. De altfel, nimeni nu-i cunoștea viața ei telefonică. Se petrecea ceva curios: un adevărat amestec de simțăminte. Ca Seimur, eram gelos de existența ei telefonică nocturnă. Iar noaptea, ca Rustam, deveneam furios auzind-o cum vorbea despre Seimur.

Într-o seară i-am propus:

— Ce-ar fi să ne tutuim? Acum ne cunoaștem bine.

— Sigur, dacă vrei...

— Noapte bună, i-am răspuns, fericit ca un copil că o să mă tutuiască.

Apoi, pentru prima oară, am început să gîndesc despre mine la persoana a treia.

— După părerea mea, nu ți-e indiferent.

— De unde știi? mi-a răspuns ea. Poate că nici eu nu-i sînt indiferentă.

Furios am trîntit receptorul și timp de cîteva zile nu i-am telefonat.

Într-o seară, plecînd tîrziu de la serviciu, am văzut că dînsa încă mai bătea la mașină. Avea degete lungi și subțiri și parcă cînta la pian.

Cînd i-am telefonat noaptea, mi-a spus:

— Ești rău. De ce-ai trîntit receptorul? Șeful meu m-a condus azi acasă...

— Ce spui? am exclamat fără voie. Și vă rog să mă credeți, eram realmente uluit.

— Foarte simplu, am întîrziat la serviciu și m-a condus.

Așa se face că atunci cînd s-a mai întîmplat și altă dată să întîrzie am știut ce trebuie să fac. Umblînd pe străzile pustii, la un moment dat m-am trezit că o întreb:

— Ce faceți în serile cînd nu lucrați ?

— Stau acasă, mi-a răspuns ea cît se poate de firesc.

— Cum așa, singură?

— Da, de ce vă mirați? Citesc, ascult radio.

Avea oare să-mi spună despre radio ce-mi mai spusese și la telefon? Dar nu, a prins să vorbească despre altceva și i-am fost nespus de recunoscător.

— Asta-i fereastra mea, mi-a arătat ceva mai tîrziu cînd s-a oprit în fața unei clădiri cu două etaje.

— Poate că pe coridor e întuneric. Să vă însoțesc pînă sus.

— Nu, nu-i nevoie, mi-a răspuns ea.

Atunci am hotărît să duc jocul pînă la capăt.

— Poate că o să mă invitați altă dată?

— Cu plăcere. Dar acum e tîrziu. Și s-a uitat la ceas. Simțeam că începe să se enerveze.

— Tîrziu? Dar, ce, vă culcați așa devreme?

— Oh, nu... a izbucnit ea în rîs.

— Ei, văd că nu vreți să-mi dați o cafea. Atunci să ne mai plimbăm puțin.

Umbla tăcută la dreapta mea. Am înconjurat așa de mai multe ori casa. Cînd am ajuns o dată în dreptul ușii, mi-a întins brusc mîna și mi-a spus:

— Mulțumesc. Noapte bună.

Am auzit zgomotul pe care-l făceau tocurile ei pe scări și am înțeles de ce se impacientase, de ce-și privise ceasul. Voia să fie acasă cînd va suna telefonul.

După cîteva zile, secretarul nostru general a susținut o idee imposibilă în cadrul ședinței de redacție, iar eu nu m-am sfiit de fel să i-o fac praf și pulbere. Cînd i-am telefonat, noaptea, Madinei, știam dinainte despre ce o să vorbim.

— Știi, Rustam, Seimur e formidabil. Se pare că la ședința de redacție de azi l-a pus la punct pe secretarul general. E aproape de necrezut. Și a făcut-o de față cu toată lumea.

— Cunosc felul ăsta de oameni, i-am spus. Și încă cum îi cunosc, tună și fulgeră la ședințe, țin discursurile cele mai furibunde și apoi, fără martori, își cer iertare.

— Nu, te înșeli. Dar de ce nu-ți place ție Seimur?

— Pentru că tu îl iubești pe el și eu pe tine.

— Păi, e foarte bine dacă ne iubim unii pe alții.

A doua zi ne-am dus la cinema. Era un film despre piloții de încercare și Medina a fost foarte tristă. Poate că de asta mi-a și vorbit în seara aceea de soțul ei. Se cunoscuseră în cer. Ea pasageră, el pilot. Apoi ea s-a făcut stewardesă, ca să fie mereu cu el. S-au căsătorit și au fost fericiți. Ultima oară l-a însoțit pînă la cabina de pilotaj...

În timp ce-mi povestea se oprea din cînd în cînd și aștepta parcă ceva. Curînd am înțeles că așteptase un zgomot de avion și împreună am privit punctele luminoase care se deplasau pe cer.

— Mormîntul lui e acolo. Văduvele se duc la cimitir, eu privesc cerul... Am mîngîiat-o pe obraz, ca să-i șterg lacrimile, apoi am sărutat-o.

— Nu, nu, te rog, dar am simțit că îi era tot mai greu să mi-o spună. După ce-am condus-o acasă, i-am telefonat imediat.

Glasul îi trăda o undă de nerăbdare, ba chiar de bucurie, și m-am simțit jignit pentru toți romanticii și toți cei căzuți la datorie.

— Știi (și la serviciu ne tutuiam), ieri ți-am telefonat imediat după ce ne-am

despărțit și telefonul a sunat ocupat. Am încercat de cîteva ori. Cu cine vorbeai la două noaptea?

Nu m-am așteptat la răspunsul ei:

— Probabil că ai greșit numărul. La ora aceea dormeam.

Încît mi-am spus că n-am să ajung niciodată să cunosc adevărata ei atitudine față de Eul meu telefonic.

* * *

— Știi că te-am visat azi-noapte?

— M-ai visat? Cum poți să visezi pe cineva pe care nu l-ai văzut niciodată?

— Am văzut în vis totul. Și glasul tău, și aparatul de radio „Neringa".

— Ei, aparatul mai înțeleg că ai putut să-l visezi. Dar tare aș vrea să știu cum arată glasul meu în vis? Și cum arăt eu?

— Ești înaltă. Ai păr lung, picioare subțiri...

— Oh, dar ești fachir... Acum ai să mă visezi în fiecare noapte.

— Dar poate că nu sînt singurul care te visează.

— Iar începi?

— Nu, dar se spune că o sută de bărbați o visau în fiecare noapte pe regina Mehin Banu. Ce tiraj ai tu?

— Eu exist numai într-un singur exemplar și numai în visul tău, dragul meu geniu bun.

— Mulțumesc.

— Ascultă, geniule bun, Aș vrea să-ți cer o părere. Numai, te rog, nu te enerva, nu țipa și nu trînti telefonul.

— Spune, nu mă mai perpeli atîta.

— Acum trei zile, Seimur m-a cerut de nevastă. Ce ai? Ai leșinat?

— Nu, n-am nimic. Ce-ți trece prin minte. Și tu ce i-ai răspuns?"

— Deocamdată nimic. Voiam să te întreb pe tine. Nu ești tu cel mai bun prieten al meu?

Ciudată psihologie mai au și femeile. Cum se îndră-

Ilustrații: A. POCH

gostesc de un altul, cum le devii cel mai bun prieten!

— Să nu primești, am sfătuit-o eu și, curios, eram foarte sincer. Fii soția mea. Te iubesc mult, mult de tot. Ah, dacă ar exista căsătorii prin telefon.

Medina a început să rîdă în hohote, iar eu am continuat.

— Să nu primești. Pe mine cui mă lași? N-o să-mi dea voie să-ți telefonez la două noaptea.

— Ei, găsim noi un motiv. Pentru că — nu-i așa? — nu-i un păcat să-ți înșeli bărbatul la telefon. Ai să-ți instalezi și tu telefon acasă și am să te chem eu.

Cum puteam să-i explic că era un lucru imposibil de realizat.

— Înțelege-mă, mi-a spus ea apoi. Voi, bărbații, vorbiți de multe ori despre singurătatea voastră. Dar n-o să înțelegeți niciodată ce înseamnă cu adevărat singurătatea, pe care numai o femeie o poate simți. Să te trezești noaptea și să vezi zidurile care se prăvălesc asupra-ți... Dar mai bine să nu vorbim de lucruri triste.

Ce puteam să-i spun?

Dînsa a tăcut, la rîndu-i, am auzit un zgomot de avion și am înțeles că acesta era răspunsul. Nici cu Rustam, nici cu Seimur nu-l putea înlocui pe soțul mort.

Într-o seară, după serviciu, m-a invitat pentru prima oară la dînsa. Aparatul de radio „Neringa", un fotoliu moale, un abajur — la fel cum mi le închipuisem.

— Să caut niște muzică bună. Apoi îți fac o cafea.

Cînd am sărutat-o, am îmbrățișat-o și am mîngîiat-o, am simțit că se trezește în ea femeia... Dar deodată s-a smuls din brațele mele și a ciulit urechea. Știam că peste cîteva clipe voi auzi și eu zgomotul avionului. Dar în seara aceea n-a fost nici un avion. Și abia atunci am înțeles ce aștepta. Soneria telefonului. Era ora cînd el îi telefona.

El, adică eu.

Și, deși știam că nu-i va telefona, o clipă m-am îndoit și eu și am așteptat cu dorința ascunsă de a auzi, printr-o minune, telefonul sunînd.

Dar telefonul a rămas tăcut.

Traducere
de D. HÎNCU

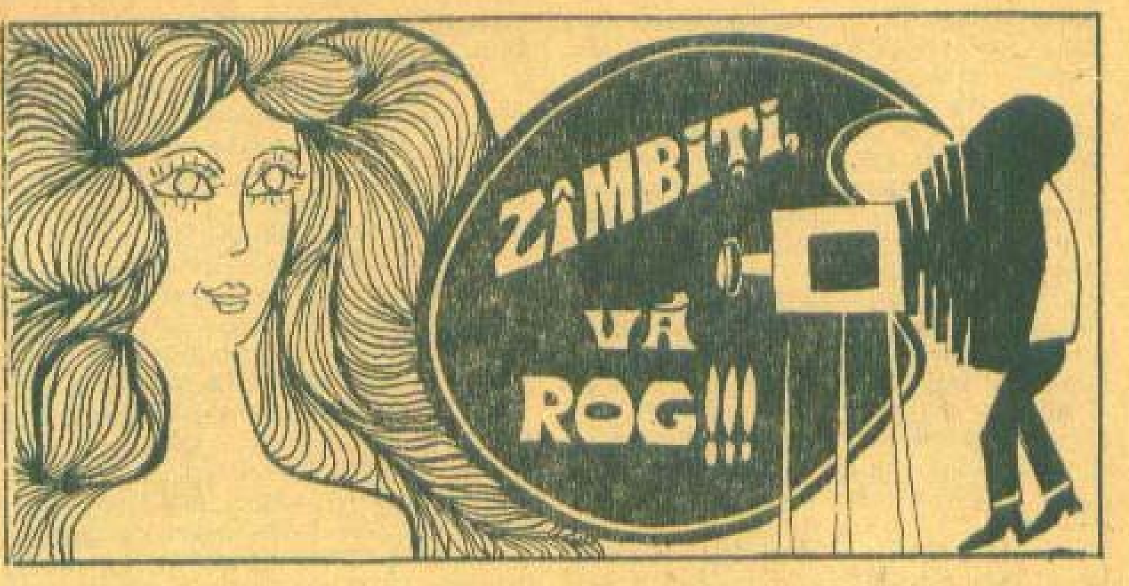

FLORESTA ELIAN

CINE-I DÎNSA?

(sau o apologie comică-plastică a eternului feminin)

Despre-un înalt dregător se spune
— care-ntru nimic nu era prost —
că, de cîte ori cineva anume
vreo jalbă-i trimitea cu vreun rost,
scribul pe dată-l aranja
(cel ce jalba-i citea)
și impacientat glăsuia:
— Nu voi a ști ce e-ntr-însa,
ci eu pe lume am un crez:
caută doar „cine-i dînsa!"
Și-ajungi de-ndată la miez!

Așa-și începea don Manuel Breton de los Herreros una dintre cele mai fermecătoare epistole ale sale, în care dovedea curat că așa cum *unul* și cu *una* fac *trei* și nu *doi*, precum își închipuie lumea de rînd, la fel

...nu se află scăpare!
Și-n orice faptă ce pare-ntîmplare:
ceartă, bătaie sau cauză justă
— doar să făptuiască Domnul o minune —
se află, desigur, la mijloc, o... fustă!
Altfel, de ce-ar ființa femeia pe lume?

S-ar părea că din același lut cu acest *corregidor**, de care amintește vestitul poet comic spaniol, natura făcuse și pe don Juan Alejo de Costavifarte, pe care în vremea de demult a coloniei, maiestatea sa îl trimisese în regatele sale de peste mări cu treaba anume de a-l sluji drept, ca *alcade*** sau mare jude în cetatea Limei, capitala mănosului liman Peru.

Și, parcă pentru a face cinste numelui pe care-l purta, deși se fălea a nu aparține stirpei strălucitorilor și înșelătorilor don Juani, totuși *femeia* însemna în ochii săi atît de mult, încît deseori balanța dreptății pe care el o ținea în mîini se apleca hotărît din convingerea sa nestrămutată că nu e cu putință vreo crimă, bătaie, necuviință sau orice asemenea matrapazlîc — în cetatea aflată sub dreapta-i oblăduire ca și, de altfel, în lumea cea mare —, fără ca pricină, mijlocitoare sau complice să nu se afle vreo fiică a Evei.

Mai departe. Soarta care, oarbă ca și dreptatea, face uneori încurcături pline de tîlc, brodase lucrurile așa fel încît, în aceeași vreme, clopotarul tagmei călugărești a mercenarilor era un *galeg* pe atît de morocănos și ursuz, pe cît sînt îndeobște aceștia. *Fra* Emerenciano, om cu puțină fiere, slab la minte și la trup, ținea drept ajutoare, nemaipridídind singur cu clopotele și cu toaca, pe alți doi frați mai tineri

* *Corregidor* = deținător al unei dregătorii în vechiul aparat de stat spaniol sau din coloniile acestuia.

** *Alcade* = primar și, prin extindere, răspunzător pe un anume domeniu al ordinii publice.

și mai fișneți. El, însă, se bucura de faima unei austerități din cele mai crunte, îndeplinindu-și cu zel îndatoririle monahicești. Nu era dintre acei vintură-lume ce-și petrec mai toată ziua în afara zidurilor sfîntului lăcaș, nici dintre burtoșii ghiftuiți sau sperjurii care înlocuit-au icoana Domnului cu cea a lui Bacchus. Chiar și gurile rele, care în toate se amestecă și pentru care nu e nimic îndeajuns de sfînt ca să nu-l împroaște cu veninul limbilor lor ascuțite, nu aflaseră vreodată pricină pentru a-și înfige colții în curățenia sa. Lui Fra Emerenciano nu i se cunoșteau „cumetre", nici „nepoți" cum aveau, puzderie, tovarășii lui întru rasă. Pe scurt, mult nu-i lipsea ca papa de la Roma să poruncească a fi trecut în rîndul sfinților.

La orele nouă ale dimineții, în fiece zi se ținea, cu toată fala, slujba de utrenie, motiv pentru care biotul fra era lipsit de fericirea de a lua parte la ea, trebuind să stea, oropsitul, sus în turn pentru a bate clopotele de răspuns. Așa, cele întîmplate într-o dimineață oarecare au fost din cale-afară de simple și nemaivăzute: călugărul fu văzut că se urcă pe balustrada turnului și cade în gol. Ajungînd jos, pe pietroaiele pieței, de la 30 de picioare înălțime, se făcu zob.

Uimirea tuturor a fost fără margini, neaflîndu-se cuvinte îndeajuns: voise el oare să-și pună capăt zilelor? Și pentru ce? Sau, poate, ajutoarele sale, din invidie, îi dăduseră brînci? Dar ce căuta el călare pe balustradă? Toate aceste întrebări le avea de lămurit justiția și ele erau cele ce munceau gîndurile judelui Costavitarte.

— Gata, don Juan, îl necăjeau prietenii. Uite că ți s-a înfundat, că a dat greș, în sfîrșit, și crezul domniei-tale. Acum chiar că nu poate fi vorba de vreo femeie la mijloc...

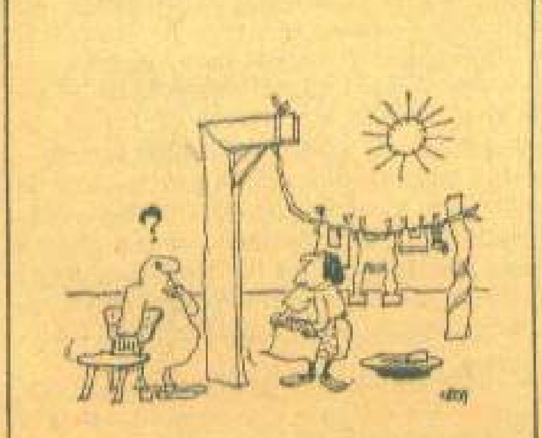

— Și de ce nu? Crezul meu e nestrămutat. O să vedeți.

— Ce, ești nebun? Nu știi poate că răposatul privea femeile ca pe niște *lucruri de prisos pe lume*?

— Cine poate ști adevărul adevărat? răspundea el misterios. Doar procesul ne va spune „cine-i dînsa"?***

Și, pe drept cuvînt, procesul limpezi lucrurile: că prea grațioasa slujnică indiană a bătrînului conte de C., care locuia în casa din fața turnului, avea obicei ca în fiecare dimineață, la acea oră, cînd stăpînul cel ramolit mai trăgea încă la aghioase, să se scalde aidoma unei naiade, într-un iaz mititel, anume făcut pentru răposata contesă, între florile grădinii. Că priveliștea era de-a dreptul uluitoare, parcă anume plăsmuită pentru a scoate și morții din sicrie, darmite pe schivnici din toropeala lor... Că zidurile înalte ale grădinii, e drept, o fereau de privirile trecătorilor și ale vecinilor curioși, dar că totul se putea contempla ca pe o tavă din vîrful turnului.

Bineînțeles, nu putea fi altă pricină decît aceea că împielițatul cel necurat își vîrîse codița bîrligată și ispitise tocmai pe clopotarul cel fără prihană. Acesta zări și nu crezu ce-și vede ochilor. Or, pentru a se convinge, nu avea decît să privească mai de aproape și să descopere, cu ochii măriți, formele sculpturale ale Venerei, creolă și ondină. Și, dacă însuși regelui David, care a fost cine a fost, priveliștea Betsabeei în baie i-a stîrnit mare uragan în suflet, de ce atunci un umil călugăr să fi rămas mai prejos, că doar era încă om de carne?

Și sfinția-sa, preacucernicul fra Emerenciano, se simțea atît de bine desfătîndu-se cu tainicul și minunatul spectacol cu care, gîndea el, însuși domnul îl fericise întru răsplata caznelor sale încît, în ziua de pomină, pentru a desluși mai bine un ungher anume al trupului zeiței ce întruchipa bucuria vieții lui oropsite, se urcă pe balustradă și, de amețeală, se prăvăli.

Isprăvind don Juan Alejo de Costavitarte să semneze și ultima hîrțoagă, își frecă mîinile de mulțumire și, uitînd de aerul serios pe care funcția sa de mare jude i-l dădea în ochii tuturor, se răsuci de două ori pe-un călcîi și spuse scribului:

— Cum vezi, don Antolin, crezul meu n-a dat greș nici de data asta. Ai pierdut rămășagul și vom bea vadra de vin întru odihna sufletului chinuit al fratelui care tocmai începuse și el să tragă, ca tot

*** În limba spaniolă „quiere es ella?" corespunde expresiei franceze „cherchez la femme".

omul, aer proaspăt în piept. Şi mai ţine minte, de la mine, de vei ajunge jude că

...în orice întîmplare lumească
„cine-i dînsa?" pe loc să se ghicească.

*

Încep prin a cere umil iertare cititorului de a-i fi obosit îndelung ochii şi atenţia cu această povestioară sau snoavă populară, dar pare-se autentică, pe care clasicul nostru Ricardo Palma a ales-o din volumele publicate de domnia-sa în veacul trecut. Am dezgropat-o din colbul ei şi am transcris-o pentru dv. din amintirea lecturilor mele de copil, cu numai puţină vreme în urmă, cînd, în plin secol XX, am fost martora neştiută a unei întîmplări similare, aproape grotescă, dar plină de sensuri atît de acut moderne încît mi s-a părut unul din punctele de apogeu ale abstracţiei pe care o numim *ironia soartei*. Iat-o:

Viaţa a modernizat pînă şi boema, cu ritmul ei. Mansardele Parisului veacului trecut, feerice şi poetice, au decăzut, nu se mai poartă. Vieţuim şi acum, unii din noi, singuri, zămislind în gestaţie lentă, în umbră, marea operă, fie că vom reuşi sau nu s-o făurim. Aşa gîndea, mi se pare, şi Jules Renard: el n-a reuşit s-o scrie — cartea vieţii lui — , dar lumea l-a cunoscut prin omenescul frămîntărilor sale înscrise în jurnal. În marea citadelă în care, laolaltă cu mii de semeni tind cu patimă spre o *împlinire* (rogu-vă nu citiţi *nemurire*!) mansardele s-au împuţinat. Au apărut, însă, la acelaşi etaj cu uscătoria, în zgîrie-nori şiruri de garsoniere, pe culoare nesfîrşite, adăpostind lumea modernă. Acolo locuiesc eu, un student în medicină, un avocăţel şi alţi — aidoma mie — mîzgălitori de hîrtie; despre unii nu ştim nimic; sînt şi multe fete: unele actriţe, altele slujnice, altele îşi cîştigă pîinea cum pot...

Drama la care am asistat în tăcere, cu numai un maliţios surîs pe buze, dar aşa de amuzată în forul meu interior, a fost sinuciderea pictorului expresionist, vecinul nostru şi schivnic modern — în arta şi în etica sa —, fapt care a iscat un izvor de lacrimi în ochii micuţei slujnicuţe creole, vecină şi ea. Din solidaritate am luat-o la mine s-o consolez şi lucrurile mi s-au limpezit: ea nu era decît o fată simplă, dar frumos făcută la trup şi la suflet. Şi îl iubea pe El. El, pictorul expresionist, era un auster: închipuia pe pînze forme bizare din linii şi pete, stropindu-le cu culori sau zerouri diverse, întinzîndu-le cu cuţitul, mătura şi, uneori, cu penelul. Neprevăzînd, Ea îl iubea chiar şi aşa. Pentru El, ca şi pentru fra, femeia însă era de prisos pe lume: o izgonise din viaţa, mintea şi din pictura sa. Ea se oferise să-i pozeze, să facă orice pentru a-l bucura: El trîntise uşa şi, inspirat, mai plăsmuise o mciocală de nebuloase. Ea tînjea mai departe, El picta abstract mai departe. Uneori, de la fereastră, contempla cerul.

În secolul al XX-lea nu se mai poartă nici diavolul. Spiritul lui însă n-a dispărut de tot: slujnicuţa noastră creolă era o... „mujer diabolica". Într-o bună zi îşi părăsi slujba bănoasă pe care-o avea şi se tocmi cu mult mai puţin la o familie din blocul de vizavi, a cărei baie îşi avea geamurile cu două etaje mai jos decît noi.

În rest, totul a fost uluitor de simplu: în lipsa cucoanei, la ora cînd ştia că el onorează panorama oraşului cu privirile, ea făcea baie. Pictorul de abstracţii a zărit forma unduioasă de concretă a naiadei creole. S-a aplecat prea mult şi a căzut. Atît. Ancheta de deces a bănuit-o pe ea că s-ar fi răzbunat pe răceala lui. Poate că, într-un fel, aşa a fost. Nici intuiţia strămoşească nu era străină, aici. Eu însă, aplecată cum sînt să dezghioc miezul lucrurilor, deşi prietenii spun că le răstălmăcesc, am contenit cu uimirea, surîzînd mai departe în mine, convinsă că răzbunarea nu era a bietei slujnicuţe, iubita pictorului abstract, ci a însăşi divinei Venus, care a luat chipul acesteia, pentru a-şi răzbuna mîndria ofensată: ea, care de milenii înflăcărase cu formele-i sculpturale imaginaţia artiştilor, nu mai putuse răbda. Contururile de bronz ale ondinei creole i-au fost pe plac. Ele, atît de cărnos materiale, l-au dus la pieire pe pictorul abstract, în numele atotputernicei zeiţe.

În româneşte de LIANA CUMBRAVĂ

Desene de MARIN CREŢU

MODA ANULUI 1910

(reproduceri din revista „Furnica")

UN NOU MOTIV DE SCUZARE A ABSENȚELOR

— Abia s-a deschis școala și ai și început să întîrzii! Pentru ce nu vii la timp? Ce te împiedică?
— Rochia, doamnă profesoară!

Desen de F. ȘIRATO

PĂLĂRIILE LA MODĂ ȘI ACTUALELE LOCUINȚE

Dragă bărbățele, scrie proprietarului că de nu pune să mai lărgească ușile ca să pot ieși la plimbare cu pălăria asta'n cap, reziliem contractul și ne mutăm!

Desen de ISER

MODA VIITORULUI —DINTE PENTRU DINTE

Dacă femeile au început să maimuțărească pe bărbați, adică noi de ce nu ne-am ismeni?

Desen de A. MURNU

MODA DE MÎINE

Aveți puțintică răbdare, domnilor: după rochia-pantalon, fatal va trebui să urmeze „rochia-ciorapi".

Desen de A. MURNU

UMOR

BUCURIILE VACANȚEI

Un domn pe plajă se adresează unei doamne:
— Spuneți-mi, doamnă, nu este fiul dumneavoastră acela care îmi îngroapă vesta în nisip?
— Nu, domnule, răspunde foarte amabil doamna, acela e nepotul meu. Fiul meu e băiețașul de colo care tocmai vă umple încălțămintea cu apă.

SENTIMENTE FRATERNE

Mama lui Toto a dat naștere la doi gemeni. Toto îi examinează și apoi declară arătînd spre unul dintre ei:
— Pe ăsta trebuie să-l păstrăm.

REFLEXE

Un domn povestește unui amic că a hotărît să-și educe cîinele astfel încît acesta să latre ori de cîte ori vrea să mănînce. Două luni mai tîrziu, prietenul îl întreabă:
— Ei, ai reușit?
— Să nu mai vorbim de asta. Acum, eu sînt cel care trebuie să latru, altfel cîinele refuză să mănînce.

AH, FEMEILE!

— Dragul meu, spune ea, trebuie să-mi cumperi un ceas. Pe al meu l-am spart.
— Draga mea, dar este o cheltuială complet inutilă. Oricum tu vei întîrzia.
— Bineînțeles, dar vreau să știu cu cît.

„PERLE" DESCOPERITE

...IN PRESA DE ALTĂDATĂ

Neşansă. *Numai unsprezece cadavre au fost regăsite... Eforturile pentru a le readuce în viaţă au fost inutile.*

Nu vă jucaţi cu focul. *O fetiţă care se juca cu chibrituri lîngă o fereastră s-a aplecat pentru a privi în stradă şi a căzut de la al optulea etaj. Ea a rămas moartă pe loc. Iată ce periculos e să laşi chibriturile pe mîinile unui copil.*

Curat noroc! *Un accident era să aibă consecinţe funeste. Un tinichigiu, pierzîndu-şi echilibrul, a căzut de la al şaselea etaj. Din fericire, a căzut pe capul a două femei care pălăvrăgeau pe trotuar. Căderea a fost astfel amortizată şi tinichigiul a scăpat teafăr. Fără această întîmplare norocoasă, accidentul l-ar fi putut costa viaţa. Cele două femei au murit pe loc.*

Deducţie subtilă. *O doamnă respectabilă din împrejurimile orăşelului nostru a fost astfel găsită asasinată cu 21 lovituri de pumnal. Acest accident e atribuit, de mai toţi, răutăţii omeneşti.*

Precauţie înţeleaptă. *Pompele vor trebui încercate în ajunul incendiilor (un primar).*

Marca depusă. *In 1930 exista deja la Rouen Camera de comerţ. Ea era copiată după modelul celei de azi (un consilier municipal).*

Transfer de păr. *Inima mea nu va uita niciodată fericita zi cînd aţi făcut părului meu alb onoarea de a-l pune în fruntea voastră (un primar).*

Singura condiţie. *Se permite copiilor să bată toba, dar cu condiţia să nu facă zgomot (un primar).*

Traseu facultativ. *Scumpi elevi, socotesc tinereţea o perioadă prin care e bine să treci înainte de a ajunge la maturitate... (un deputat).*

Anatomie aparte. *Vă vorbesc cu gura mea şi limba inimii mele (un deputat).*

Pentru dumneavoastră, doamnă. *Femeia, domnilor, este un obiect de artă pe care ar trebui să-l respectăm, aşa cum anticarii respectă vasele antice (un deputat).*

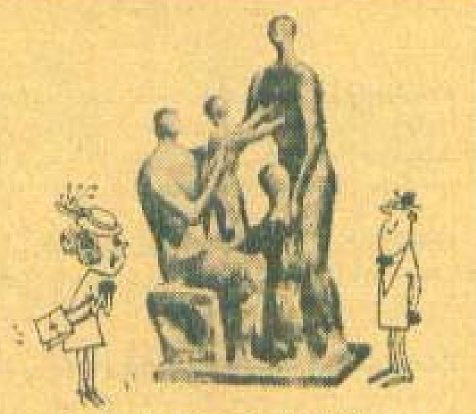

— *Vezi, şi băieţii sînt la fel ca tata.*

— *Vai şi amar dacă o să mai faci încă odată.*

— *Aşa o s-o păţeşti şi tu! Bine-nţeles că şi ea şi-a ros unghiile de la mîini.*

— *Şi acum nici una dintre voi să nu se uite.*

...DIN SĂLILE TRIBUNALELOR ȘI POLIȚIEI

Prudență. *Aș vrea să semnalez onoratului tribunal că clientul meu este un șofer extrem de prudent; el nu depășește o mașină care merge mai repede decît a sa.*

Consurori. *E o fată a cîmpiilor, ca și cei mai mulți dintre dumneavoastră, domnilor jurați.*

Piscicultură. *Micii pești fac marile rîuri.*

Nuanță. *Și acum, nu judecătorul vă va pune întrebări, ci omul cumsecade.*

Optimism. *Victima are numeroase răni la cap, ele sînt chiar profunde, dar doctorii apreciază că amputarea nu va fi necesară.*

Fericire. *Asasinul a comis această oribilă crimă cu scopul de a fura. Din fericire, victima depusese banii la Casa de economii cu o zi înainte de moarte.*

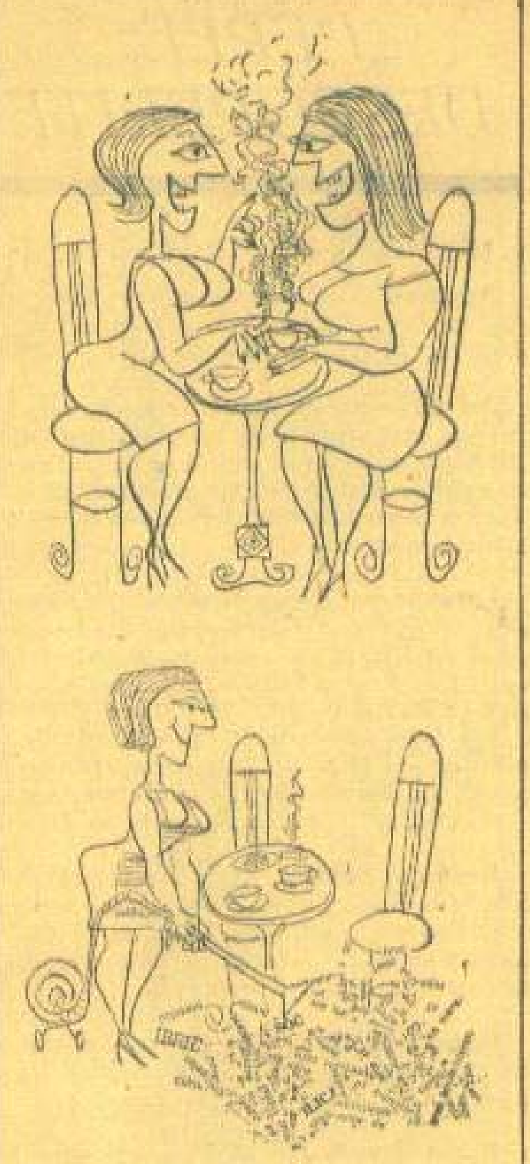

Fără cuvinte (?)

Desene de STEM

...ÎN SCRISORI, ACTE, RAPOARTE

Schimb de telegrame

Fiul: *Am căzut la examen. Stop. Pregătește-l pe tata!*

Mama: *Tata pregătit. Stop. Pregătește-te tu!*

Ce credeți? *(dintr-o scrisoare către o revistă) „Am o inteligență mediocră, dar aș vrea să trec drept o intelectuală. Mă sfătuiți să dezleg cuvinte încrucișate?"*

Destin. *„Ce e și cu destinul! Gîndește-te că sărmanul tău unchi s-a culcat viu și teafăr și dimineața s-a sculat mort".*

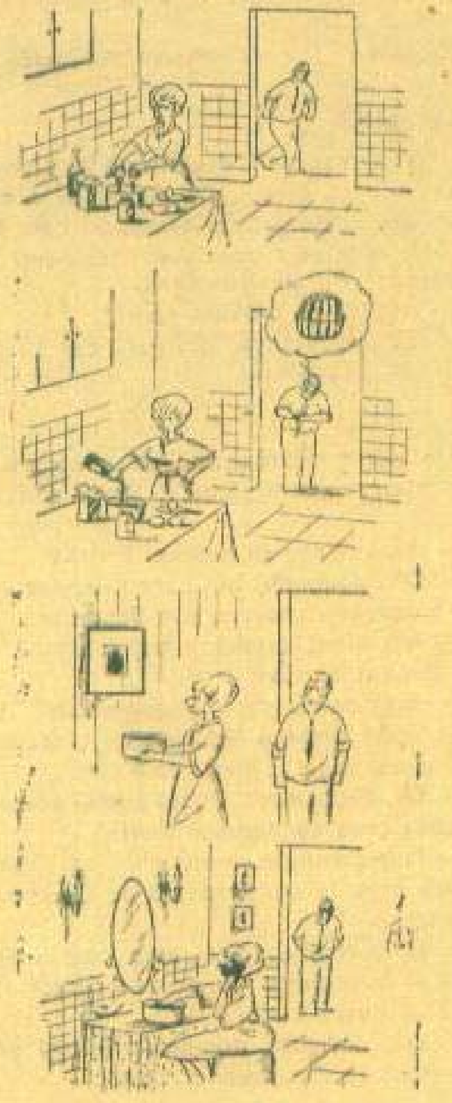

Desene de MOREZ

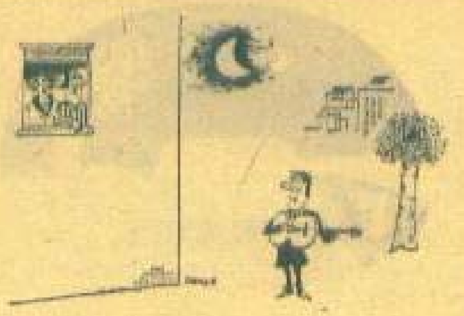

— Fata mea nu s-a întors încă acasă, dar poți cînta mai departe; noi adorăm muzica!

Desen de DANILO

Gura lumii

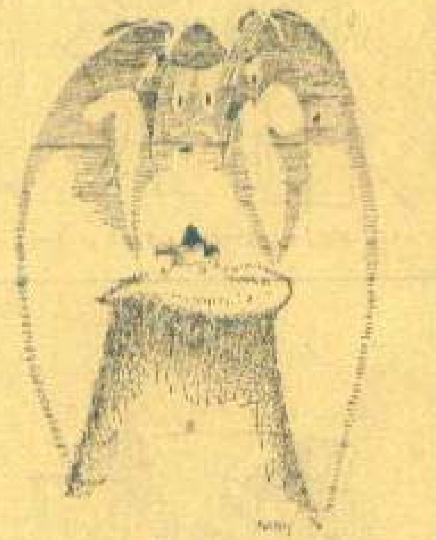

Desen de STEM

Viziune. *Copilul avea o gaură la pantaloni, care lăsa să se întrevadă o familie săracă.*

Soluția a treia. *După moarte, poți fi îngropat sau incinerat. Cei cărora nu le place, se pot imortaliza.*

Om de treabă. *Pot să-ți dau adresa unui excelent lustruitor de parchete. Vine și la domiciliu.*

*

Dezmințire. *Ieri am fost primul ziar care a anunțat moartea lui X. Astăzi sîntem primii care să dezmințim știrea. Încă o dată se dovedește că ziarul nostru este totdeauna informat primul...*

DISCUȚII

— E aproape un an de cînd n-am mai vorbit cu soția mea!

— Sînteți certați?

— Nu, dar n-am reușit s-o întrerup.

*

Se discută asupra unui subiect etern: femeia.

— Femeia, remarcă unul, suportă durerea mai bine decît bărbatul.

— Sînteți doctor? întrebă altul.

— Nu, sînt vînzător de pantofi.

*

Se discută despre educația copiilor.

— Ce va deveni fiul tău cînd își va termina studiile la universitate?

— Un octogenar, răspunse celălalt suspinînd.

— Nu mă mai iubești ca altădată: de treizeci de ani n-ai mai rămas fără benzină.

Desen de CATTONI

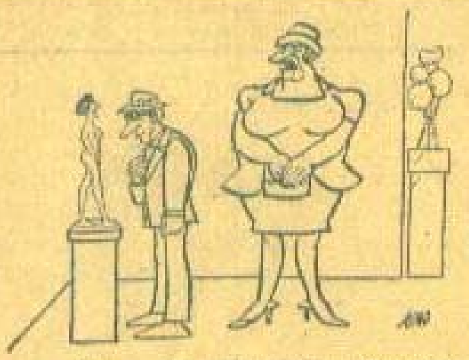

— Ce, n-ai mai văzut o femeie?

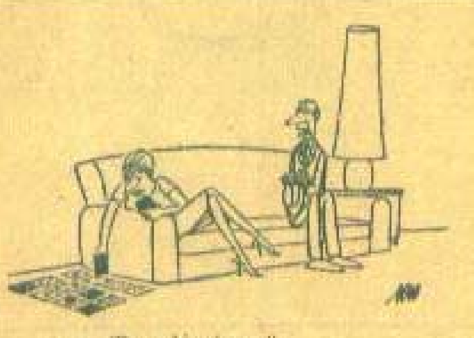

— Te plictisesc?

Desene de COCO

Fără cuvinte

Desen de TANOT

Ea: Viața conjugală este făcută din sacrificii. Eu, de exemplu, trebuie să fac mîncare în toate zilele!

El: Și eu care trebuie s-o mănînc!

BRITANICE

— Voi, francezii, declara un lord englez, nu știți ce e tactul. De exemplu, cînd intrați din greșeală într-o sală de baie unde se află o femeie goală, voi închideți ușa, spunînd: „Pardon, doamnă!"

— Ah! Și ce trebuie făcut?

— Să închizi ușa, desigur, dar să zici: „Pardon, domnule!"

*

Un client telefonează la faimoasa firmă de import-export „Smith, Smith and Smith":

— Alo, vă rog cu domnul Smith!

— Oh, domnule, îmi pare rău, dar domnul Smith e în croazieră în Bahamas.

— Ah, bine, atunci puteți să mi-l dați pe domnul Smith?

— Asta nu-mi pare de loc posibil, domnule, căci domnul Smith e la tratament: el n-a mai venit la birou de 8 zile.

— Of, plictisitor... Poate atunci voi putea discuta ceva cu domnul Smith!

— Nu, domnule. Aveți ghinion. Domnul Smith este la o conferință la Camera de comerț.

— În aceste condiții, este cineva acolo care îl înlocuiește pe domnul Smith și cu care aș putea vorbi?

— Da, desigur, domnule. Puteți vorbi cu mine: eu sînt domnul Smith.

ÎNTÎMPLĂRI CU HAZ POVESTITE DE OAMENI CELEBRI

Un domn cere unui farmacist:

— Aș dori să cumpăr stricnină pentru soacra mea.

— Aveți rețetă?

— Nu, dar aș putea să vă arăt fotografia ei.

(RAYMOND KOPA)

*

Antoine se plimbă într-un mic orășel din Scoția. Atenția îi fu atrasă de un anunț dintr-o vitrină pe care scria: „Aici, specialități scoțiene". Curios, intră și, văzînd cîteva obiecte fără importanță, se îndreaptă decepționat spre ieșire.

— Domnule, îi spuse un om care se apropiase în acel moment de el, ați vizitat muzeul nostru. Trebuie să plătiți taxa de patru șilingi.

(FERNANDEL)

NOUL NĂSCUT

COPILUL ÎNTRE 2 ȘI 6 ANI

COPILUL DE LA 6 ANI LA 11 ANI

PUBERUL ȘI AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ

ADOLESCENȚĂ CUCERITĂ

COPIII FAC UN TEST PĂRINȚILOR

„Copiii nu reflectă decît ca oglinzile: le trebuie o undă, și aceasta se cheamă respect. Orice sistem de educație (...) le apare greșit fondat dacă nu se face apel la dragostea și venerația lor filială". Hervé Bazin, scriitorul care a iubit și a înțeles cel mai mult copilăria, care ca și Saint-Exupery a suferit pentru nefericirile copiilor neînțeleși de adulți, sintetizează în aceste cuvinte esența educației în familie. Nu poți să educi fără să respecți; nu poți să respecți fără să cunoști. Cînd începe educația și implicit cunoașterea? De la naștere, este singurul răspuns.

În paginile ce urmează încercăm a vă pune la îndemînă un foarte sumar îndrumar în această acțiune a dumneavoastră, părinți.

NOUL NĂSCUT

Caracteristici și dezvoltare

Greutatea: între 2,500 — 3,500 kg (media).

Talia: între 48 și 52 cm.

Aspectul: gîtul aproape inexistent, capul voluminos, reprezintă a patra parte din lungimea totală a corpului. La naștere, capul arată, cîteodată, alungit sau sub formă de pară, dar este o stare trecătoare. Creștetul și moalele capului sînt subțiri ca două membrane. Ochii se deschid cu intermitențe pe o față ridată și adesea foarte roșie. Se manifestă prin cîteva țipete nazalizate și mișcări necoordonate. Are brațele subțiri ca și picioarele, dar mai lungi decît acestea, care își păstrează pentru un timp poziția foetusului.

Noua fiziologie. Nașterea reprezintă pentru puiul de om un important fenomen fiziologic: trecerea de la viața intrauterină la viața independentă. Aerul dilată brusc plămînii strînși ai copilului și-i aduce sîngele oxigenat indispensabil vieții. În același moment circulația sanguină se modifică și devine autonomă. Cele 4 funcții fiziologice esențiale: respirația, circulația, digestia și eliminarea trebuie să se adapteze la ambianța extrauterină și să se perfecționeze.

Funcția neurologică este încă imperfectă, fiindcă sistemul nervos este anatomic neterminat. Dovadă: absența reglării temperaturii, care provoacă vomitarea hranei. De aceea, laptele, ceaiul trebuie date la temperaturi potrivite și constante.

Simțurile nu funcționează conștient. Excitațiile vizuale și auditive nu provoacă decît „reflexe de sensibilitate" și nu imagini conștiente.

Reflexele: Noul născut execută o sumă de mișcări automate, fără a le putea coordona însă. Strînge pumnul la contactul cu un obiect, dar nu mai poate să-l desfacă.

DEZVOLTAREA COPILULUI (2 LUNI — 2 ANI)

VÎRSTĂ	CREȘTERE	MOTRICITATE	DEZVOLTARE PSIHICĂ
2—4 luni	Greutate: un spor de 25 g pe zi. Apar curburile coloanei vertebrale. Aspectul asimetric al membrelor.	Începe să-și țină capul. Mușchii se pun în extensie, dar rămîn contractați. Începe să apuce cu mînuțele și să-și coordoneze mișcările.	Își fixează privirea. Localizează direcția ei. Începe gînguritul. Surîde în mod conștient.
4—6 luni	Greutatea de la naștere se dublează. Lungimea atinge în jur de 60 cm. Coloana vertebrală începe să se osifice.	Apucatul cu mînuțele se afirmă mai mult. Mișcările sînt globale (nedisociate încă). Își pune capul în hiperextensie, se înalță pe brațele lui, rămîne cu capul înainte.	Aude zgomotele apropiate. Surîde prin incitație, gîngurește. Se joacă cu mîinile, cu o jucărioară simplă. Își descoperă picioarele. Începe să-și manifeste voința.
6—8 luni	Greutatea: un spor de la 20 la 25 g pe zi. Talia atinge 65 cm. Oasele lungi sînt în parte osificate. Dentiția: apar incisivii inferiori.	Își ține capul, îl rotește și-l plimbă. Membrele inferioare devin mlădioase. Susținut, el poate să se țină un moment în picioare. Apucatul se afirmă și mai mult. Începe să-și sugă degetul mare.	Duce obiectele la gură, le sună ca să producă zgomot. Începe să asculte (zgomote familiare) și să sporovăiască (mai ales consoane). Surîde spontan, caută prezența mamei.
8—10 luni	Osificarea coloanei vertebrale este aproape terminată. Dentiția: 4 incisivi superiori.	Se ridică, stă în șezut. Poate să se aplece și să revină la poziția inițială. Se agață (merge de-a bușilea) și susținut merge (pînă la 4 pași). Mișcările se perfecționează: degetul cel mare opune rezistență celorlalte degete; el poate să țină un obiect în fiecare mînă.	Distinge zgomotele familiare. Începe să spună vocale și repetă sunete simple prin imitație. Se joacă cu mîinile, apucă un obiect, îl lasă să cadă și îl ridică. Cunoaște membrii familiei și le surîde.
10 luni — 1 an	Se precizează mersul. Dentiția: apar cei doi incisivi laterali inferiori.	Se agață, se ridică, începe să facă cîțiva pași, ținîndu-se. Cu mîinile, descoperă forma obiectelor.	Pronunță cîteva cuvinte cu silabele cunoscute: ma-ma, ta-ta, ne-ne... Se interesează de jucăriile noi, ascunde cîte ceva pentru noapte. Se exprimă cu mîinile (cere — arată). Începe să utilizeze lingurița. Cînd este scos afară, se arată foarte fericit.

VÎRSTĂ	CREȘTERE	MOTRICITATE	DEZVOLTARE PSIHICĂ
12—15 luni	Greutatea de la naștere se triplează. Dentiția: primii patru premolari.	Merge ținîndu-se și se ridică ajutîndu-se de mîini. Execută mișcări simultane, examinînd anumite obiecte cu amîndouă mîinile. El poate să le dea drumul și să le reia.	Începe să-și aleagă jucăriile preferate. Mănîncă aproape singur. Are simțul proprietății.
15—18 luni	Moalele capului este încă neîntărit. Dentiția: primii canini.	Merge cu pași mărunți, cade și se ridică. Ține obiectele, le manipulează, le aruncă și le reia.	Folosește o duzină de cuvinte. Se interesează de obiecte, le studiază. Realizează jocuri simple de construcție. Încearcă să se îmbrace singur.
18 luni—2 ani	Greutatea de la naștere se împătrește. Talia va atinge 70 cm. Ultimii dinți de lapte: 2 canini și 4 premolari. Membrele se alungesc. Capătă aspectul general.	Mersul mai sigur. Începe să alerge. Merge de-a bușilea. Începe să se cațăre. Mișcările sigure. Își exercită motricitatea asupra obiectelor, rupe, jumulește, sparge.	Vorbește despre a treia persoană. Privește imaginile, mîzgălește. Se interesează de copiii de vîrsta lui. Aruncă mingea. Are controlul conștient al proprietății.

SUGARUL

Dezvoltare fiziologică

În timpul primului an de viață, funcțiile fiziologice ale sugarului se reglează și se perfectează. În lunile care vor urma, el va intra în vîrsta „cuceririlor".

Respirația rămîne mult timp neregulată, mai ales în timpul somnului. Către un an, ritmul se reglează.

Circulația: Sîngele face turul corpului de 5 ori pe minut, în timp ce la adult acest parcurs se realizează de 3 ori. De aceea pulsul este dificil de luat.

Sistemul nervos se va consolida și este, fără îndoială, fenomenul esențial al acestei perioade de „coacere". Grație acestei evoluții, va fi posibilă dezvoltarea senzorială, afectivă, socială, psihomotorie.

Viața psihică și intelectuală se afirmă progresiv — cum se deduce din tabel.

Somnul și odihna

Nimic nu este mai eronat decît să vrei să fixezi cu precizie numărul de ore de somn pe care trebuie să-l doarmă un sugar și, mai tîrziu, copilul mic.

De la 15 la 18 ore de somn pe zi se acordă, în general, după cîte luni are copilul. Ținînd cont de timpul consacrat odihnei, schimbatului, toaletei și jocului, mai rămîne un număr oarecare de ore, variabil (tot după vîrstă), care trebuie să decurgă într-o ambianță calmă și de care micuțul va ține să profite singur, după temperamentul său.

Mama

Copilul are nevoie și „foame" de tandrețea maternă și de solicitudinea pe care i-o manifestă. Mama este mai întîi „eu"-ul lui prelungit. Ea este satisfacția nevoilor lui originare, a foamei; ea este sursa zgomotelor familiare care îl potolesc. Ea devine imaginea la a cărei apariție se liniștește și își potolește emoțiile, senzațiile dureroase și tulburările necunoscute ale psihicului său. Copilul care-și suge degetul — reminiscență a suptului la sînul matern — nu trebuie să fie brutal dezobișnuit, i se creează astfel un sentiment de frustrare, care lasă urme în sufletul lui. Mama este apoi **altcineva**, altă persoană cu care intră „în relație". La apropierea ei, el va descoperi primele posibilități de schimbare: brațele ei tandre, începutul dialogului care îl va face să ia cunoștință de el însuși și de alții. Între 15 și 18 luni, omulețul își va manifesta **prima „independență"**. În acea etapă, copilul va începe să se „bată" și să se certe cu mama, cînd ea îl va do-

lenl sau dezaproba. Astfel el își arată voința, personalitatea lui în formare, dar în același timp are nevoie să se asigure de prezența mamei și de atașamentul ei. Profund sensibil la reacțiile ei, reacționează „organic". Nevoia de a înțelege și de a putea să se exprime altfel, plînsetele, strigătele, refuzul de a mînca sînt un mijloc de a-i atrage mamei atenția.

Importanța funcției anale la această vîrstă a fost de nenumărate ori subliniată de către medici și psihopedagogi. Cel mai adesea, copilul nu înțelege nimic din interesul diplomatic al mamei de a-l învăța ... la oliță. Aceste funcții sînt încă o plăcere primară: angoasa pe care o zămislește un comportament brutal al mamei în această privință rămîne agresivă și întîrzie formarea deprinderii. Mama trebuie să încurajeze cu răbdare copilul pentru a obține acest reflex, progresiv. Apoi, copilul va descoperi bucuria de a primi aprobarea tandră a mamei, supunîndu-se disciplinei cerute. Atunci, în legătura mamă — copil se realizează o tranziție importantă: **o profundă legătură psihică care va plasa mama în rolul ei de educatoare înnăscută.** Prin intermediul ei, copilul va pătrunde în lumea exterioară și va învăța s-o privească. Prin ea, își va crea primele obișnuințe și-și va cuceri primele „achiziții", va ajunge pe drumul autodominării, pentru o bună adaptare la viața socială.

Familia

Tot prin intermediul mamei, i se dezvăluie, puțin cîte puțin, familia. Copilul ia cunoștință de tatăl lui, de prezența sau absența acestuia, observă cînd iese în duo cu mama, cînd discută cu mama... Tatăl capătă cu timpul un rol propriu în conștiința copilului.

Fratele și sora. Nașterea celui de-al doilea reprezintă pentru sufletul copilului o perioadă dificilă. Se dezmorțește gelozia, pentru că i se ia tandrețea și căldura maternă, se simte părăsit și neglijat și astfel în sufletul lui nu-l acceptă pe cel mic. Astfel, mama are un mare rol în a-l ajuta să depășească fără crize sufletești această etapă.

COPILUL ÎNTRE 2 ȘI 6 ANI

Înaintea vîrstei școlare, o perioadă de tranziție — denumită **a doua copilărie** — se va derula, trecînd prin faze de echilibru și dezechilibru, de adaptare la transformările psihofizice proprii, la viața din jurul lui. Pentru a înțelege problemele copilului și a răspunde nevoilor sale, părinții trebuie să cunoască etapele acestei dezvoltări.

DEZVOLTAREA FIZIOLOGICĂ

Morfologie și creștere

Copilul „se lungește": fața, bustul, membrele. Capacitatea toracică crește, abdomenul capătă mușchi prin mers, alergat, joc. Gîtul „iese" dintre umeri și capătă forma definitivă.

Greutatea și talia nu mai sporesc în ritmul accelerat al primei vîrste: în jur de 35 cm de la 3 la 7 ani și 5—6 kg. Creșterea depinde de două genuri de influențe:

◆ **interne:** prin acțiunea hormonilor, accelerînd multiplicarea celulară și acționînd asupra creșterii oaselor lungi. Această acțiune variază după vîrstă, ereditate și starea sistemului neuro-vegetativ;

◆ **externe:** alimentația și condițiile climaterice. Este cunoscut că primăvara și vara provoacă puseuri de creștere. În această perioadă, vîrsta aparentă corespunde vîrstei reale. În caz de întîrziere a primei, asupra celei de-a doua căutați cauzele și va fi necesar un tratament medical.

Mișcări și senzații

Activitatea motrice a copilului se perfecționează cu fiecare zi. Către 3 ani, mișcările devin spontane și suple. Bucuria de a trăi și a acționa este foarte intensă. Este absolut necesar ca părinții să orienteze această nevoie de mișcare, de activitate a copilului fără a-l maltrata, fără a-l canaliza spre acțiuni care-l obosesc mintal.

DEZVOLTAREA PSIHICĂ

Ea nu este nici continuă, nici egală, cunoaște trepte de relativ echilibru și de crize. La această vîrstă, mecanismele dezvoltării sînt foarte delicate și fiecare aspect al său nu poate fi izolat: formația psiho-intelectuală și transformările fiziologice se suprapun. Cu toate acestea, este posibilă fixarea cîtorva puncte de reper.

2 ani și jumătate: o etapă

Contradicții aparente în comportament: o activi-

tate intensă alternează cu apariții bruște de pasivitate; urlete de foame, apoi refuzurile hranei, dă din picioare pentru a obține un obiect, ca o dată primit să-l privească cu indiferență. **Această instabilitate subliniază lupta copilului pentru a se descoperi pe sine.** A vă supune tot timpul reacțiilor lui nu-i o metodă educativă, dar nici a-l tiraniza cu autoritatea dv. rigidă. Trebuie să-l ajutați cu calm „să se descopere".

3 ani: o treaptă

Copilul începe a situa în timp acțiunile vieții sale cotidiene: folosirea timpului va fi fixat pe cadrul lui mintal. Aceasta îl ajută să-și adapteze gîndirea, să-și perfecționeze limbajul și raporturile cu ceilalți. Gîndirea i se structurează grație schimburilor, a raporturilor pe care el le are cu adulții. Este vîrsta „**de ce-urilor**" asupra faptelor concrete, iar explicația pe care o așteaptă trebuie să fie în armonie cu lumea sa egocentrică.

4 ani: etapa instabilității

Copilul îl copiază pe adult în totul, umblînd după o veritabilă independență. Ceilalți există cîte puțin pentru el și el începe a se interesa de ei. Obiectele pe care le manipulează nu-i servesc decît ca suport al unei vieți individuale pe care și-o fixează, o „lume" a lui. El nu se joacă, trăiește intrinsec toate momentele activității lui. Îi plac imaginile, explicațiile pe care și le dă singur și le repovestește el însuși după aceea. În general, desenează mult și desenele sînt revelațiile senzațiilor lui.

5 ani: un nou echilibru

Viața i se organizează și el depășește orizontul familial; abia așteaptă să întîlnească mici prieteni; apare simțul datoriei, de pildă vrea să ajungă la timp la grădiniță. Conformismul, politețea și o oarecare seriozitate cîștigă teren.

Viața cotidiană

O ambianță familială senină, confortabilă și afectuoasă este necesară pentru a-i asigura copilului desfășurarea armonioasă a vieții cotidiene. Deoarece merge singur, trebuie eliminate toate posibilitățile de accidente, căci copilul nu cunoaște de loc frica, el nu posedă în această direcție nici o experiență. Trebuie să învețe prudența și sensul responsabilităților, constatînd (chiar el) efectele actelor lui. Dar trebuie evitat să-i inoculăm teama care poate duce la îmbolnăviri, distrugînd totodată încrederea în el. Copilul are nevoie de o oarecare solitudine, de un colț al lui, unde își va putea „trăi" independența și intimitatea. Această „**mică lume a lui" nu este un lux, ci o necesitate.**

Odihna — condiția echilibrului

Somnul ocupă 11—12 ore din viața acestei vîrste. Un profund echilibru al sistemului nervos depinde în mare parte de suficiența și regularitatea ritmului acestui repaus. Somnul de după-amiază este o pauză excelentă, care trebuie menținută cît mai mult posibil, măcar ca o simplă odihnă, dacă micuțul nu adoarme. La sfîrșitul zilei va fi mai puțin nervos.

Folosirea timpului

Masa, îngrijirea corporală, somnul constituie principalele activități ale vieții cotidiene. Ele ar putea fi originea unei indiscutabile rutine, dacă nu le variem cu alte ocupații.

Plimbările sînt indispensabile, căci lărgesc limitele universului familial. Tot ceea ce mișcă și face zgomot este pentru copil o sursă de bucurie și de interes.

Jocurile — activitatea personală cea mai importantă. Ele trebuie să facă apel atît la mușchi pentru dezvoltarea lor armonioasă, dar și la facultățile mintale, imaginative (pictură, modelaj etc.).

Participarea la treburile adulților. Părinții pot încredința copilului sarcini utile, asumîndu-și, desigur, partea micilor riscuri pe care acest ajutor îl prezintă. Astfel, copilul se simte introdus în lumea socială, unde este apreciată utilitatea omului și în care el se simte capabil să-și ocupe locul lui.

Familia

Copilul se formează în micul univers care este familia și prin intermediul căreia se face introducerea naturală în celălalt univers, al vieții sociale. Părinții trebuie:

1. Să-i creeze copilului o anumită **ambianță** — o viață normală, echilibrată, calmă, pentru a-l ajuta să-și definească personalitatea; o ambianță în care toate problemele ridicate de viața zilnică să nu fie o sursă de anxietate sau drame;

2. să-i realizeze un așa-zis „**atelier cultural**" (un anumit mediu și preocupări de cultură) în care se transmit cunoștințele și tradițiile; acesta va fi, de asemenea, mijlocul prin care el va cuceri toate noțiunile despre valoarea personală și valorile sociale.

3. să se preocupe de **valorificarea personalității** fiului (fiicei) lor, ajutîndu-l să se exprime și favorizînd reliefarea aspectelor originale.

4. să-i asigure **adaptarea la viața socială** care se realizează — cum arătam mai sus — prin prisma universului familial, care dă copilului cunoștințele despre lumea din afara ei, despre societate.

5. să asigure **unitatea de educație**, esențială pentru dezvoltarea armonioasă a copilului.

COPILUL DE LA 6 LA 11 ANI

(vîrsta școlară mică)

Cînd copilul împlinește vîrsta de 6 ani, el intră într-o perioadă nouă, căreia adulții trebuie să-i acorde o atenție deosebită.

În ceea ce privește **dezvoltarea fiziologică**, vîrsta dintre 6—11 ani continuă, fără mari modificări față de evoluția anterioară. Oricare copil poate fi puțin sub măsurile medii (greutate și talie), fără ca acest fapt să aibă vreo semnificație defavorabilă.

Odihna

Părinții pot contribui la mărirea timpului de odihnă al copilului prin organizarea unui **bun regim de viață**. Dar marele repaus rămîne, evident, somnul. Se știe că sînt norme pe care copilul trebuie, în principiu, să le respecte. Unii medici indică următoarele ore de somn:

- la 7 ani — 12 ore
- la 10 ani — 10 ore
- la 14 ani — $9^1/_2$ ore
- la 16 ani — 9 ore

Acest interval diferă considerabil după diversitatea firilor și temperamentelor. Însă durata somnului nu este singura care asigură calitatea odihnei. Rapiditatea adormirii, destinderea musculară, profunzimea somnului și felul trezirii (cu ușurință, cu greutate) sînt elemente care ne spun dacă fiul (fiica) nostru este obosit sau nu.

Evoluția psihologică

Între 5—6 ani, copilul cunoaște una dintre marile mutații psihologice din istoria copilăriei. Cel mai adesea la 6 ani, această mutație nu este încheiată și micuțul poartă încă însemnele „lumii magice" în care a trăit pînă acum și care și-a pus pecețile asupra personalității lui, lăsîndu-i urme destul de profunde pentru toată viața.

Atitudinea psihologică a copilului de 6 ani. Inteligența a început să asedieze fortăreața sensibilității. La plecarea pe 6 ani, ea începe să-și facă loc alături de impresii, nu de mult atît de puternice. Acum ele se acompaniază, se completează, se supun puțin cîte puțin controlului obiectiv.

Universul familial

Relația cu tatăl: În toată perioada de la 2 la 6 ani, tatăl a fost cunoscut ca o ființă puternică, instalată împreună cu mama în centrul universului și de care depinde totul. De acum încolo, tatăl trebuie să răspundă imaginii pe care micuțul și-a făcut-o despre el. Tatăl reprezintă pentru băiatul sau fetița lui puterea, autoritatea și securitatea. Dar această relație este evident compromisă atunci cînd el ia atitudini de autoritarism excesiv, ori invers, cînd dă dovadă de neglijență sau slăbiciune.

Relația cu mama: La ce imagine trebuie să răspundă mama? Evident, la imaginea celei mai mari afecțiuni, dar a unei iubiri care poartă în ea și exigența. Dragostea mamei trebuie să fie acel dar perpetuu, incomparabil și to-

tuşi conştient refuzat. Copilul trebuie să ştie că fiecare conduită rea nu suprimă pentru totdeauna dragostea mamei sale, dar că o tulbură, o contrariază, o supără. Este, deci, important ca mama, imaginea ei, gîndul la ce va spune ea să-şi facă apariţia înaintea oricărei greşeli grave; atitudinea sa de reprobare şi de tristeţe să fie prezentă „din umbră". Copilul vinovat trebuie să simtă greşeala sa, dar să nu-l apese prea mult, regretul şi bunăvoinţa de a se îndrepta să-i readucă dragostea maternă, cu toată căldura şi cu toată încrederea ei, de asemenea cu completa ei exigenţă.

Rolul coordonat al celor doi părinţi

Reuşita va fi compromisă dacă tatăl, pe de o parte, mama, pe de alta, vor avea atitudini diferite faţă de copil şi faţă de problema educaţiei în general, dacă nu se vor preocupa de **unicizarea comportamentelor lor şi de coordonarea influenţei educative.** Pentru a vedea mai bine cum această armonie între cei doi poli creează un climat educativ normal, să descriem succint dificultăţile care rezultă din lipsa unei armonii şi concordanţe:

◆ **Tată prea exigent — mamă prea indulgentă.** Riscul acestei situaţii: copilul are tendinţa de a alege pe unul dintre părinţi şi tinde să stabilească o înţelegere tacită cu mama indulgentă contra tatălui prea sever, devalorizînd astfel acea imagine a tatălui, care este atît de necesară formaţiei morale şi psihologice a copilului.

◆ **Tată prea indulgent — mamă prea exigentă.** De data aceasta opoziţia tată-mamă va fi îndreptată contra mamei. Imaginea maternă este cea care va fi devalorizată şi, cum ea este aceea care dă totdeauna căldura şi intimitatea familială, îi va determina copilului un sentiment de nelinişte şi de nesiguranţă.

◆ **Tată prea exigent — mamă prea exigentă.** Întîlnirea celor doi părinţi în severitate excesivă instituie un climat prea aspru, rece, încordat. Copilul, slab susţinut moral, poate trăi o stare depresivă. El va căuta să părăsească cît mai devreme posibil casa părintească, puţin confortabilă, puţin primitoare, tracasantă, unde el îşi va crea sentimente de inferioritate şi de descurajare în faţa vieţii, căci viaţa seamănă pentru el cu părinţii lui — prea severă, prea exigentă, prea rece, prea suspicioasă în ceea ce-l priveşte şi se va teme de a se angaja pe drumul ei.

◆ **Tată prea indulgent — mamă prea indulgentă.** Şi aici există derută. Copilul are totdeauna nevoie să resimtă cuplul patern ca o atracţie şi ca o exigenţă în acelaşi timp. Lipsind aceasta din urmă, el rămîne împrăştiat, insignifiant, infantil; de asemenea, cît mai prost posibil pregătit pentru viaţa şcolară şi pentru greutăţile vieţii în general.

PERSONALITATEA COPIILOR

Desigur, părinţii nu pot să asigure fiilor lor o educaţie corespunzătoare, o educaţie diferenţiată, individuală, să colaboreze bine cu şcoala în acest sens dacă nu pot să definească, măcar în linii mari, caracterul acestora.

Există nenumărate clasificări medicale şi psihopatologice. Noi am ales, pentru a vă ajuta, o schemă caracterială ce ţine seama atît de constituţia şi evoluţia medicală a sistemului nervos, cît şi de cea psihologică.

Tipurile de caracter

Unii psihologi precizează opt tipuri de caracter: **nervos, sentimental, activ—exuberant, pasionat, realist** (sanguin), **flegmatic, indiferent** (amorf), **apatic.** În realitate, există puţine tipuri pure. Cele opt, pe care le descriem foarte sumar mai jos, sînt numai puncte de reper.

◆ **Copilul „nervos"**: este emotiv, vibrant, trăieşte în şi pentru momentul „prezent". Pentru el trecutul s-a şters, s-a îndepărtat deja, iar viitorul nu există încă. Vrînd să profite de toate ocaziile momentului, este agitat, mobil, intenţiile lui sînt entuziaste, dar instabile, ataşamentele lui sînt vibrante, dar fugare, trecătoare. Cum el recaută emoţiile şi zguduirile fără a putea să şi le ofere singur, este puţin activ — le adulmecă, le caută gata făcute în afara lui, în lecturi, în spectacol, e în joc, în companii numeroase şi zgomotoase. Cîteodată, tîrziu, către 17 sau 18 ani, nevoia de emoţie va fi atît de violentă, încît îi va conduce pe unii tineri nervoşi pînă la plecări de acasă, numai pentru a resimţi o „zguduire formidabilă", ceva extraordinar, aventuros. Despre „nervoşi" se spune că sînt foarte înzestraţi, dar că „ar putea să facă mai mult dacă ar munci mai mult". Tînărul „nervos" nu se interesează decît de materiile şi subiectele care vorbesc sensibilităţii lui ardente. El nu va reuşi deci decît în disciplinele sau exerciţiile şcolare care îi „vor spune ceva". De aceea, rezultatele şcolare generale vor fi şerpuitoare, inegale. Este important de a da copilului „nervos" o educaţie suplă şi fermă. **Trebuie mai întîi să-l înţelegem şi să instituim în jurul lui un „climat" de încurajare; să îndepărtăm reproşurile fără măsură şi indulgenţa sistematică,** dar să-i respingem conduitele spectaculare prin care încearcă adesea să „facă pe interesantul".

◆ **Copilul „sentimental".** Fără îndoială, acest caracter, tot aşa de pasionat pe cît de delicat, este cel mai important de înţeles în interiorul lui. Emotiv şi el, este însă inversul precedentului. Se retrage în sine, aprofundează, statorniceşte impresiile; o bucurie, dar mai ales o pedeapsă sau o ranchiună îi slăbeşte sau îi întăreşte sufletul. Pedeapsa devine adesea o dezolare sau o disperare, ranchiuna, un fel de ură neputincioasă şi paralizantă.

Aceste raţiuni de ordin psihologic explică fragilitatea generală a tînărului „sentimental". Abordează colegii, prietenii, adulţii, mediul cu o tulburare abia mascată. Dacă este întîmpinat prietenos cu înţelegere, e liniştit; dar dacă este bruscat, se simte jignit, rănit, uneori întîmplarea riscă să fie pe punctul de a provoca o descurajare profundă. Părinţii trebuie să fie atenţi cu aceste naturi pentru a le trata într-un mod special, pentru a le asigura liniştea, pentru a-i calma şi echilibra fără încetare.

Medicii au constatat că aceşti copii manifestă în unele cazuri o oarecare astenie, care îi descurajează în muncă şi care facilitează reveriile melancolice. O intervenţie medicală este deci, adesea, eficace.

◆ **Copilul „activ-exuberant"** este înzestrat cu o natură tot atît de viguroasă, pe cît de simplă: o sensibilitate forte şi vibrantă, pe lîngă o mare putere de muncă, dau un copil plin de forţă, de entuziasm prompt şi bătăios, cu o voioşie exuberantă, gata de încăierare la joc, gata la efort. Dar de multe ori aceste reacţii atît de ardente sînt reduse, limitate „la moment"; ele se schimbă după solicitările momentului, se acomodează prost perseverenţei, dar şi mai puţin persistenţei tenace. Este clar că acţiunea educativă a părinţilor şi învăţătorilor are o importanţă capitală. Ea trebuie să menţină sau să readucă cît mai mult posibil copilul „exuberant" pe „brazda" lui, să-l obişnuiască a pune din ce în ce mai multă ordine în comportamentul lui oscilant.

◆ **Copilul „pasionat"** denotă un entuziasm continuu şi, în general, este bine organizat în vederea realizării a ceea ce hotărăşte şi ceea ce ţine de destinul şi devenirea sa. La vîrstele şcolii primare, seriozitatea, chiar o oarecare gravitate, frapează la aceşti copii. Ei au o mare putere de muncă, forţă de organizare, de aprofundare şi de perseverenţă. În cazurile limită, părinţii trebuie să intervină în a le asigura echilibrul printr-o odihnă eficace şi disciplină de viaţă.

◆ **Copilul „realist"** se deosebeşte de precedentii printr-o emotivitate slabă, puterea lui de muncă nu este influenţată de sensibilitate. În general, acest copil este gata de a urma disciplina care i se impune, de a-şi menţine scopul pe care şi-l propune. Dar trebuie ştiut că el poate urma tot atît de bine comoditatea, dacă nu este îndrumat, că poate apuca ne-

tingherit pe cărări mediocre, pe urma unor exemple incerte, ori de-a dreptul proaste. Bine condus și îndrumat, ținut sub exigența familială și școlară, este capabil de un comportament personal satisfăcător și de o muncă școlară excepțională.

◆ **Copilul „flegmatic"** este „pasionatul" mai sus descris, dar înzestrat de această dată cu o emotivitate mai redusă. Sensibilitatea lui scăzută pune ordine în conduita, în munca și în jocurile lui, ceea ce se remarcă, mai ales către 8—10 ani, și se accentuează o dată cu agitația de mai tîrziu, din timpul pubertății și adolescenței. Lucrurile și treburile lui „sînt în ordine", masa de lucru bine aranjată, penarul impecabil, caietele îngrijite, scrisul regulat; are un exigent simț de exactitate, respect meticulos față de „oră" și față de „principii" — aceste trăsături dovedind echilibrul lui. Rolul familiei este și aici foarte important, de a furniza sensibilității copilului prea liniștite, prea calme de la natură, ocazii de a se înviora și de a se fortifica.

◆ **Copilul „indiferent"** reunește trei trăsături de caracter ale naturilor slabe care se accentuează cu timpul. Puțin emotiv, puțin activ, puțin organizator al vieții sale și puțin preocupat de a se organiza, acest copil nu posedă capacitatea de a-și declanșa inteligența lui latentă. Tip pur de „indiferent" există extrem de rar. El poate fi înzestrat intelectual ca și „pasionații", dar în timp ce tînărul „pasionat" își solicită constant capacitatea intelectuală, „indiferentul" o lasă să vină de la sine, chiar dacă este remarcabilă, o lasă să se odihnească. Disciplina este singura care poate să-l salveze și pe care — din fericire — natura lui docilă o primește ușor. Educatorii trebuie să acționeze printr-o exigență constantă și o cerință severă de a urca puțin cîte puțin cerințele asupra felului în care indiferentul își cheltuiește energia.

◆ **Copilul „apatic"** se remarcă printr-o carență mai mult sau mai puțin marcată de energie. Are, în general, o natură fizică săracă și firavă. Capabil, ca și celelalte caractere, de a fi înzestrat cu o inteligență remarcabilă; (Paul Valéry, de pildă, a aparținut acestei categorii) „apaticul" n-are forța necesară pentru a și-o utiliza din plin. El nu va obține rezultate onorabile — și cîteodată chiar satisfăcătoare — decît printr-o stimulare constantă din partea părinților și profesorilor.

*

Necunoscînd caracterele copiilor, riscăm grave dificultăți în munca educativă. Este de o mare eficacitate să se găsească mijloacele și atitudinile educative conforme „naturii" copiilor. Se obține astfel un rezultat fundamental: educația, în loc să fie o împotrivire, neadaptată la particularitățile individuale, devine un „tutore" dinamic care reușește să orienteze fără să forțeze, să îndrepte fără să distrugă firea și personalitatea umană.

PRE-ADOLESCENȚA ȘI ADOLESCENȚA

În momentul în care va porni pe 10 ani, copilul trebuie să facă față la două „salturi" o dată, este vîrsta ce coincide cu apropierea pubertății, cu cele două faze ale ei: **stadiul prepubertății** durează în jur de un an, între 10 și

11 ani pentru fete, între 11 și 12 ani pentru băieți; **stadiul pubertății propriu-zise,** durînd în medie 3 ani, se instalează între 11 și 14 ani la fete, 12—15 ani la băieți. Pubertatea este isprăvită și copilul intră în adolescență cînd la fete începe ciclul menstrual, iar la băieți se schimbă vocea. Această evoluție fiziologică este, în general, paralelă cu evoluția psihologică. Cel mai adesea, o fată cu ciclul normal și un băiat cu vocea schimbată au mentalități și comportamente de adolescenți, cu, bineînțeles, avansuri sau întîrzieri individuale, care nu comportă nici o urmare neplăcută și care se vor șterge ulterior.

STADIUL PREPUBERTĂȚII

Pe plan fiziologic, nu se marchează cîtuși de puțin. Marile evoluții ale constituției sexuale sînt abia anunțate. Cîteva semne fizice discrete, ca predezvoltarea zonelor sexuale... în schimb, evoluția psihologică viitoare se anunță și se prefigurează printr-o stare de **criză evidentă.** La vîrsta prepubertății, copilul este într-o stare de **„așteptare"**, plină de nerăbdare și de anxietate. Începutul celui de-al 13-lea an înseamnă o primă fază, în cursul căreia copilul **va revendica** — în maniera sa — o oarecare doză de **independență.** După o lungă perioadă de stabilitate relativă în puerilitate, evoluția înregistrează către 10—11 ani **un salt,** o nouă coordonată: tinde **să se degajeze, să se elibereze, să se afirme.** El nu știe încă ce va fi mîine, dar știe, printr-un impuls interior, că el nu mai este, nu mai vrea să fie cu nici un preț copilul care era ieri. De multe ori însă, părinții nu-și dau seama și astfel nu văd motivul, rațiunea pentru care să-l trateze altfel decît îl tratau pînă mai ieri. Sursa multiplelor dificultăți ale acestei vîrste: pentru părinți copilul este încă „micuțul"; pentru el, este și vrea să fie — un „mare". Acest amestec, prost dozat, de exigență și puerilitate îl numim, într-un mod obișnuit, **„vîrsta ingrată".**

Contestarea dependenței părintești

Pînă la 9—10 ani și cel mai tîrziu pînă la 11 ani, copilul are tendința să valorifice relațiile cu părinții; pentru băiat, tatăl lui este bărbatul cel mai puternic, cel mai tare; pentru fată, mama este modelul pe care se străduiește să-l imite. Îi place să îmbrace rochiile ei, lenjeria ei, nu atît pentru ele însele, ci pentru a juca rolul ei. Or, destul de brusc, către 10—11 ani, această dependență față de părinți se atenuează, dispare, făcînd loc unei conduite ambigue, în care coexistă afecțiunea și agresivitatea, dependența și independența, cu o reală predominare a atitudinilor negative: independență și agresivitate. Acum școala reprezintă o nouă și puternică legătură afectivă: profesorul, profesoara au devenit pentru ei alți poli de atracție.

Căutarea unei noi relații părinți-copii

În fața acestor atitudini, părinții reacționează adesea într-un mod energic, rigid. Ele sînt, totuși, înscrise în evoluția normală și astfel inevitabile. Nu înseamnă însă că trebuie să le suportăm fără a interveni. Dar intervenția reprezintă o forță care poate, pe bună dreptate și cu eficiență, să acționeze în acest determinism și să-l modifice. Mijlocul cel mai bun este de a face un oarecare loc dorinței înnăscute de autonomie a copilului, dar se vor fixa limite și, dacă le depășește, se va acționa cu fermitate.

Dacă reacția părintească este vagă, imprecisă, neclară și jenantă, indispoziția va persista pînă cînd puberul găsește o concluzie, pînă cînd cunoaște o reacție mai mult sau mai puțin bruscă a părinților; renunțarea lor de a-i stăvili impulsivitățile îi va da o insolență dezinvoltură. Dacă, dimpotrivă, copilul înțelege că, în mod deliberat, este puțin strîns

în frîu, dar că depășirea limitei va determina să-l simtă viguros și fără menajamente, el însuși va păstra măsura.

Găsirea unui nou sistem de relații

În acest nou stadiu de dezvoltare, părinții trebuie să ajute copilul la „restructurarea", cum spun specialiștii, relației părintești. Trebuie să ne gîndim mai întîi la viața lui interioară, la noul ei aspect, care îi aduce „trăiri" inedite. O delimitare nouă a ceea ce i se îngăduie și a ceea ce i se interzice, o creștere a autonomiei în ieșiri, lecturi, prietenii sînt „premiera" acestor înnoiri.

Dar aceasta nu este încă decît o modificare exterioară: întreaga relație părinți — copii trebuie regîndită, meditîndu-se profund la ea. Se poate defini această evoluție necesară în felul următor: este bine ca puberul să înceapă să-și cunoască părinții ceva mai mult decît ca pe o sursă de afecțiune, ci și ca pe un ajutor, iar, totodată, ca pe o sursă de constrîngere. Fără ca ascultarea să devină facultativă, este bine să începem a-i arăta încredere, a fonda pe această încredere mica autonomie consimțită; a-i arăta că ceea ce comandă aici sau acolo este logic. Încă nu trebuie să i se spună că este „mare", dar să-l lăsăm să audă că el merge către vîrsta în care va fi mare și că această „demnitate" comportă obligații. Trebuie, deci, cunoscută evoluția copilului. Ignorarea va fi periculoasă.

STADIUL PUBERTĂȚII

Evoluția fiziologică

Copiii sînt puternic diferențiați, fiecare trăiește în felul său revoluția pubertară. Unii subiecți prezintă evoluții foarte rapide și foarte puternice. Într-un an, cîteodată în 6 luni, talia, pilozitatea, vocea lor se transformă radical. Alții nu evoluează decît lent și fără „zgomot": pubertatea lor se menține mai mulți ani și fără rezultate spectaculare. Ei trec de la copilărie la adolescență într-un mod atît de progresiv și lent, încît tranziția este aproape insesizabilă. Dar și într-un caz și în altul se pot cîteodată constata dezvoltări inegale între diferitele aspecte ale personalității fiziologice și psihologice. De exemplu, remarcăm că în raport cu vîrsta reală, statura și greutatea nu sînt urmate sau, mai ales, că progresul taliei nu merge în pas cu acela a greutății, sau că sistemul pilos și organele sexuale nu progresează în ritm suficient, sau, în sfîrșit, că decalajul se înregistrează între dezvoltarea fizică și cea psihologică. Toate acestea trebuie să ne dea de gîndit și să supunem copiii unui amănunțit examen medical.

Evoluția psihologică

În toate cazurile, la sfîrșitul fazei pubertare (către 13 ani și jumătate la fete, 15 ani la băieți), cele două evoluții: **a inteligenței** și **a sensibilității** se întîlnesc și vor merge de acum în același pas.

Saltul sensibilității

Psihologul R. Mucchielli a insistat, pe bună dreptate,

COPIII FAC UN TEST PĂRINȚILOR

Cînd copilul îndeplinește automat un lucru pe care i l-ați impus — și e vizibil că nu-i face plăcere; cînd îl simțiți tandru și afectuos cu dv., gata să facă orice pentru mama ori pentru tata; cînd e recalcitrant și irascibil la sfaturile părintești, v-ați întrebat vreodată: Ce fel de tată, ce fel de mamă sînt eu oare?

Întrebați copilul însuși! Prin răspunsurile lui la testul pe care vi-l propunem veți afla calitățile dv. de educator, precum și măsura autorității pe care o aveți în fața lui. Dați-i să completeze chestionarul, iar... interpretarea o veți face dv. Noi vă vom ajuta prin cîteva indicații.

Părinții și eu

Cereți-le să răspundă separat pentru mama și separat pentru tata.

La fiecare întrebare se va specifica, în căsuța corespunzătoare, dacă se referă la mama ori la tata. Se va nota cu A răspunsurile exacte, sigure, cu B cele cu aproximație, cu C dacă în mod normal nu se referă la ei.

1. Vede mai curînd părțile mele bune decît pe cele rele?
2. Încearcă să înțeleagă punctul meu de vedere, ascultă și părerea mea atunci cînd cred că am dreptate?
3. Mă lasă să fac ceea ce cred eu că se cuvine; mă lasă să fac și unele greșeli, mă tratează ca pe un egal?
4. Mă lasă să fac ceea ce fac și alți copii de vîrsta mea?

asupra unui episod curios al pubertății: în ultima fază a maturizării pubertare (adică spre 13 ani la fete, 14—15 ani la băieți), adolescentul este cam uluit „împietrit" de ceea ce i se întîmplă. Inflorescența piloasă, tuleiele de pe obraji, creșterea sînilor, îngroșarea vocii, alungirea enormă a taliei formează un ansamblu care neliniștește. În tot cazul, aceste mutații antrenează o ruptură categorică cu atitudinea de agresivitate și de refuz al perioadei prepubere. Este vremea gingășiei: băiatul se reapropie pentru un timp de tată, fata de mamă. Sînt „dulci", blînzi, liniștiți. „Vîrsta rațiunii, în sfîrșit" — spun părinții. Cîteodată revelația destul de bruscă a modificărilor organice, primele senzații sexuale și interesul pe care îl provoacă, practicile masturbării, primele vise lascive provoacă un fel de **criză psihologică**, care deschide drumul sexualității. Această revelație este bine întîmpinată de către acei adolescenți pentru care dezvoltarea sexuală aduce **demnitate**, siguranță. Nu

5. Este mîndru de ceea ce fac și se **interesează** de preocupările mele; povestește despre asta și altora?

6. Cînd merg undeva cu tata sau cu mama, **îmi spune** ce am voie să fac și ce nu?

7. Insistă să-mi termin munca pe care **mi-a încredințat-o** înainte de a-mi permite să fac ce aș dori eu?

8. Mă ceartă dacă nu vin direct acasă de la școală sau dacă întîrzii la masă?

9. Are grijă ca atunci cînd mă dezbrac **să-mi aranjez** hainele și să mă schimb cînd acestea s-au murdărit?

10. Nu-l poți „duce" ușor, este energic (ă) și **hotărît** (ă). Ține mult la principii?

11. Îmi îngăduie să mă culc mai tîrziu **dacă** îl (o) rog adesea acest lucru?

12. Dacă mă plîng și protestez, mă **absolvă** de ceea ce mi se dăduse să fac?

13. Trece cu vederea dacă întîrzii pe drumul de la școală spre casă sau dacă, luîndu-mă cu joaca, „uit" că s-a făcut vremea mesei?

14. Dacă-l (o) rog mult îmi dă discul, jocul sau cartea pe care mi-l (o) doresc?

15. Nu crede că pot, într-adevăr, să am grijă de mine cînd plec singur (ă) de acasă?

16. Este neliniștit (ă) cînd plec singur (ă) de acasă și este îngrijorat (ă) dacă mă întorc acasă prea tîrziu?

17. Nu bagă de seamă că m-am făcut mare și că uneori aș dori să mă plimb cu prieteni (e)?

18. Îmi atrage mereu atenția să fiu cu băgare de seamă cînd merg pe stradă și crede — atunci cînd sînt plecat (ă) — că mi s-a întîmplat ceva?

→

se va întîmpla același lucru cu aceia care se sperie de această invazie, aceia care sînt prost pregătiți de către adulți pentru acest „eveniment". De asemenea, trebuie vegheați ca el să nu alunece spre comportamente morbide.

Inegalitate și divergențe

Este normal să spui că evoluția pubertară și pericolele ei eventuale sînt foarte inegale conform adolescenților și caracterelor lor!! Aceia care resimt și se neliniștesc cel mai mult sînt tinerii „sentimentali" și mai ales tinerele „sentimentale". După ei, tinerii „nervoși" și „nervoase" care au mai puțin avantajul de a putea să-și verse bufeele și neliniștile în agitația exterioară. În sfîrșit, „pasionații" cunosc aceleași conflicte, aceleași refuzuri, aceleași indignări ca și „sentimentalii". Dar pentru că sînt mai activi, pentru că lumea este pentru ei mai sigur „a cuceri" decît „a se teme", găsesc motivele unui nou elan spre muncă, voința de a cîștiga lupta școlară și succesul profesional.

ADOLESCENȚĂ CUCERITĂ

Perioada postpubertară, care începe către 13 ani și jumătate la fete, către 15 ani la băieți, poartă în general numele de „adolescență". Se propune cîteodată, din considerente de studiu al acestei perioade, împărțirea ei în faze succesive care se bazează pe observările făcute asupra aspectelor diferite ce apar în dezvoltarea copiilor între 14 și 18 ani.

Dar asta nu înseamnă că evoluția nu este continuă, că ea s-ar opri ori s-ar separa tranșant de la o perioadă la alta. Caracterele diferite ale copiilor conferă multă diversitate în ceea ce se numește „criza adolescenței".

Adolescența emotivilor

Această criză a adolescenței se manifestă în mod diferit după cum reacționează unul sau altul dintre cele patru caractere emotive ori celelalte patru neemotive — nervos, sentimental, activ-exuberant, pasionat-reflexiv.

Dezlănțuirea sensibilității

Este important de remarcat că exaltarea sentimentală îmbracă forme net diferențiate la fete și la băieți.

La adolescentă. Acționează în principal elanuri pur afective. De la începutul adolescenței pînă la sfîrșitul fazei prepubertare, prieteniile sînt mai mult sau mai puțin pasionate, însă pentru fete de aceeași vîrstă. Apoi se manifestă o ardentă adorație pentru o tînără fată mai mare ca vîrstă. În al treilea stadiu, cel mai curat romantic, apare o mare dragoste platonică îndreptată către un bărbat remarcabil din anturajul apropiat sau depărtat. Cel mai adesea însă, orice tînără „zboară" avid după dragoste. Ea inventează cu același entuziasm o dragoste pentru Paul, apoi aceeași dragoste pentru Dan. Și, cum reacționează cel mai adesea emotiv, inventează pentru ele înselo minciuni succesive — dar pe care le uzitează și pentru companionii lor — care merg cîteodată pînă la înscenări. Bineînțeles, notabile diferențe marchează aceste manifestări după

COPIII FAC UN TEST PĂRINȚILOR

Ce vă dezvăluie răspunsurile copilului dv.?

Ca să puteți trage concluzii cît mai adevărate, notați cu puncte răspunsurile copilului. Pentru fiecare „A" socotiți 2 puncte, pentru fiecare „B" un punct și pentru fiecare „C" un zero. Numărați apoi punctele obținute, dar nu în total, ci pe grupe: întrebările de la 1 la 5, de la 6 la 10, de la 11 la 14 și de la 15 la 18 alcătuind cîte o grupă.

— La întrebările de la 1 la 5, 10 puncte reprezintă maximum de punctaj posibil. Obținînd între 6 și 10 puncte, copilul dv. vă consideră foarte afectuos. În sinea lui el vă crede suficient de îngăduitor, de tolerant. Între 3 și 5 puncte sînteți de o toleranță medie, iar între 0 și 2 puncte nu sînteți de loc.

— La cea de-a doua grupă de întrebări, dacă ați realizat între 6 și 10 puncte, copilul dv. știe că îl creșteți pe baza unor principii ferme. Între 3 și 5 puncte el consideră că vă ghidați numai într-o măsură oarecare după anumite principii, iar între 0 și 2 puncte abia dacă poate fi vorba de principii.

Rezultatele obținute la primele grupe de întrebări sînt adesea în măsură să se echilibreze, reciproc, la ambii părinți. Pentru că întotdeauna la unul dintre părinți — tată sau mamă — va cores-

cum aveau de-a face cu unul sau altul dintre aceste tipuri caracteriale definite mai sus. Astfel, nervosul nu are încredere în sine; nonșalantul este pasiv și moale, se supune vieții; pasionatul-reflexiv se caracterizează prin scopuri bine definite, dorințe și temeri precise, în timp ce hiperactivul este incapabil de a aștepta viitorul și de a se mulțumi cu resursele imaginației sale. Dar este de remarcat că în toate cazurile, la adolescentă, această exaltare afectivă se hrănește destul de puțin cu sugestiile sexuale proprii. Acestea rămîn într-adevăr vagi și difuze, din lipsa unei localizări organice precise. De asemenea, tentația amoroasă poate să rămînă detașată de polul sexual și să se circumscrie în simple reverii romantice.

La adolescent. Exaltarea sentimentală este la fel de intensă și la fel de bogată la băieți, dar sub forme, notabil, diferite. Dacă febra sentimentală este mai discretă în manifestările ei, nu este mai puțin ardentă. Totuși, băiatul resimte efectele fenomenelor organice mai direct — în vis, mai ales —, nu întîrzie a observa raportul, pentru el atît de direct, al sentimentului de dragoste, cu activitatea sexuală, chiar dacă acesta ezită încă să-și precizeze intențiile viitoare.

Astfel, exaltarea sentimentală se orientează puțin cîte puțin la băiat către așteptarea confuză a raportului sexual. Bineînțeles, după caracterele și condițiile de educație, unii băieți vor încerca să-și satisfacă, dacă e posibil, aceste impulsuri sentimentale și sexuale, altora li se vor interzice din prudență sau din alte motive și vor apuca calea masturbării, iar alții vor avea destulă

---

punde mai mult sau mai puțin unul dintre aspecte. Dacă ambii părinți vor constata că au realizat la fiecare din aceste grupe un rezultat apropiat, înseamnă o îmbinare a calităților (sau defectelor) lor de educatori.

— La grupa a treia, numărul cel mai mare de puncte posibil este 8. Ele indică un înalt, dacă nu prea înalt grad de îngăduință. Presupune că vă răsfățați copilul. Un rezultat între 5 și 8 puncte trebuie să vă dea de gîndit. Acei părinți care ating un punctaj între 0 și 4 pot fi convinși că posedă o capacitate neobișnuită de autodisciplină.

— Tot 8 puncte reprezintă cel mai mare punctaj posibil la cea de-a patra grupă de întrebări. Între 5 și 8 puncte ar trebui să vă gîndiți dacă educați suficient la copilul dv. independența. Un rezultat între 1 și 4 puncte indică un grad mediu de îngrijorare. Cine nu realizează nici un punct trebuie să fie cu mai multă băgare de seamă la ceea ce face copilul.

Evident, acest test nu este „tabu". Deși întrebările au fost elaborate cu deosebită precizie, dv. va trebui să considerați fiecare rezultat ca pe o indicație aproximativă. Părerea copilului despre dv. se poate schimba în funcție de multe elemente, printre care capacitatea lui de adaptare. Un copil ușor adaptabil vă va considera mai ușor îngăduitor decît unul încăpățînat etc.

forță psihică și morală pentru a-și refula cu judecată aceste tentații, în timp ce unii dintre ei nu vor dispune de același echilibru și nu vor obține decît o refulare de tip nevrotic. Ceea ce a fost spus mai sus asupra diversității naturilor, aici asupra diversității de reacții, demonstrează clar că părinții nu vor fi bine inspirați dacă vor aștepta în evoluția sexuală și sentimentală a copiilor lor un comportament uniform, analog aceluia din alte familii sau chiar analog pentru toți copiii lor. Este necesar să analizeze firea acestora, să le cunoască și definească, pentru a prevedea și a adopta o atitudine corespunzătoare, fără ca bunăvoința și afecțiunea să înceteze a-și juca rolul educativ.

Sentimentul exaltării de sine

Efervescența sentimentală nu ocupă toată „scena" afectivă. Ea se acompaniază (printr-o legătură pe care adolescentul sau adolescenta n-o observă prea clar, dar este evidentă) cu sentimentul exaltării de sine. De acum înainte, adolescentul emotiv (15—16 ani) s-a plasat în centru: el înțelege că nu mai depinde decît de el însuși, își afirmă viguros, prin cuvinte și prin conduită, autonomia lui, „originalitatea" lui, pe care vrea s-o manifeste în fața părinților, a celor mai în vîrstă. Își afirmă vocația, tinde către viața independentă a adultului, a adultului-standard, dacă se poate spune. Dar, în același timp, înțelege să cîștige această autonomie și s-o caracterizeze în modul lui personal. El va fi un băiat, ea va fi o fată, liberi, care înțeleg să trateze de la egal la egal cu adulții, dar în maniera lui, a ei, care este aceea a nimănui altcuiva. În societate, ca ființe adulte și libere, înțeleg să se „topească" fără a se confunda.

Adolescența celor mai puțini emotivi

Descrierea emotivilor și a celor mai puțin emotivi o facem separat, numai pentru că cele două categorii de adolescenți prezintă diferențe de natură, opoziții atît de marcate încît nu pot fi comparabile; cu toate acestea ele sînt analoge, ambele există în personalitatea umană care se formează.

Evoluția sensibilității

Aici, ea constă într-o bogăție de idei și de imagini mult mai mult decît de sentimente puternice și elanuri de nestăpînit. Exaltările romantice „à la Chateaubriand" vor părea totdeauna pentru ei excese curioase: pasiunea nu va fi nici azi, nici în viitor cîștigul lor.

Afirmarea „eu"-lui la neemotivi

Gustul originalității este aici mai redus. El este totuși prezent; dar este mai curînd o originalitate măsurată și colectivă dacă se poate spune astfel. Tinerii puțin emotivi dau dovadă de originalitate în raport cu perioada precedentă, în raport cu frații lor, cu părinții mai curînd, decît referitor la colegii lor.

Maniera de a se afirma este mai ales în a afișa noutatea vîrstei, și „drepturile" pe care i le conferă. Dar altfel ei afirmă mai mult vîrsta decît personalitatea: ei vor „să procedeze ca alții" mai curînd decît ca ei înșiși.

Atitudinile față de munca școlară

Sînt tendințe diferite. Caracterele active, dar puțin emotive, manifestă în activitatea școlară mai multă perseverență decît înflăcărare, în timp ce caracterele puțin emotive și puțin active nu se supun decît cu constrîngere sau indiferență.

Misiunea părinților

Cîteodată părinții nu recunosc descurajarea ce îi cuprinde cu privire la neînțelegerea copiilor lor, a particularităților acestora în faza adolescenței. Acest băiat de 16—17 ani care se arată arțăgos și rebel, care nu-și îndeplinește sarcinile lui școlare decît în silă; această fată de 15—16 ani care privește cu reavoință regulile de conduită pe care părinții le impun și programul continuu sînt, cel mai adesea, enigme pentru adulți.

În realitate, comportamentul adolescentului, care uneori ne descumpănește, are sursa chiar în opoziția fundamentală față de familie și față de tot ceea ce reprezintă pentru el conformism și compromis. Părinții nu vor putea să rezolve contradicția decît prin două principii majore: **să accepte și să înțeleagă adolescența.**

A accepta înseamnă să constați manifestările ei, să reduci excesele, să accepți revendicările de independență. **A înțelege,** presupune să-i acorzi încredere, autonomie, care nu înseamnă în nici un caz demisie de la îndatoririle de educator și de părinte ori indiferență. Deviza părinților față de această vîrstă: **încredere, perspicacitate, discreție.**

CICI IORDACHE

Foto: O. CAHANE

● 80% din timpul afectat treburilor casei revine femeilor ● Zilnic gospodinele consumă 1 700—2 960 kilocalorii şi o mare parte din bugetul lor de timp ● În atenţie: maximum de randament cu minimum de efort, timp şi bunuri materiale.

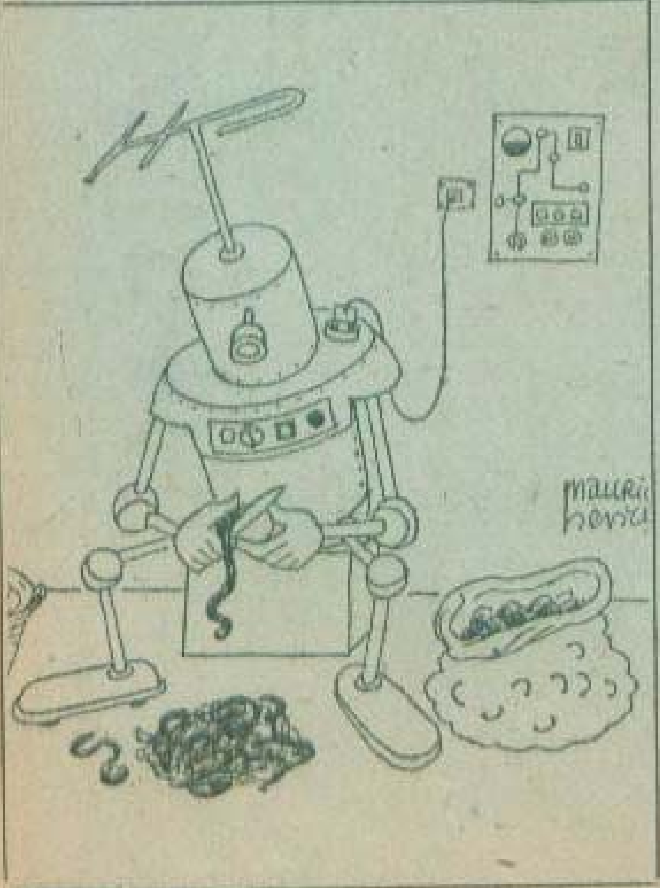

ARTELE MENAJERE O ŞTIINŢĂ?

raţionalizarea activităţii casnice

Artele menajere. Necontestate de nimeni, dimpotrivă cîştigă din ce în ce mai mulţi adepţi. Institute menajere din lume întreprind studii asupra „fluxului tehnologic al activităţii gospodăreşti", efectuează sondaje şi experimente, statistici revelatoare. Bunăoară, o femeie care a împlinit 77 de ani şi şi-a început activitatea de gospodină la vîrsta de 22 de ani a parcurs în acest interval de timp 150 000 km, ceea ce corespunde unui traseu care înconjoară de mai mult de 3 ori globul pămîntesc. • Mersul prin casă într-o singură oră, fără a socoti aplecatul şi ridicatul, cere un consum de energie egal cu ridicarea unei greutăţi de 1 kg la o înălţime de 1 m de 2 000 de ori.

Treburile gospodăreşti necesită cam tot atîtea ore ca şi activitatea profesională. Dacă gospodina ar reuşi să cîştige o singură oră pe zi (deşi poate obţine cu mult mai mult) şi socotind ziua de lucru de 10 ore, profitul ei ar fi de 36½ zile anual, scutite de gospodărie, 36 de zile pe care le poate dărui activităţii obşteşti, profesionale, de educare a copiilor, pentru a se instrui şi cultiva, a se odihni.

Condiţiile de muncă impuse de viaţa modernă obligă gospodina să-şi revizuiască activitatea, să şi-o organizeze metodic.

Fiecare activitate trebuie pregătită, evaluată în timp, calculată în bugetul de timp înainte de a fi executată.

Este evident că pe lîngă echipamentul menajer, metodele destinate îmbunătăţirii confortului, ca să aibă eficacitate, trebuie cunoscute şi raţional aplicate. Eliminarea gesturilor inutile, împărţirea obligaţiilor gospodăreşti între membrii familiei, gestiunea bugetului fa-

miliei, alegerea și mînuirea aparatelor electrocasnice sînt noțiuni care se dobîndesc. Deci, esențială rămîne *raționalizarea muncii.*

Economie de mișcări

Evitarea și prevenirea oboselii sînt o problemă de mare actualitate. *Evitarea sau reducerea oboselii de prisos se obțin prin economie de mișcări și de drumuri*, care se traduce, în fond, prin economie de timp și de efort.

În gospodărie, ca și în alte domenii de activitate, „studiul mișcărilor, al gesturilor" înseamnă o analiză în amănunt a lucrărilor, fie că avem de curățat legume, sau de făcut curățenie în casă etc.

Observînd deliberat și atent modul în care lucrează, gospodina poate descoperi mișcările utile și pe cele inutile, încercînd a le „automatiza" pe primele. Studiul mișcărilor nu e greu și nici misterios; dacă gesturile sînt puține la număr, limitate la strictul necesar, lucrarea de îndeplinit va fi ușoară; dacă cuprinde gesturi complicate și obositoare, munca devine chinuitoare.

Ținuta corpului la spălatul rufelor. Lighean înălțat pe un scăunel

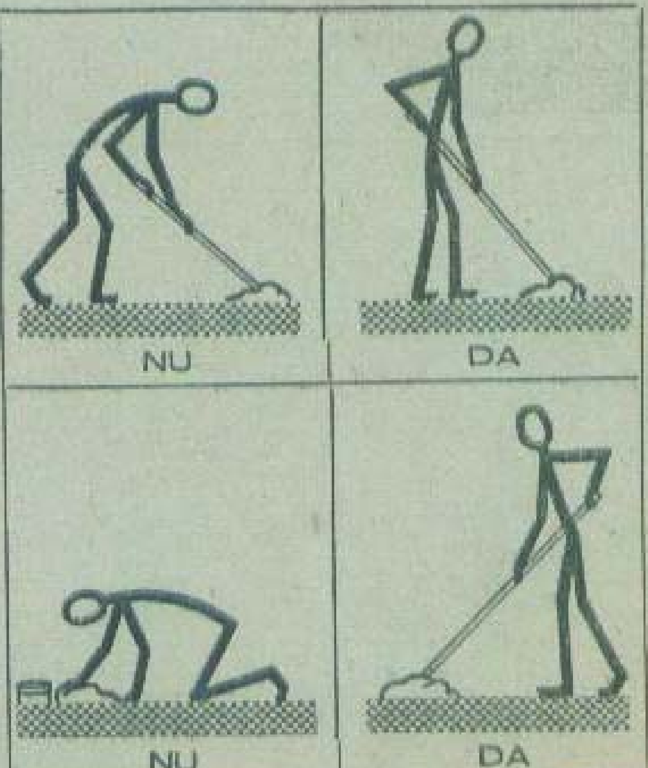

Ținuta corpului la șters pe jos. Ținuta corpului la ceruit pardoseala

Ținuta corpului în timpul lucrului

Se știe că un om stînd culcat aproape nu cheltuiește energie; șezînd, cheltuiește cu 4% mai multă energie decît culcat. Statul în picioare necesită cu 12% mai multă energie decît starea orizontală, iar aplecarea corpului cere un consum de energie cu 55% mai mare decît statul culcat. Prin urmare, principala sursă de oboseală a gospodinei este lucrul pe care-l face stînd în picioare. Statul pe același loc este mult mai obositor decît mersul. Și nu numai pentru picioare, dar pentru întregul corp, brațele și mușchii spatelui fiind supuși unei încordări neobișnuite. La aceasta se adaugă munca pe care o efectuează cu brațele (gătit, spălat vase sau rufe etc.).

În mod curent, după treburi casnice, unele femei se plîng de dureri de cap. Explicabil: stînd aplecate, creierul se congestionează, mai ales la persoanele în vîrstă.

Ținuta corpului pentru o activitate șezînd

E ușor fără nevastă...

...totul e să te organizezi

Se pot obține înlesniri și fără a avea aparate tehnice de ultima oră, cu mijloace la îndemîna fiecăreia.

Verificați mai întîi înălțimea diferitelor suprafețe pe care le folosiți în muncă: masa, scîndura de călcat, chiuveta, mașina de spălat etc. Puteți stabili înălțimea necesară în felul următor: stînd în picioare în fața suprafeței respective, rezemați palmele pe ea. Dacă pentru a face această mișcare nu trebuie să vă aplecați, înălțimea este potrivită pentru dv. În caz negativ, trebuie să remediați lipsurile prin înălțare sau coborîre — deoarece numai la această înălțime puteți lucra comod. E destul de simplu să ridicăm la înălțimea necesară staturii noastre vasul în care spălăm rufe, masa de pregătire a mîncării etc. Dacă masa de bucătărie este prea joasă, ligheanul în care se spală vasele, de pildă, poate fi înălțat pe un scăunel.

Pentru întinsul și strînsul rufelor nu e nevoie de aplecări incomode, un cărucior vechi de copil sau o măsuță pe roate, pe care așezăm ligheanul sau coșul de rufe, ne poate fi de ajutor.

De reținut: e inutil să ne aplecăm, cînd putem să ne creăm posibilități de a lucra stînd drept în picioare. Nu stăm în picioare decît atunci cînd munca nu se poate îndeplini șezînd. Se recomandă alternarea celor două poziții pentru a înlătura monotonia și a obține o destindere a mușchilor, de asemenea, pentru a evita sedentarismul, mai ales al persoanelor care în cursul dimineții au lucrat la serviciu stînd pe scaun.

Lucratul șezînd. Toate treburile care durează mai mult, fără a fi nevoie de schimbat locul de muncă, se pot efectua șezînd (de exemplu, curățat legume și fructe, frecat creme, aluaturi, călcat rufe etc.). Dar această poziție nu folosește la nimic dacă, de pildă, la curățirea legumelor sau fructelor trebuie să ne aplecăm de fiecare dată, întrucît coșul se află pe podea.

În timpul lucrului, sprijinirea antebrațelor aduce un plus de confort, pe care e bine să ni-l creăm cît mai mult posibil. La spălat vase, brațele

se pot sprijini pe marginea chiuvetei, la spălat rufele se pot rezema pe marginea albiei. Multe îndeletniciri, cum e spălatul vaselor, își pierd astfel aproape cu totul caracterul lor neplăcut. Gospodina care spală vasele stînd în picioare și aplecată, după ce a servit masa și a muncit în cursul dimineții, are într-adevăr destule motive să fie obosită și să-i displacă să facă această operație.

Desigur, a lucra numai stînd pe scaun, nu rezolvă problema oboselii. Trebuie să avem o *ținută într-adevăr comodă a întregului corp* dacă vrem să obținem o relaxare a tuturor grupelor de mușchi care nu iau direct parte la muncă. Astfel, picioarele trebuie sprijinite pe un scăunel cînd ținem ceva pe genunchi (de pildă, un castron cînd frecăm creme). Dacă ridicăm călcîiele, ca să aducem picioarele în poziția necesară pentru a sprijini obiectul, inevitabil survine o încordare neplăcută, și cu totul de prisos, a mușchilor gambei.

De aceea e necesar să înlăturați și din bucătăria dv. viciile de aranjare a mobilierului și de organizare.

Ideea că munca din gospodărie îmbătrînește nu are temei. Numai o muncă nerațională dăunează, de altfel ca și lipsa de activitate.

Rețineți unele reguli fundamentale:

— Dacă lucrați stînd în picioare, nu țineți picioarele unul lîngă celălalt, ci un picior înaintea celuilalt. În acest fel puteți realiza mai ușor echilibrul mușchilor, ceea ce micșorează efortul.

— Planificați-vă munca în gospodărie. Începeți ziua stabilind, de la bun început, ce vreți să faceți și în ce ordine. Este deosebit de important să împărțiți astfel munca încît să stați pe rînd în picioare, jos, în genunchi sau ghemuit.

— Gîndiți-vă la faptul că mușchii spatelui și ai umerilor sînt mult mai puternici și suportă mai multă activitate decît mușchii brațelor și ai mîinilor. De aceea este necesar să solicitați în munca din gospodărie cît mai mult posibil mușchii spatelui și ai umerilor. Fiți atentă ca atunci cînd ridicați un obiect să solicitați umărul și

Ținuta corpului la dusul unei greutăți

Ținuta corpului în făcutul patului

— Trebuie să înveţi de toate; băieţii de azi nu se mai pricep la menaj.

Desen de VASILE MÎNDRA-CRĂIȚĂ

Ținuta corpului la ridicat o greutate

nu încheietura mîinii. De asemenea la ștersul prafului sau la spălatul vaselor.

— Evitați să purtați în timp ce vă faceți treburile gospodărești tocuri înalte sau semiînalte, purtați tocuri joase. Oboseala este astfel redusă la minimum.

Una din „regulile de aur" ale muncii în gospodărie prevede: nu rămîneți mai mult de 10 minute într-o anumită poziție. Indiferent dacă faceți curat cu aspiratorul, călcați, spălați rufe sau vase, sau coaseți, indiferent dacă stați în picioare sau pe scaun, schimbați la fiecare 10 minute poziția corpului, întindeți-vă, ridicați brațele și picioarele, respirați adînc, apoi continuați lucrul. Aceste cîteva secunde de destindere valorează deosebit de mult.

Înălțimea optimă a locului de muncă

Înălțimea gospodinei	*Înălțimea suprafeței de lucru*
1,50 m	0,70 m
1,60 m	0,75 m
1,70 m	0,80 m
1,80 m	0,85 m
1,90 m	0,90 m

Într-o bucătărie, în general, suprafețele de lucru sînt construite pentru a conveni înălțimii unei femei de statură medie (1,65—1,75 m).

În cazul cînd mobilierul are picioare, se poate modifica ușor înălțimea meselor ori dulapurilor, scurtîndu-le ori înălțîndu-le cu suporturi speciale. Pentru masa de lucru propriu-zisă ideal este scaunul cu înălțime reglabilă și rotativ (ar fi bine dacă magazinele de mobilă l-ar pune la îndemîna gospodinelor, dacă ar fi prevăzut în garniturile pentru bucătării). Se reușește astfel să se regleze înălțimea în fața mesei de lucru, evitîndu-se pozițiile obositoare. Totodată, corpul astfel sprijinit pe scaun se destinde, se odihnește.

Zonele spațiului

Așezarea utilajului este o condiție principală pentru economisirea timpului de muncă. De aceea, gospodinele trebuie să-și asigure cît mai la îndemînă toate obiectele de care au nevoie, după frecvența utilizării

lor, mai sus sau mai jos, la dreapta sau la stînga. Instalînd fiecare din principalele centre de lucru din bucătăria noastră (preparare, gătit la foc, servit și deservit, spălat vase și pus la loc), vom ține seama de această observație fundamentală. Tot ceea ce umplea altădată o bucătărie foarte spațioasă, *răspîndit* pe toată întinderea ei, în bucătăriile moderne se află *concentrat* pe spațiul cel mai restrîns, pentru a fi cît mai la îndemînă și a cruța cît mai mult gospodina de efort, oboseală și pierdere de timp.

Cotele principale pentru a lucra comod

Schițele prezentate de noi, după un studiu al Institutului de cercetări menajere din Stockholm, arată care sînt înălțimile pe care le poate ajunge o gospodină fără a se urca pe scaun, precum și cîteva dimensiuni esențiale pentru elaborarea planului unei bucătării. Aceste cote sînt stabilite după datele obținute *observînd lucrările uzuale* îndeplinite de o persoană înaltă de 1,64 m.

Poate nici o altă încăpere a locuinței nu cere atîta atenție și chibzuință în organizarea ei ca bucătăria. Aici, pe un spațiu restrîns trebuie orînduite toate cele necesare pentru pregătirea mesei: chiuveta, mașina de gătit, masa de lucru, dulapuri, scaune, vase și unelte, precum și o parte din unele alimente nealterabile la căldură. Unde nu se poate altfel, tot în bucătărie se pune și frigiderul. Condiția esențială în instalarea practică a unei bucătării este așezarea principalelor piese mari, precum și a accesoriilor astfel încît ele să poată fi întrebuințate cu o cheltuială minimă de timp și de efort. În acest scop, trebuie să ținem seama la stabilirea planului de amenajare a bucătăriei de felul în care se desfășoară munca. Îndeletnicirile culinare formează, în general, *două grupuri de lucrări bine distincte*. Primul, cuprinzînd lucrul necesar pentru prepararea și prezentarea hranei, iar al doilea, munca pentru a strînge de la masă, a curăța și a pune totul la loc. Fiecare dintre ele cere ustensile diferite. Cauza pentru care în majorita-

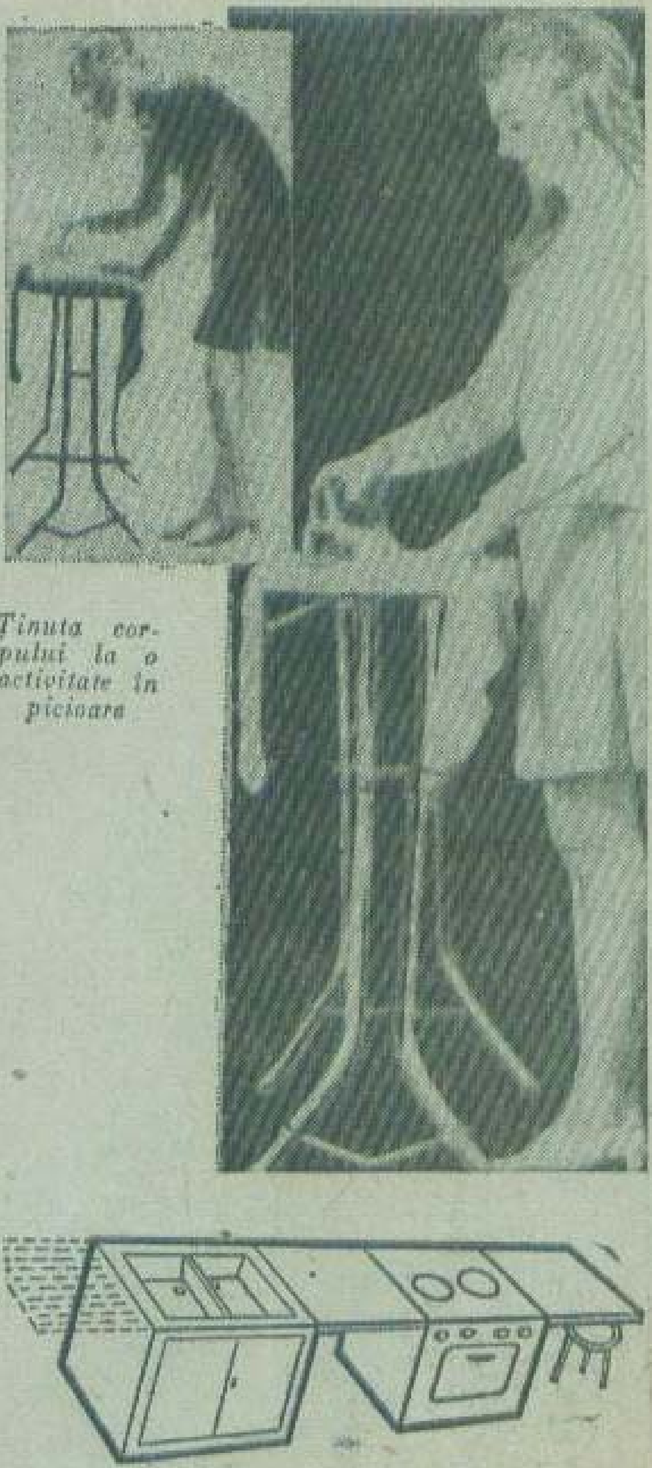

Ținuta corpului la o activitate în picioare

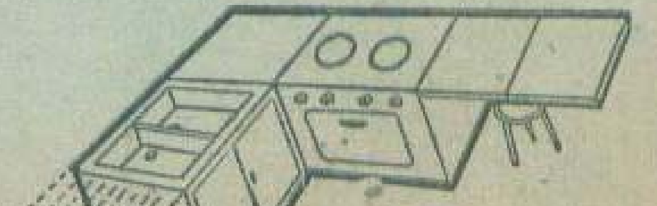

Bucătărie în formă de I

Bucătărie în formă de L

tea bucătăriilor ce consumă energie și timp se datorește aproape în întregime faptului că aceste două grupuri de lucrări nu sînt separate și, mai ales, că uneltele necesare fiecăruia nu se află toate laolaltă și nu sînt separate nici de cele necesare celuilalt grup. Nu se poate normaliza munca în bucătărie dacă fiecare lucru nu-și are locul stabilit cu rost.

Pentru a cunoaște ordinea în care trebuie așezat mobilierul înăuntrul fiecărui grup, este destul să urmărim drumurile pe care le facem în timpul lucrului în bucătărie.

Într-o bucătărie instalată la întîmplare sau numai după considerente estetice, drumul parcurs de la cămară la dulapul cu cele necesare gătitului, la masa de lucru, **la mașina** de gătit etc., precum **și drumurile** de la locul de **luat masa** la chiuvetă sau la **dulapul** pentru păstrat vesela, **arată** o încurcătură de linii care se încrucișează de nenumărate ori, în toate direcțiile.

Într-o **bucătărie** instalată rațional, drumul parcurs în timpul gătitului și apoi al servitului la masă formează o linie unică, scurtă și fără întoarceri de la răcitor la masa de sufragerie. Deservitul, spălarea vaselor și rînduitul lor la loc se îndeplinesc aici cu minimum de pași, într-o singură direcție a bucătăriei.

Cu alte cuvinte, gospodina își începe lucrul cu adunarea la un loc a alimentelor, condimentelor etc. aduse din cămară, răcitor sau dulapul cu provizii; de aici nevoia de a plasa masa de lucru în apropierea lor; de la această masă, după ce mîncarea e pregătită, este trecută la mașina de gătit; deci aceasta va urma la rînd mesei de lucru. Pentru a așeza mîncarea în vasele în care va fi servită, e nevoie lîngă mașina de gătit de o masă mobilă — de preferat pe roate —, care poate folosi pe urmă pentru dus vasele la spălat lîngă chiuvetă (în cazul cînd masa se ia în camera de zi ori în locul de luat masa amenajat în bucătărie).

Pentru înlesnirea muncii, răcitorul și dulapul de provizii trebuie să se afle în stînga mesei de lucru, mașina de gătit la dreapta mesei de bucătărie,

Pentru grupul al II-lea de lucrări, și anume deservit, spălat vase etc., ordinea cea mai bună prevede așezarea în apropierea ușii camerei de zi, în care luăm și masa, a măsuței pe roate pentru transportul vaselor întrebuințate pînă la chiuveta din bucătărie sau, în lipsă, a unei mese mici obișnuite, a unei tavi mari de lemn etc.; apoi chiuveta prevăzută cu o placă pe care se scurg vasele. Odată stabilit locul mobilierului, vom grupa în apropierea fiecărei piese toate accesoriile și uneltele ce se întrebuințează în același timp cu ea.

— Tot ce servește la pregătitul meniului își va avea locul în apropierea mesei (bunăoară: cuțitele de bucătărie, răzătoarele, bătătorul pentru ouă, castroanele și lingurile pentru amestecat, mașina de tocat, sita, precum și vasele necesare pentru gătit ș.a.)

— În apropierea mașinii de gătit, trebuie grupate linguri de lemn, capace, furculița mare, tigăi pentru prăjit ș.a. Bineînțeles, totul așezat în dulăpioare; nimic agățat pe pereți — e neigienic și inestetic.

Am insistat mai mult asupra acestei orînduiri, deoarece este *punctul vital* al întregii probleme „du-te-vino."

Dintre tipurile de mobile destinate bucătăriei, e util să alegem pe cele din elemente, pe care le găsim, din fericire, ușor în magazinele de mobilă (de exemplu, bucătăria tip „Modul"). Fiind modulate separat, se pot completa între ele prin alăturare sau suprapunere, iar în plus pot fi cumpărate treptat, după nevoi și posibilități. Ocupă puțin loc și dau posibilitatea organizării dulapurilor pe verticală și orizontală.

Centrele de lucru în bucătărie

Studiul organizării bucătăriilor împarte spațiul la următoarele centre de funcți principale: 1) centrul de lucrări pregătitoare pentru gătit; 2) centrul de preparare termică (fiert, copt, prăjit, fript etc.); 3) centrul de spălat și rînduit vasele.

Specialiștii care s-au ocupat de această problemă au pus la punct patru modalități di-

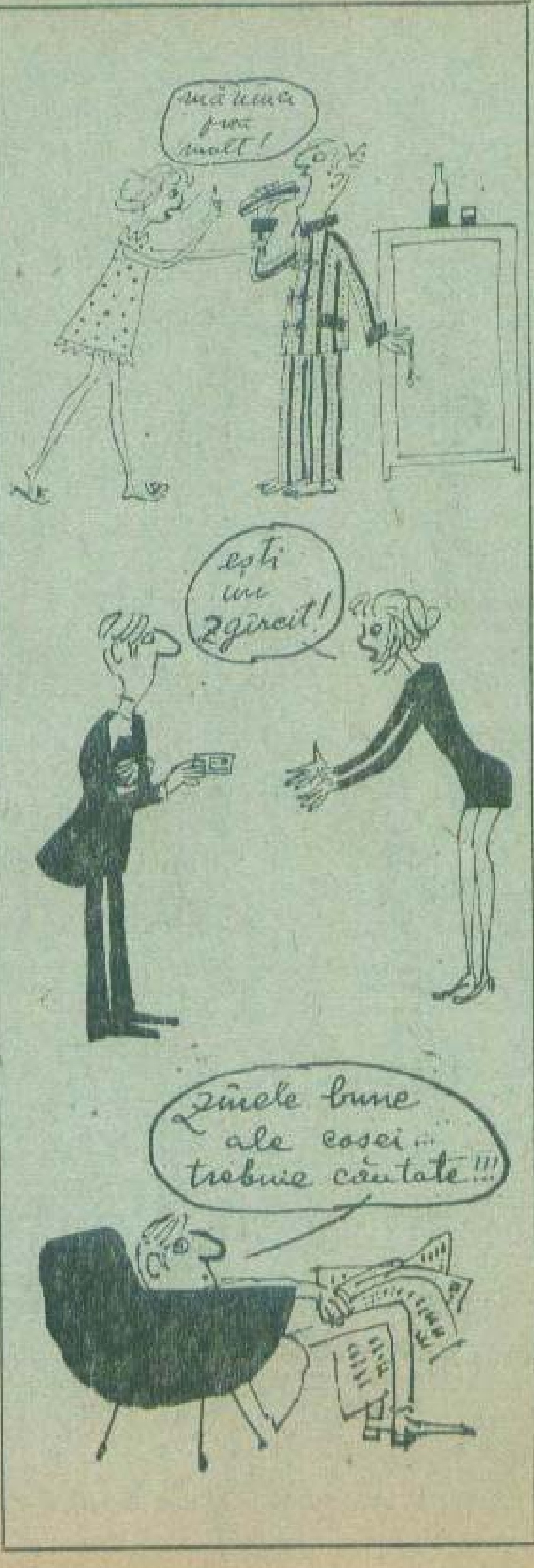

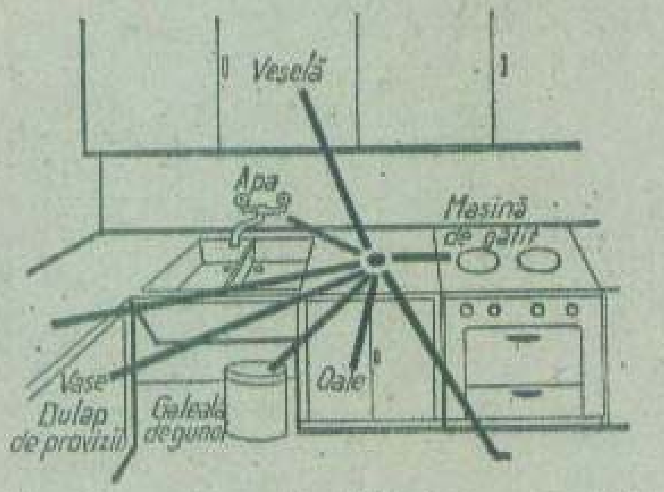

Concentrarea tuturor lucrărilor într-un punct favorabil, accesibil diferitelor centre de lucru ale bucătăriei

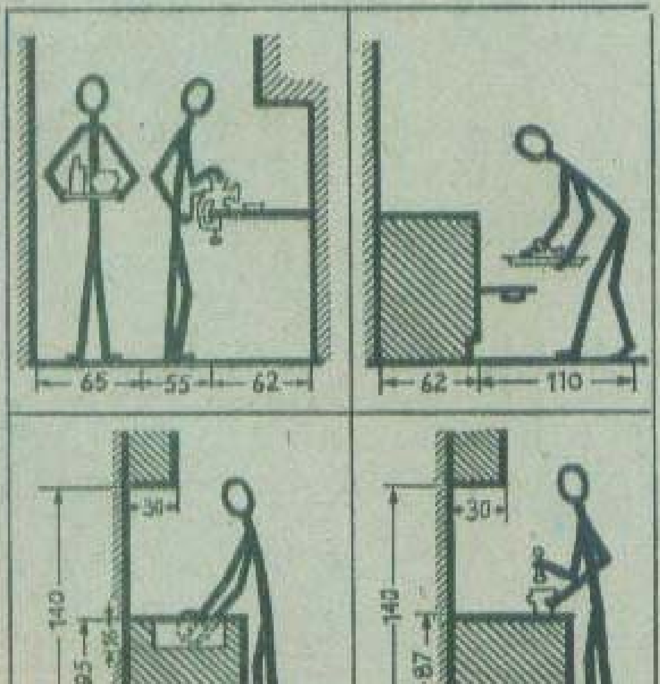

Cotele principale pentru lucrul comod în bucătărie

ferite de aranjare a bucătăriilor, care au devenit cunoscute sub denumirea de bucătării în formă de I.L.U.E., asemănătoare formei acestor litere.

După locul de care dispunem, aceste soluții se pot modifica și completa.

Bucătăriile construite pătrat sînt mai greu de organizat decît cele dreptunghiulare, deoarece orînduirea mobilierului potrivit cursului muncii trebuie să treacă peste două colțuri, numite „spațiul mort", care în ultima vreme sînt folosite pentru dulapuri „Carusel" (învirtitoare).

Uneori, planul casei și locul ușilor cer ca mobilierul să fie așezat pe două rînduri, pe ambele laturi mai lungi ale bucătăriei. În acest caz, gospodina trebuie să facă mai mulți pași decît atunci cînd mobilierul este orînduit în linie neîntreruptă; în plus, ea trebuie să se întoarcă ades în jurul ei, iar cel mai luminos loc de lucru, cel de sub fereastră, nu mai poate fi speculat. Deci, unde se poate, se va instala de preferință bucătăria în formă de L. Se va renunța însă la această soluție — a doua ca ordine de preferință — dacă se pot înșira favorabil, de la dreapta spre stînga, centrele de lucru în formă de I, fiind orînduirea cea mai practică, favorizînd lucrul în „bandă" — ideal pentru gospodină, ea înaintînd în *linie dreaptă, fără întoarceri*.

În concluzie, o bucătărie nu mai înseamnă azi un complex obișnuit format din obiecte disparate ca formă și material, cumpărate numai după considerente estetice. Ea trebuie să fie simplă, ordonată, cu linii sobre, moderne; să formeze un ansamblu cît mai corespunzător scopului, cu însușiri practice maxime. Calitatea ei principală trebuie să fie ușurința de folosire, de mînuire, de curățire a întregului inventar, posibilitatea de a obține rezultatul cel mai bun cu minimum de efort și în timpul cel mai scurt.

Desigur, toate aceste cerințe de prim ordin nu exclud aspectul plăcut al „laboratorului" gospodinei moderne, luminos și vesel prin îmbinarea armonioasă a coloritului pereților și mobilierului.

ECATERINA TEIȘEANU

NOȚIUNI DE BAZĂ PENTRU A ÎNVĂȚA RAPID ȘI BINE SĂ TRICOTAȚI

Utilitatea și calitățile tricotajelor sînt astăzi unanim recunoscute. Creatorii de modă le-au impus; sînt nelipsite din îmbrăcămintea sport, din cea de dimineață, ca și din cea a orelor de după masă și seara, în garderoba femeilor, a bărbaților și a copiilor.

Ne adresăm acelor cititoare care n-au pătruns încă tainele tricotajului, cu speranța că aceste noțiuni de bază le vor ajuta.

CUM FACEM OCHIURILE

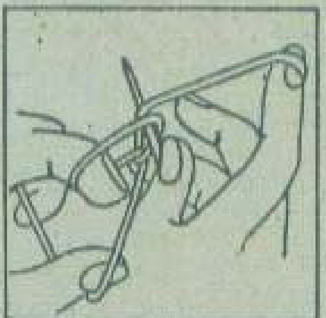

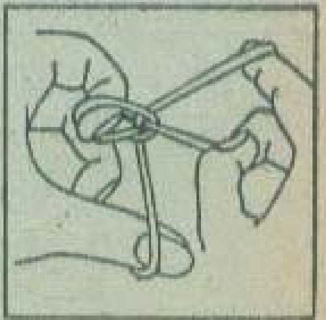

Cu o andrea

Este sistemul cel mai folosit pentru începerea lucrului. Andreaua se ține sub brațul drept; se ia firul de lînă cu mîna stîngă, lăsînd spre dreapta capul firului lung cu de trei ori mai mult decît va fi lucrul. Apoi înfășurați firul pe degetul arătător al mîinii stîngi formînd o buclă.

Cu vîrful andrelei se ridică firul pe sub bucla care s-a format. Cu mîna dreaptă se trece firul pe andrea.

Cu arătătorul mîinii stîngi se ia bucla de pe andrea lăsînd-o să cadă de pe deget, se trage firul. S-a format primul ochi; se repetă de la semnul x.

Cu două andrele

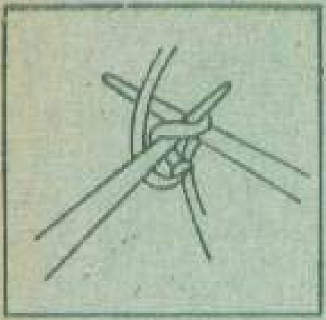

1. Se folosește mai ales cînd trebuie să se adauge ochiuri la un lucru deja început. Se formează primul ochi ca la sistemul precedent (nu este necesar să se calculeze lungimea firului), apoi se mută andreaua în mîna stîngă și cea de-a doua se sprijină sub brațul drept. Se introduce andreaua dreaptă în ochiurile din fața spre spate, ținînd firul în dreapta înapoia andrelei.

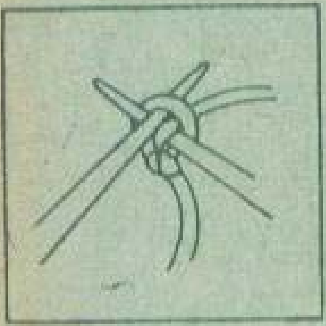

2. Se trece firul pe andrea din interior spre exterior, se trage andreaua și se formează al doilea ochi fără a lăsa să cadă primul de pe andreaua stîngă. Se pune al doilea ochi pe andreaua stîngă, luîndu-l cu andreaua stîngă din față spre spate. Andreaua dreaptă trebuie să rămînă introdusă, gata pentru a forma ochiul al treilea, repetînd de la semnul x. Se continuă astfel pînă sînt pe andrea numărul necesar de ochiuri.

Cu sistemul tubular

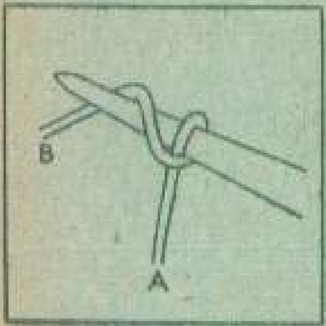

1. Este preferabil pentru borduri, fiind un sistem invizibil, care se aseamănă cel mai mult cu lucrul de mașină. Se ține andreaua sub subbrațul drept; cu mîna dreaptă se ține firul care trebuie să fie lung cît lucrul ce se începe (desemnat prin litera A). Cu mîna stîngă se ține firul de pe ghem (desemnat prin litera B). Cu arătătorul mîinii stîngi se formează o buclă simplă ce se trece pe andrea. Cu mîna stîngă se înfășoară firul în jurul andrelei, trecîndu-l apoi din față peste andrea spre spate, în jos.

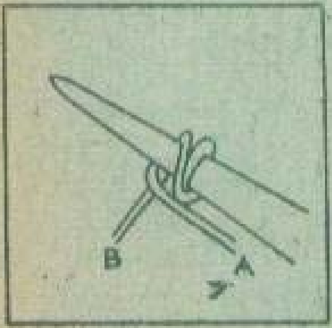

2. Cu mîna dreaptă se aduce firul A pe sub andrea din spate spre față, ținînd bine întins. Se formează al doilea ochi.

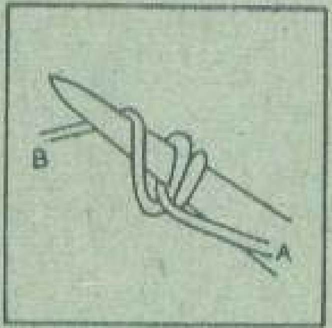

3. Se înfășoară din nou firul B pe andrea, cum s-a procedat înainte, din față spre spate, trecîndu-l pe deasupra andrelei.

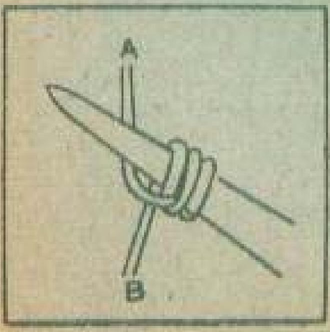

4. Se aduce din nou firul A, din față spre spate, trecîndu-l pe sub andrea. S-a format astfel ochiul al treilea. Se repetă de la semnul x de atîtea ori de cîte ochiuri este nevoie. În acest sistem de lucru, mîna stîngă face aceeași mișcare de trecere a firului pe andrea pentru a forma un nou ochi, în timp ce mîna dreaptă strînge ochiul care se formează trăgîndu-l spre dreapta.

• *Cînd începeți un model nou de tricot este bine să lucrați eșantionul cu lînă și andrele mai groase.*

• *Este bine să însemnați întotdeauna cu un fir de culoare contrastantă începutul scăderilor sau creșterilor.*

• *Dacă reluați un lucru abandonat de mai mult timp, e necesar să deșirați cîteva rînduri pentru a evita formarea unui rînd neregulat.*

CUM SE EXECUTĂ OCHIUL PE FAȚĂ

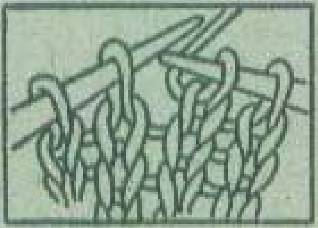

1. Se ține lucrul cu mîna stîngă și firul bine întins înapoia andrelei. Se introduce andreaua dreaptă în primul ochi de pe andreaua stîngă.

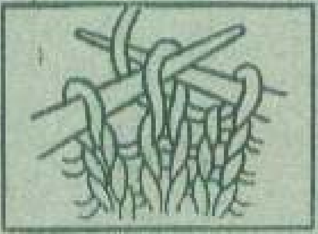

2. Andreaua trebuie să intre în ochiul din față spre spate. Cu arătătorul mîinii drepte se trece firul pe andrea, din spate în față peste andrea, apoi pe dedesubt din nou în spatele andrelei. Se trage puțin andreaua dreaptă și se scoate un ochi, lăsînd să cadă de pe andreaua stîngă ochiul lucrat.

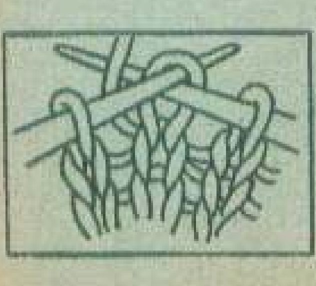

3. Ochiul pe față se poate „prezenta" greșit, în sens invers, atunci cînd, după ce a scăpat de pe andrea, a fost reluat sucit. E necesar să se controleze aceasta înainte de a-l lucra, pentru a-l lua corect pe andrea.

CUM SE EXECUTĂ OCHIUL PE DOS

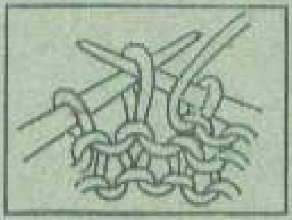

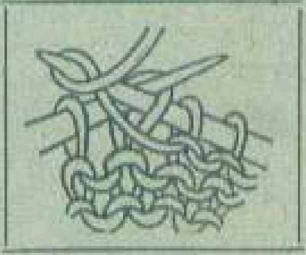

1. Lucrul se ține în mîna stîngă și firul în fața andrelei. Se introduce andreaua dreaptă în primul ochi de pe cea stîngă, din spate spre față.

2. Se înfășoară firul în jurul andrelei, trecîndu-l deasupra andrelei și retrăgîndu-l pe dedesubt. Se obține ochiul lăsînd să cadă ochiul lucrat de pe andreaua stîngă și trecînd andreaua dreaptă în spatele celei stîngi.

3. **Ochiul** pe dos se poate „prezenta" pe andrea în sens invers atunci cînd după ce a scăpat de pe andrea a fost ridicat greșit. Înainte de a-l lucra este bine să fie corectat.

Ochiul pe față răsucit

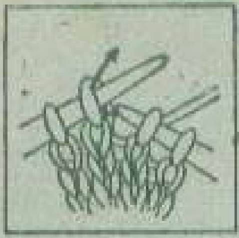

Se ia ochiul prin spate și se lucrează apoi pe față.

Ochiul dublu

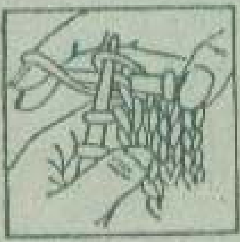

Se lucrează pe față, împreună cu ochiul care se prezintă pe andreaua stîngă și ochiul de dedesubt.

Ochiul încrucișat la stînga

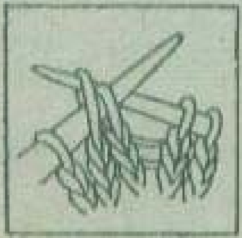

Pe fața lucrului: se tricotează pe față al doilea ochi de pe andreaua stîngă, trecînd prin spatele primului ochi, apoi se lucrează primul ochi și se trec ambele pe andreaua dreaptă. În punct pe dos se execută întocmai, doar punctul fiind diferit.

Ochiul pe dos răsucit

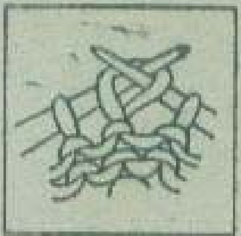

Se ia ochiul prin spate și se lucrează apoi pe dos.

Ochiul scăzut simplu

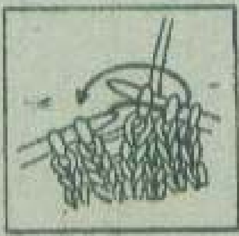

Se ia pe andrea un ochi nelucrat, pe față, se lucrează ochiul următor și se trece peste acesta ochiul nelucrat. În același mod se execută și ochiul scăzut pe dos.

Ochiul trecut pe față

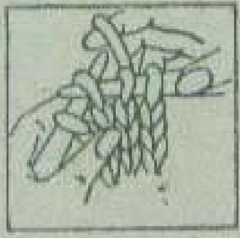

Se ia ochiul ca pentru punctul pe dos, dar nelucrîndu-l (se ia ochiul ca pe dos pentru a fi în poziția justă rîndul următor. Firul rămîne în spatele lucrului).

Ochiul scăzut dublu

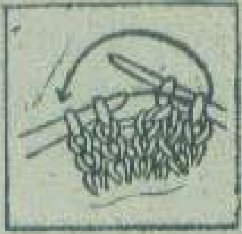

Se ia pe andrea un ochi nelucrat, pe față, se lucrează împreună cele 2 ochiuri următoare și se trece peste ochiul astfel obținut ochiul nelucrat. În acest fel se scad 2 ochiuri. Pentru ochiul scăzut dublu pe dos se procedează întocmai, lucrînd doar pe dos.

Ochiul alungit

Se folosește în modele aparte. Se lucrează pe față trecînd de trei ori firul pe andrea înaintea fiecărui ochi. Rîndul următor: se lasă să cadă de pe andrea cîte 2 fire și se tricotează ochiul obținut lung.

Ochiul trecut pe dos

Se ia ochiul ca pentru punctul pe dos, dar nelucrîndu-l. Firul rămîne în fața lucrului.

Ochiul încrucișat la dreapta

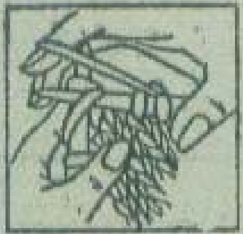

Pe fața lucrului: se tricotează pe față al doilea ochi de pe andreaua stîngă, trecînd prin față primul ochi, apoi se lucrează pe față primul ochi, apoi se trec ambele ochiuri pe andreaua din dreapta. În punct pe dos se tricotează întocmai, doar punctul fiind diferit.

Ochiul părăsit (jeteu)

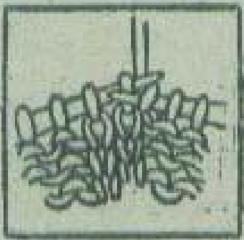

Dacă firul se găsește în spatele lucrului și dacă după ochiul jeteu trebuie lucrat un ochi pe față, se trece firul din spate în fața lucrului pe deasupra andrelei drepte și se aduce înapoi sub aceeași andrea.

Dacă firul se găsește în spatele lucrului și dacă după aceea trebuie lucrat un ochi pe dos, se trece firul din spate în fața lucrului pe deasupra andrelei drepte.

CUM SE ÎNCHID ŞI SE SCAD OCHIURILE

Există două modalităţi: aşa-zisa încheiere simplă şi aşa-numita încheiere în punct tricot (care poate fi pe faţă sau pe dos). Prima e foarte uşoară şi potrivită tuturor punctelor. Cealaltă e frumoasă şi invizibilă, ca sistemul tubular de punere a ochiurilor. Se foloseşte pentru toate marginile lucrate în punct elastic şi terminate în punct tubular.

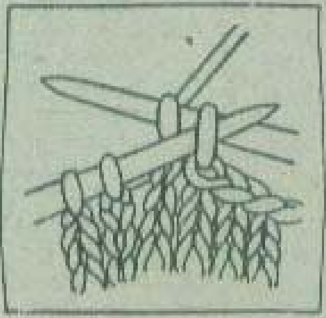

Închidere simplă

Se lucrează două ochiuri, trecînd unul prin altul, apoi se lucrează al treilea trecîndu-l prin al doilea şi aşa mai departe pînă la sfîrşitul rîndului.

Închidere în punct pe faţă

1. Terminat ultimul rînd, se lasă un fir de lînă care se trece în primul ochi şi se scoate de pe andrea.

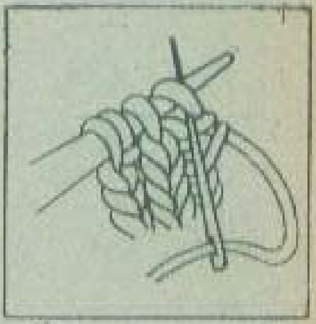

2. Se trece acul în primul ochi lucrat pe dos, luînd firul prin faţă, apoi se scoate de pe andrea.

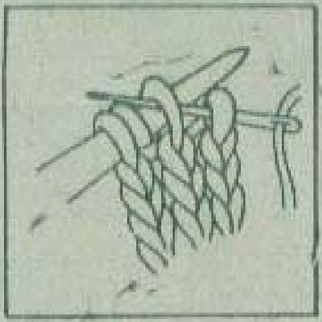

3. Se trece din nou acul în mijlocul primului ochi pe faţă căzut, apoi în al doilea, luîndu-l prin spate. Se scoate de pe andrea.

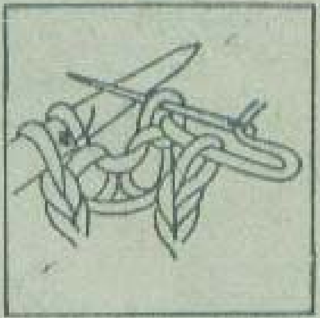

4. Se trece din nou acul prin spate în primul ochi pe dos, deja scos de pe andrea, apoi în al doilea ochi pe dos luîndu-l pe faţă. Se scoate de pe andrea. Se repetă de la x.

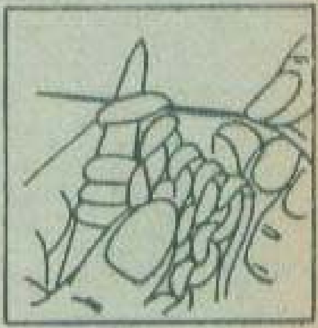

Închiderea în punct pe dos

1. Terminat ultimul rînd, se lasă un fir de lînă care se introduce în primul ochi şi se scoate de pe andrea.

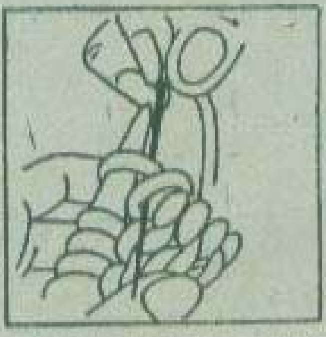

2. Se intră cu acul în mijlocul ochiului drept următor şi se introduce acul în ochiul pe dos deja scos de pe andrea direct în mijloc. Se scoate de pe andrea ochiul lucrat pe faţă.

3. Se intră cu acul prin faţă în centrul ochiului pe dos următor şi se trece firul din nou prin faţă în mijlocul ochiului pe faţă deja căzut de pe andrea.

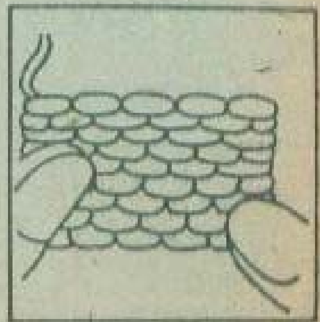

4. Iată cum arată încheierea în punct de tricot pe dos. Prin acest sistem cusătura este invizibilă şi lucrul rămîne elastic.

CUM SE FAC OCHIURILE PE O PARTE A LUCRULUI

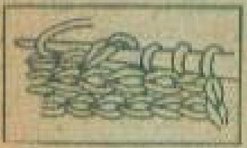

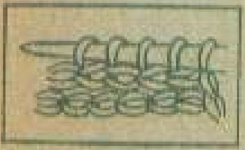

Cu o andrea: lucrul se ține în mîna stîngă și se înnoadă firul în punctul indicat. Se introduce andreaua în lucru la distanță de două ochiuri de la margine și se trece firul în jurul ei. Se trage primul ochi ca și cum s-ar lucra ochiurile. Ochiurile reluate prea în margine riscă formarea unor găuri.

Cu o andrea și o croșetă: lucrul se ține în mîna stîngă; la fel, se introduce croșeta la o distanță de două ochiuri de la margine și se trage firul pe croșetă. Se formează o buclă (un ochi) care se trece pe andrea. Se pot forma mai multe ochiuri și apoi să fie transferate pe andrea.

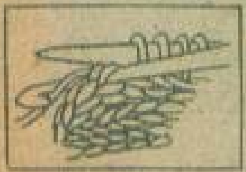

CUM SE EXECUTĂ CUSĂTURILE

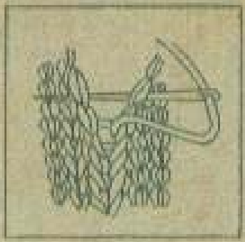

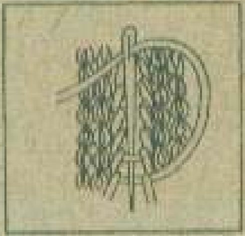

Se folosește aceeași lînă ca la lucru, în afara cazurilor cînd lîna este prea groasă; în acest caz este preferabilă o lînă mai subțire, dar de aceeași culoare.

Vertical

Ținînd apropiate cele două margini ale lucrului, cu fața spre dv., se lasă libere primele două ochiuri, apoi: 1) se introduce acul în mijlocul ochiului din marginea dreaptă, se trece pe dedesubtul celor două fire și se scoate prin ochiul corespunzător din marginea stîngă. 2) Se trece acul în mijloc sub punctul abia făcut și se scoate deasupra aceluiași punct.

Orizontal în punct tricot

Ochiurile care trebuie unite trebuie să se găsească pe două andrele opuse, cu fața lucrului spre dv.

Se începe trecînd firul de lînă din partea de sus într-un ac, apoi în primul ochi din partea de jos, prin spatele lucrului spre față, se scoate ochiul de pe andrea; cu această mișcare se începe lucrul. 1) Se introduce acul de sus în jos (de pe fața lucrului spre dv.) în primul ochi al părții superioare (în locul pe unde a fost scos firul) și se scoate prin ochiul al doilea, de jos în sus, scoțînd apoi ochiul de pe andrea. 2) Se aduce acul în partea infe-

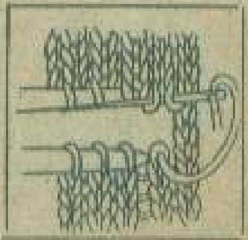

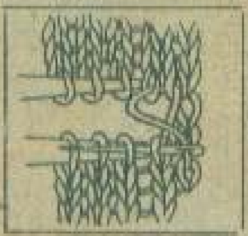

rioară introducîndu-l în ochiul care a fost luat o dată, de sus în jos, și se scoate prin ochiul alăturat, de jos în sus, scoțîndu-l de pe andrea.

Se repetă aceste două mișcări, trecînd de la partea inferioară la cea superioară și invers, luîndu-se cîte două ochiuri deodată; adică se introduce acul în ochiul din care s-a scos înainte și se trece în ochiul alăturat, scoțîndu-l apoi de pe andrea.

POMPOANELE

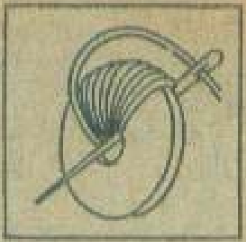

1. Se taie două cartonașe rotunde avînd diametrul identic mărimii dorite pentru pompon. Se suprapun și se face un orificiu în centru. Se acoperă cu ajutorul unui ac cu lînă.

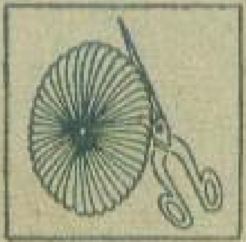

2. Cînd orificiul central este complet închis, se introduce foarfeca între cartonașe și se taie firele în exterior.

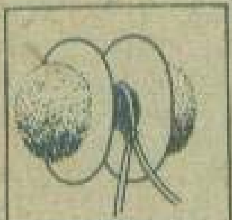

3. Se îndepărtează ușor cartonașele și cu un fir pus dublu se leagă strîns centrul pomponului.

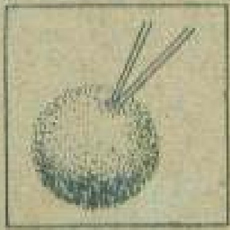

4. Se scot cartonașele și se egalează cu foarfeca firele pomponului.